

DANMARKS FAUNA

78

VICTOR HANSEN

Biller XXVI

ANDET
TILLÆGSBIND

G·E·C GADS FORLAG

QL

287.

D 24

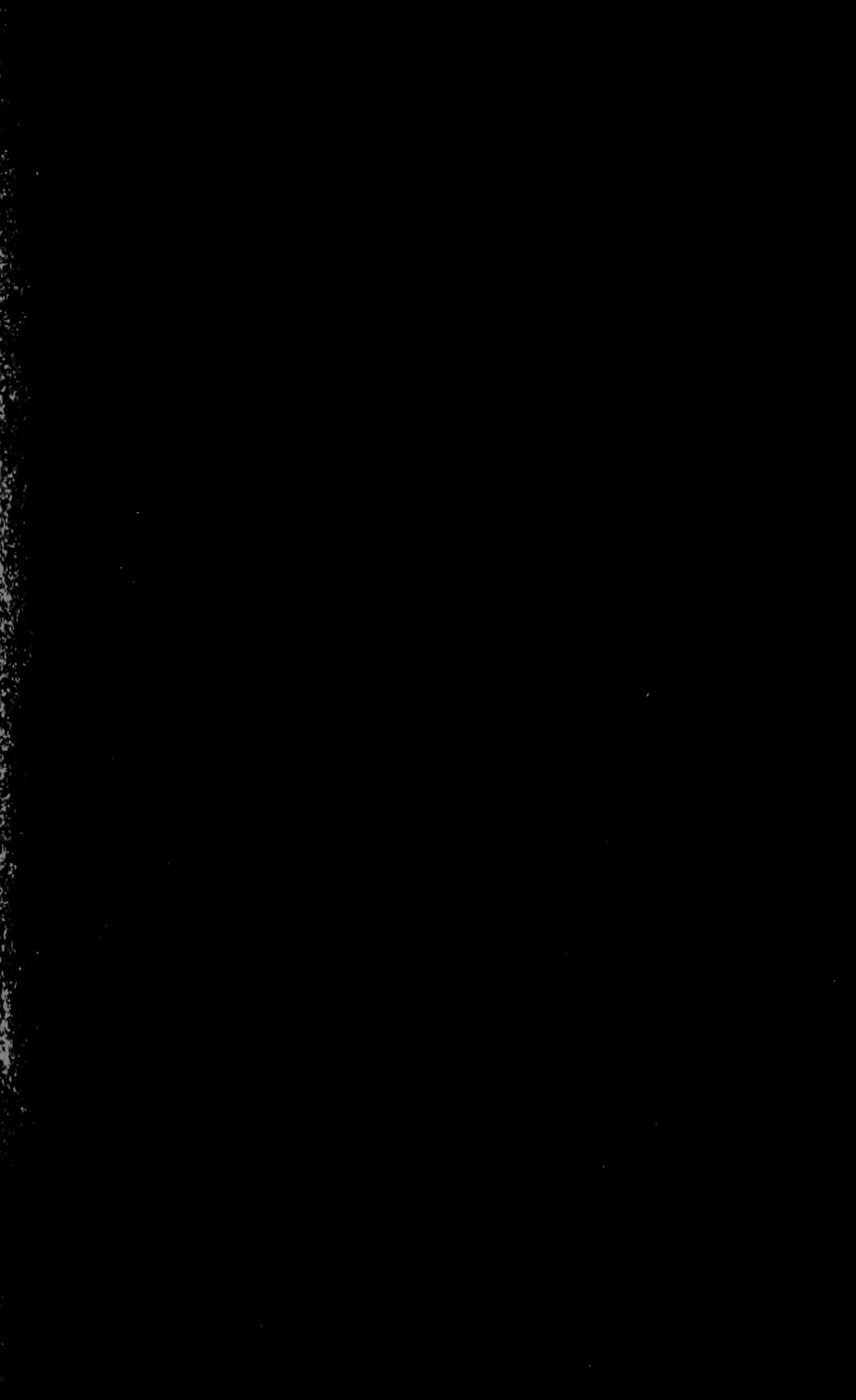
Marine Biological Laboratory Library
Woods Hole, Massachusetts

MBL/WHOI

0 0301 0015475 3

D 24

DANMARKS FAUNA

ILLUSTRERED E HÅNDBØGER OVER DEN DANSKE DYREVERDEN

MED STATSUNDERSTØTTELSE UDGIVET AF

DANSK NATURHISTORISK FORENING

Bd. 78

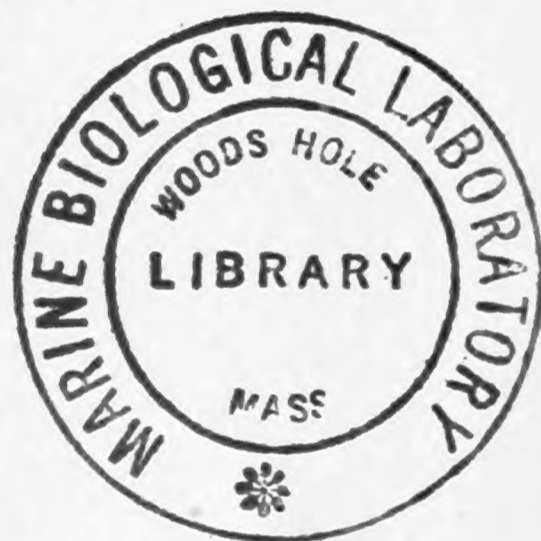
VICTOR HANSEN

BILLER

XXVI

ANDET
TILLÆGSBIND

MED 83 AFBILDNINGER

I KOMMISSION HOS
G·E·C GADS FORLAG · KØBENHAVN

1969

**Udgivet med støtte af
*Undervisningsministeriet og Carlsbergfondet***

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	5
Tillæg til Biller VI (Torbister). – 1926	7
Tillæg til Biller VII (Bladbiller og bønnebillen). – 1927..	11
Tillæg til Biller VIII (Vandkalve og hvirvlere). – 1930..	17
Tillæg til Biller IX (Vandkærer). – 1931	19
Tillæg til Biller X (Blødvinger, klannere m. m.). – 1938..	24
Tillæg til Biller XII (Heteromerer). – 1945	28
Tillæg til Biller XIII (Clavicornia I). – 1950.....	31
Tillæg til Biller XIV (Clavicornia II og Bostrychoidea). – 1951	41
Tillæg til Biller XV (Rovbiller I). – 1951	57
Tillæg til Biller XVI (Rovbiller II). – 1952.....	71
Tillæg til Biller XVII (Rovbiller III). – 1954	90
Tillæg til Biller XVIII (Barkbiller). – 1956	112
Tillæg til Biller XIX (Almindelig del). – 1957	113
Tillæg til Biller XXI (Snudebiller). – 1965	114
Tillæg til Biller XXII (Træbukke). – 1966	117
Tillæg til Biller XXIII (Smældere og pragtbiller). – 1966	118
Tillæg til Biller XXIV (Løbebiller og sandspringere). – 1968	119
Tillæg til Biller XXV (Ådselbiller, Stumpbiller m. m.). – 1968	120
Litteratur	123
Navnefortegnelse	125

FORORD

For at bringe behandlingen i Danmarks Fauna af billerne (Biller II–XIX) à jour fremkom i 1958 tillægsbindet Biller XX. Siden da er bindene II–V og XI blevet erstattet af bindene XXI–XXV (1965–1968). Da en à jour føring af de øvrige bind påny er tiltrængt som følge af nyere litteratur og nyere indsamlinger og undersøgelser, udsendes hermed bind XXVI (Andet tillægsbind), der også medtager nogle nye oplysninger vedrørende bind XXI–XXV.

Om stoffets indhold og ordning gælder, hvad der er nævnt i forordet til Første tillægsbind (Biller XX). Wests fortegnelse er nu afløst af Victor Hansen: Fortegnelse over Danmarks biller, 1964, 23. bind af Entomologiske Meddelelser.

Torbister.

(Lamellicornia).

Biller VI og XX, p. 160-166.

22. *Aphodiini*. Der henvises til Bengt-Olof Landin, Opusc. Ent. Supplementum XIX (1961).

24, l. 11 f. o. Arten benævnes nu *ásper* Fabr. (*sulci-cóllis* Illig.).

29, l. 15 f. n. ændres »*putridus*« til: »*arenárius*«.

31, l. 3 f. n. Efter »lige« indføjes: »eller omtrent lige«.

32. I l. 15 f. n. ændres »*aestivális*« til: »*fōētens*«.

32. Efter l. 13 f. n. indskydes:

21. Pronotum, set fra siden, med næsten rette siderande og tydeligt vinkelformede, kun yderst smalt afrundede baghjørner. Vingedækkernes grundfarve som regel sort eller brunsort. Hovedet lidt bag forranden med en tydelig, buet tværkam. Længde 4,8-6,2 mm. 14 a. *nemorális*.

Pronotum, set fra siden, med tydeligt rundede sider og mere eller mindre bredt afrundede, ikke vinkelformede baghjørner, i modsat fald (*fasciatus* (*foetidus*)) vingedækkernes grundfarve brunrød og hovedet uden tværkam 21 a.

32. I l. 12 f. n. ændres »21« til: »21 a«.

33-34. I Biller XX, p. 161-162 ændres »*scybalárius*« til: »*fōetidus*« og »*pútridus* (*fōetidus*)« til: »*fasciátus*«.

36. I l. 14 f. n. ændres »26. *pictus*.« til: »44 a«.

36. Efter l. 14 f. n. indføjes:

- 44 a. 1. bagfodsled næppe længere end 2. + 3. led, kun lidt længere end den længste endespore. Vingedækkerne uden tydelig mikrochagrinering. 26. *pictus*.
 1. bagfodsled lidt længere end 2. + 3. led, betydeligt længere end den længste endespore. Vingedækkerne yderst fint, men tydeligt mikronetmaskede 24. *conspurcátus*.

Indføjelsen er foretaget, fordi hovedet hos *conspurcatus* undertiden næsten er helt sort uden lys tegning (jfr. oversigtens nr. 34, p. 34).

43, l. 3 f. o. Arten benævnes nu *foētens* Fabr. (*aestivális* Steph.).

44, l. 15 f. o. Arten benævnes nu *foetidus* Hbst. (*scybalárius* auct.).

45. I l. 12 f. n. tilføjes efter »sorte«: », hos *nemoralis* dog overvejende brungule«.

45. I l. 11 f. n. tilføjes efter »sort«: »hos *nemoralis* dog med lysere rande«.

45, l. 7 f. n. (jfr. Biller XX, p. 162). Arten benævnes nu *fasciátus* Oliv. (*pútridus* Hbst., *foetidus* Fabr.).

47. Efter l. 4 f. o. indføjes:

14 a. *A. nemoralis* Er. Sort eller sortbrun (en lysere varietet skal dog forekomme), kæbepalperne overvejende brungule, hovedets rande, pronotums forhjørner og undertiden dets sider samt ofte vingedækkernes spids lysere. Hovedet bag tværkammen med 3, hos ♂ tydelige, hos ♀ svagere knuder, kinderne noget fremstående, men varierende i denne henseende. Pronotums punktur ret ensartet. Fra gruppens to andre arter adskilles den ved betydeligere størrelse,

lysere kæbepalper og hovedrande og hovedets tværkam, fra *fasciatus* yderligere ved farven og tydeligt bredere krop og fra *borealis* yderligere ved pronotums form og punktur og de bagtil ikke matte vingedækker. Længde 4,8–6,2 mm.

♂: Se ovenfor.

Af denne art kendes hidtil kun et enkelt dansk eksemplar, sigtet af planterester i Tisvilde hegn (nær Asserbo slotsruin) 1/4 1965. Arten er et udpræget skovdyr. Den foretrækker hjortegødning, men er undertiden også fundet i heste-, ko- og fåregødning og i vildtfoderrester. Imago klækkes om efteråret, overvintrer og træffes især forår og forsommer; undertiden taget flyvende eller ved ketsning.

54–55. *A. conspurcatus*. Fundene fra Sorø, Dyrehaven og Frederiksdal ligger mange år tilbage i tiden. I de seneste år er arten fundet i antal på Skallingen, ved Grejs og i Silkeborgegnen. Arten er en udpræget efterårs- og vinterart, der foretrækker skovbund, men også kan forekomme på åben bund, og som findes i hestegødning, sjældnere i kogødning, undtagelsesvis i fåregødning, i okt.–nov. eller – under gunstige vejrforhold – helt hen i vinteren, og igen efter overvintring i det tidlige forår.

57, l. 4 f. n., jfr. Biller XX, p. 163. Arten benævnes nu *paykúlli* Bedel (*tessulátus* Payk.).

62–63. *A. quadriguttatus*. Arten, der hidtil ikke var fundet hos os i dette århundrede og – ligesom i Tyskland – synes tiltaget stærkt i sjældenhed, er i de seneste år fundet fåtalligt på og i frisk kogødning på høj, åben bund ved Kongstrup på Røsnæs sidst i maj og først i juni. Den forekommer i Skåne, dog yderst lokalt, men undertiden i antal, om foråret og forsommeren, sværmende og krybende på oversiden af frisk

kogødning, også i parring, bl. a. 5/5. Kan også træffes i fåre- og hestegødning.

68, l. 12 f. n. Arten benævnes nu *arenarius* Oliv. (*pútridus* Geoffr., *rhododáctylus* Marsh.).

71. *Heptaulacus testudinarius*. Alle fundene er fra før 1870. I Sverige er arten kun taget en enkelt gang (i Skåne) for over 100 år siden, og også fra Hamburg-egnen foreligger kun gamle fund.

91. *Caccobius schreberi*. Det seneste danske fund er vistnok Røsnæs-fundet, 1898. Også i Tyskland synes arten at være tiltaget stærkt i sjældenhed i nyere tid. Undertiden også i hestegødning. I udlandet fundet fra midt i april til sidst i aug. og enkelte friskklækkede eksemplarer i okt.

109. *Hoplia farinosa*. Skallingen (sværmende i antal), Hansted-reservatet (1 eks. 10/8 1955); dæmningen ved Keldskov (ketset 10/7-17/7), Fuglsang park (1 ♂ sværmende 13/7 1955 kl. 8,45).

Bladbiller og bønnebiller.

(Chrysomelidae og Bruchidae).

Biller VII og XX, p. 166-185.

37. I l. 7-8 f. o. udgår ordene »bredere end i midten langt«, og i l. 12-13 f. o. udgår ordene »næppe bredere end i midten langt«.

Fig. 12, b er på dette punkt urigtig.

76. *Cr. bipunctatus* var. *thomsoni*. Lokaliteten Svanemose i Biller XX, p. 167 udgår.

76-77. *Cr. biguttatus*. Draved skov (3 eks. ketsset på klokkelyng 6/6 1964 kl. ca. 17), Jenskær ved Gedsø, Svanemose syd for Kolding. På sidstnævnte lokalitet var arten fremme i antal 12/6 1966 og 18/7 1967 en halv timestid sidst på eftermiddagen i varmt, stille vejr, krybende på klokkelyng enkeltvis eller i parring; lokaliteten var bevokset med hede- og klokkelyng og enkelte mindre birke og omgivet af høje birke.

188, l. 21 f. n. »1. *concinna*« ændres til: »2a«, og efter l. 15 f. n. indføjes:

2a. Følehornenes endeled ikke eller næppe bredere end 10. led, ret langt og stærkt tilspidset (fig. 2) 1a. *heikertingéri*.

Følehornenes endeled mere sammentrykt, set på den bredeste led tydeligt bredere end 10. led og kortere og mere but tilspidset (fig. 1) 1. *concinna*.

189. L. 1-6 f. o. erstattes af følgende:

5. Oversiden metallisk sortgrøn eller blågrøn.
Skinnebenene som regel næsten ensfarvet

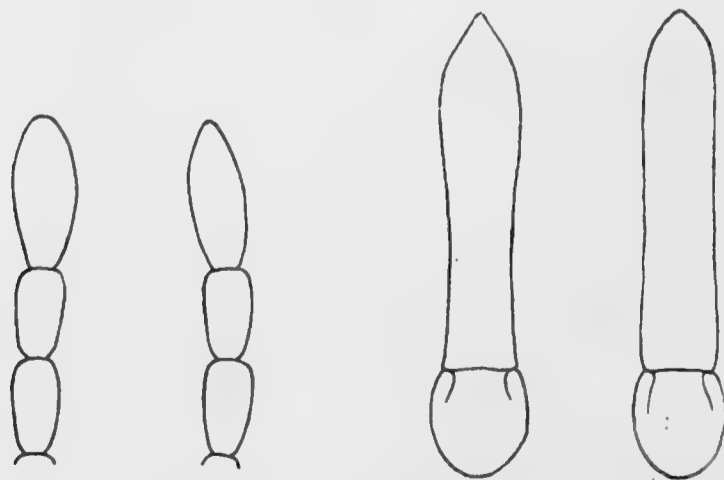
lyst brungule. Vingedækkerne lidt kortere. ♂: 1. forfodsled stort, næppe bredere end 3. led. ♀: 1. forfodsled kun ganske lidt længere end bredt og kun ganske lidt smallere end 3. led 3. *confusa*.

Oversiden som regel med bronzeagtigt metalkær. Skinnebenene som regel mørkere, helt eller delvis brunlige. Vingedækkerne lidt længere. ♂: 1. forfodsled meget stort, tydeligt bredere end 3. led. ♀: 1. forfodsled lidt længere end bredt og lidt smallere end 3. led, forfoden i det hele smallere end hos *confusa* ♀ 2. *aridula*.

189. I l. 13 f. o. ændres »*aridélla*« til: »*horténsis*«.

190. Efter l. 2 f. o. indføres:

1a. *Ch. heikertingéri* Ljubischtscheff. Yderst nærtstående til *concinna*, som den ligner til forveksling. Den afviger fra *concinna* ved, at følehornenes yderste halvdel som regel er brunsort, mørkere end hos *concinna*, hvis følehorn er mere jævnt og gradvis mørkere mod spidsen, men dette kendetegn synes at være varierende. Det bedste skelnemærke synes at være forskellen i formen af følehornenes endeled, jfr. over-

1. conc. 2. heik. 3. conc. 4. heik.

Fig. 1-4. Chaetocnema. 1-2: følehornsspidsen. 3-4: Penis, set fra oven.

sigten foran p. 11 og fig. 1–2. Hos hanner af *heikertingeri* er 1. forfodsled lidt stærkere udvidet end hos hanner af *concinna*, og penis, set fra oven, parallelsidet, ved spidsen ikke eller næppe udvidet og ret kort tilspidset, medens penis hos *concinna* omtrent fra midten er tydeligt udvidet mod spidsen og denne som regel lidt længere tilspidset (fig. 3 og 4).

Arten, der er beskrevet fra Sibirien, har vist sig at være udbredt i Mellemeuropa og er formodentlig udbredt hos os, men antagelig sjældnere end *concinna*. Eksemplarer foreligger fra Eisbøl, Rugballegård, Saltø skov, Damhusmosen og Geelskov, marts, juni, sept. I Sverige forekommer den ofte sammen med *concinna*, og de to arter, der er fundet talrigst i juni og august, klækkes sikkert om eftersommeren med overvintring som imago. *Heikertingeri* er i Sverige fundet på meget forskelligartede lokaliteter, på åben markbund med rig vegetation, på sandbund (også i klitter) med sparsom vegetation, i løvskov og skovenge, i moser og kær og på sø- og havbredder. Måske lever den ligesom *concinna* især på *Rumex* og *Polygonum*; ved en enkelt lejlighed er begge arter banket i antal af *Sisymbrium officinale* og *heikertingeri* af *Carduus*.

191. I l. 3 f. o. indføres efter »1. led«: »som regel«.

191. I l. 1 f. n. indføres efter »og«: »som regel«.

192, l. 3 f. o. affattes således: »lyst brungule, mørkere mod spidsen, 1. led som regel ikke mørkt på oversiden, benene lyst brungule, lå-«.

192. Arten nr. 4 benævnes nu: *hortensis* Geoffr. (*aridélla* Payk.).

193. *Haltica*. Der henvises til D. K. Kevan i Ent. Monthly Mag. 1962, p. 189–196, Josef Král i Ent. Blätter 1964, p. 126–133 og 1966, p. 53–61, G. Israel-

son i Opusc. Ent. 1956, p. 121–132 og K. H. Mohr i Die Käfer Mitteleuropas bind 9 (1966), p. 231–236.

197. *H. tamaricis*. Arten er nu fundet i Danmark: Dueodde på Bornholm, i antal (begge køn) på pil, 2/8 1963, 1 eks. 2/7 1967.

Arten angives normalt at leve på *Myricaria* (der ikke vokser vildt i Danmark) og *Hippophaë* (der ikke er kendt fra Bornholm), undtagelsesvis også på pil og poppel.

200. *H. quercetorum*. Hos os er vistnok hidtil kun fundet den som var. *brevicollis* Foudr. benævnte form, der lever på hassel. Den anses nu som en særskilt art, der benævnes *brevicollis* Foudr. forma *brevicollis* s. str.

200–201. *H. lythri*. Arten angives også at leve på *Epilobium*-arter, f. eks. *E. hirsutum*.

203–204. *H. oleracea*. Arten lever også på *Calluna vulgaris*. *Haltica*-eksemplarer, fundne på denne plante, vil derfor kunne være enten *oleracea* eller *britteni* (*sandini*); de kan for hunnernes vedkommende være meget vanskelige at adskille, medens penisforskellen gør hannerne lette at bestemme.

207, l. 5 f. n. Efter »Følehornene« indføjes: »som regel«.

208. I l. 3 f. o. ændres »mørkt« til: »tydeligt«.

208, l. 7 f. o. affattes således: »Vingedækkerne uden eller med mørkt, oftest svagt metalskær«.

208, l. 8 f. o. affattes således: »13. Hovedets punktur indskrænket til partiet mellem øjnene«.

208, l. 13 f. o. affattes således: »Hovedets punktur mere udbredt«.

213. I l. 17 f. n. indføjes efter »følehorn«: »(undertiden er spidsen af 1.–3. led lidt lysere)«.

214. Efter l. 4 f. o. indføjes:

Arterne *cruciferae*, *atra* og *diademata* står hinanden meget nær, og da de varierer betydeligt, kan adskillelse undertiden volde besvær, idet oversigtens nr. 12–13 kun fører til et sikkert resultat for nogenlunde typiske eksemplarer. *Cruciferae* har gennemgående betydeligt stærkere og klarere metalskær på oversiden end de 2 andre. *Diademata* er kendelig ved pandens indskrænkede punktur; vingedækkerne er lidt kortere og lidt bredere og deres punktur lidt mere uregelmæssigt med svagere antydet sribedannelse end hos de 2 andre. Hos *atra* er midtpartiet af penisoversiden fint tværridset; denne tværridsning er svagere hos *diademata* og mangler helt hos *cruciferae*.

214. I l. 9 f. n. ændres »1,5–1,8 mm.« til: »1,7–2,4 mm.«.

219. *Longitarsus*. Om slægten henvises til D. K. Kevan i Ent. Monthly Mag. 1967, p. 83–110, H. K. Mohr i Ent. Blätter 1962, p. 55–118 og i Die Käfer Mitteleuropas bind 9 (1966), p. 220–230 samt A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr., bind XII (1962), p. 25 ff., alle med afbildninger af aedeagus, Kevan tillige af spermatheca.

224. I l. 16–17 f. o. udgår sætningen »Pronotum rustrødt«.

224. I l. 20 f. o. udgår sætningen »Pronotum med svagt metalskær«.

224. I l. 18 f. n. ændres »*suturális*« til: »*kutschérae*«.

234, l. 13–15 f. o. Ordene »de andre metalskær« ændres til: »gruppens andre følgende arter ved størrelsen«.

234, l. 16 f. o. Efter »svagt« indføjes: », undertiden næppe synligt«.

235, l. 3 f. o. Artens rette navn er: *kutschérae* Rye.

237, l. 3–6 f. o. Ordene »Disse over parallelle« ændres til: »Disse forholdsvis brede og ret stærkt hvælvede«.

241–242, jfr. Biller XX, p. 183. *L. niger*: Lokalteten Thy udgår.

Vandkalve og hvirvlere.

(Haliplidae, Dytiscidae og Gyrinidae).

Biller VIII og XX, p. 186-190.

8. *Haliplus*. Med hensyn til gruppe 3 (p. 17 ff.) henvises til Karl Hoch i Ent. Blätter 1960, p. 49-69.

26. *Haliplus laminatus*. 3 eks. i svagt rindende ferskvand i en grøft ved Boelstrøm på det nordøstlige Samsø, nær stranden, sammen med *H. flavicollis*, 27/7 1967.

81, l. 14 f. n. Efter »lige« indføres: »eller næsten lige«.

84, l. 5 f. o. Efter »lige« indføres: »eller næsten lige«.

86, l. 3 f. n. »*melanárius*« ændres til: »*tarsátus*«, jfr. Biller XX, p. 188.

87, l. 24 f. n. Efter »netmasker« indføres: » bortset fra det bageste parti,«.

93, l. 11 f. n. Efter »mikropunktur« indføres: », bortset fra vingedækkernes bageste parti«.

97, l. 4 f. o. »mellemskinnebenene« ændres til: »mellemfødderne«.

108. L. 6-7 f. o. ændres således: »den yderste lidt kortere end den inderste«.

114. Efter l. 2 f. o. indføres:

Artens farvetegning er underkastet en ret betydelig variation; pronotums 2 sidepletter, der undertiden er helt forsvundne, er i sjældnere tilfælde meget mørke, næsten sorte.

141. *Gyrinus*. Der henvises til Georg Ochs i Ent. Blätter 1967, p. 174-186; endvidere til Bent Lauge Madsen i Flora og Fauna 1960, p. 70-76.

142. I l. 17 f. n. ændres »*thomsóni*« til: »*aerátus*«, jfr. Biller XX, p. 189.

144. I l. 12 f. n. ændres »*bicolor*« til: »*paykúlli*«, jfr. Biller XX, p. 190.

148-149. *Orechtchilus villosus*. Bornholm (Hammer sø).

Vandkærer.

(Hydrophilidae).

Biller IX og XX, p. 190.

28–29. *Limnebius nitidus*: Stubberupvad ved Lindenberg å, nogle eks. 14/7–30/7, et umodent eks. 14/7, 1947–48.

31. Familien *Georyssidae*, der er behandlet i Biller X, p. 140–142, må, efter at larven er blevet kendt og beskrevet (1956), jfr. Biller XIX, p. 248, flyttes til Hydrophilerne og kan placeres som underfamilie mellem *Spercheinae* og *Helophorinae*.

33, l. 18–13 f. n. Ordene »For at få . . . Vedkommende« ændres til: »Vanskelighederne har for nogle formers vedkommende vist sig at kunne løses ved undersøgelse af hannens parringsorgan«.

33. Efter l. 12 f. n. tilføjes:

Af nyere litteratur om denne vanskelige slægt (*Helophorus*) fremhæves: D. K. Kevan i Ent. Monthly Mag. 1965, p. 254–268 og A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. bind 13 (1965) p. 68–77.

38, l. 14 f. o. Formen *aequalis* Thoms. betragtes af A. Strand og D. K. Kevan som særskilt art, bl. a. på grund af hannens forholdsvis betydeligt (ca. $\frac{1}{4}$) kortere, noget afvigende formede parringsorgan.

Se A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. bind XII (1962), p. 33–35 og D. K. Kevan i Ent. Monthly Mag. 1965, p. 165–168.

40, l. 7 f. o. Formen *walkeri* Sharp anses af D. K. Kevan for en særskilt art, navnlig støttet på, at hannens parringsorgan har meget længere basalstykke hos

flavipes end hos *walkeri*, og at organet hos *flavipes* er gulbrunt, hos *walkeri* bleggult. Ved hjælp af dette kendetegn lader de 2 arters hanner (desværre er hannen hos *Helophorus*-arterne ikke kendelig ved sekundære køns karakterer) sig med sikkerhed adskille. Typiske eksemplarer af de 2 arter (både ♂ og ♀) er iøvrigt kendelige ved, at pronotums inderste sidelængdefurer hos *flavipes* er jævnt og rundet, hos *walkeri* udpræget stumpvinklet, udadbøjede i midten (fig. 5-6),

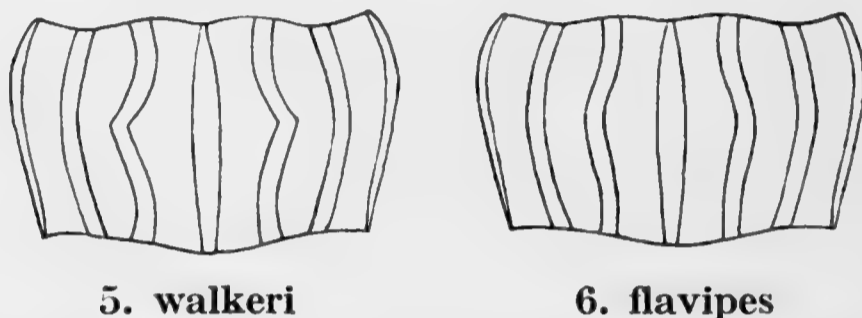

Fig. 5-6. *Helophorus*. Pronotum hos typiske eksemplarer af 5: *walkeri* og 6: *flavipes*.

men denne karakter er undergivet nogen variation. Som regel har *walkeri* noget lysere farvede vingedækker med lidt stærkere rundede sider og lidt mere but spids.

Danske eksemplarer af *walkeri* foreligger fra Amager fællid (19/8 1923). Den forekommer undertiden sammen med *flavipes*. I England angives *flavipes* at foretrække sure vande, *walkeri* neutrale eller alkaliske vande.

42. *H. semifulgens*. Denne art benævnes af D. K. Kevan *affinis* Marsh., af Strand *griseus* Hbst. *H. affinis* Sharp er et yngre synonym til arten, således som det er anført p. 42.

43, l. 16 f. o. *H. erichsoni*. Arten bør benævnes *longitarsis* Woll.

46, l. 10 f. o. udgår.

57. Efter l. 14 f. o. indskydes:

11. Mesosternalpladen fra hver side stærkt sammentrykt og derfor tagformet, med en skarp længdemidtkøl i hele sin længde. Vingedækkerne langs siderne gullige, forholdsvis langstrakte. Længde 3,2-3,8 mm 3a. *laminátus*.
 Mesosternalpladen simpel, uden længdemidtkøl 11a.

57. I l. 15 f. o. ændres »11« til: »11a«.

58, l. 3 f. n. Efter »mikrochagrinerings« tilføjes: »(se dog under *depressus*)«.

60. Efter l. 10 f. o. indskydes:

3a. *C. laminátus* Sharp. Temmelig aflang, noget hvælvet. Oversiden blank. Hovedet sort, pronotum og vingedækkerne brunlige med meget svagt, mørkt metalskær, pronotums rande, vingedækkernes sider, spids og nogle småpletter gule eller brungule, følehorn, kæbepalper og ben gule eller brungule, følehornskøllen mørk. Undersiden sort, metasternalfeltet og bugleddenes bagrande brungule. Hoved og pronotum ret fint og tæt punkterede. Vingedækkernes punktstriber ret fine, bagtil dybere, sribemellemrummene fint, ikke ret tæt punkterede, bagtil noget hvælvede. Længde 3,2-3,8 mm.

Let kendelig fra vore andre arter ved den betydelige størrelse og farven.

Denne fra Japan beskrevne art har i nyere tid bredt sig over Europa og er nu også fundet i Danmark: Hellerup 5 eks. d. 26/8 og 19/9 1960 mellem kl. 18,10 og 22,30, Jungshoved 2 eks. 26/8 1961. Alle disse eksemplarer er taget på ultraviolet lys, og dette gælder også de fleste andre europæiske fund; i Nordtyskland er 2 eks. taget under tagpapstykker, udlagt

på en kompostbunke. I Japan er arten taget under tang på havstrand, i Tyskland fortrinsvis på sumpet bund og i Sverige på tørre lokaliteter i bymæssig bebyggelse.

Jfr. H. Gønget i Ent. Medd. bind 31 (1961), p. 74–76.

66. *C. nigriceps* benævnes nu: *atricapillus* Marsh. Arten er sjælden. Den er hyppigst fundet om efteråret.

68. Arten nr. 19 bør benævnes *sternális* Sharp (*subsulcátus* auct. nec. Rey).

Jfr. H. Vogt i Ent. Blätter 1968, p. 183–185.

70, l. 16 f. n. Ordene »en i midten afbrudt« ændres til: »en (hos *minutum* i midten afbrudt)«.

70. I l. 5 f. n. ændres »1. minutum.« til: »2.« og efter nederste linie tilføjes:

2. Hoved og pronotum tæt og ikke særlig fint punkterede, uden synlig mikroskulptur. Pronotum og, i hvert fald overvejende, vingedækkerne sorte, de sidstes stribemellemrum med tydelig, ikke ret fin punktur 1. *minutum*.

Hoved og pronotum mindre tæt og yderst fint og svagt punkterede, i bunden med yderst fin, uregelmæssigt længderidset mikroskulptur. Pronotum og vingedækkerne som regel brunrøde, de sidstes stribemellemrum med meget fin punktur

1 a. *subtile*.

71, l. 15 f. n. Ordene »afbrudte tværfure er« ændres til: »tværfure er fuldstændig og«.

71. Efter l. 15 f. o. indføjes:

1 a. *C. subtile* Sharp. Nærstående til *minutum*, men let adskilt fra den ved de i oversigten nævnte

kendemærker. Lysere eller mørkere brun, hoved og ofte pronotum mørkere, følehorn, kæbepalper og ben rødgyldne, følehornskøllen ofte mørkere. Hovedets tværfure fuldstændig. Længde 1,6-2 mm.

Denne tidligere kun fra Japan kendte art, der i nyeste tid har bredt sig til Europa, er nu også fundet i Danmark: Dyrehaven, i antal i en kompostbunke ved Eremitagevildthuset, sept. 1962. Den er i Tyskland fundet dels i kompost, dels flyvende til ultraviolet lys.

92-93. *Helochares griseus* bør benævnes: *H. obscurus* Müller (*griseus* Fabr.).

93. *H. lividus*. Denne forms artsberettigelse, der har været omtvistet, fastholdes bl. a. af Andr. Strand og D. K. Kevan, især på grundlag af forskelle i hannens parringsorgan. *H.* er en mere sydlig og vestlig art end *obscurus*, men den er dog fundet i Hamburg- og Lübeck-egnen.

Se A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. XII (1964), p. 235-237 og D. K. Kevan i Ent. Monthly Mag. 1966, p. 226.

Blødvinger, Klannere m. m.

(Malacodermata, Fossipedes, Macroductylia og Brachymera).

Biller X og XX, p. 191–205.

10. *Dictyopterus minutus*. Keldskov: 3 eks. ketset 22/8 1964 kl. 16,15–17,15, 1 stk. 23. s. m. kl. 15,15 krybende på en bøgebrændestabel. I udlandet er arten dels ketset, bl. a. på nælder, eller banket, f. eks. af eg, dels fundet i trøsket ved, f. eks. af eg, el, fyr og gran.

42. *Rhagonycha limbata* Thoms. anses af Gunnar Dahlgren for en nordlig varietet eller underart af *Rh. femoralis* Brulle.

140. Familien *Georyssidae* bør henføres til Hydrophilerne, se foran p. 19.

153. I l. 15 f. o. ændres »2. Attagénini« til: »2a«.

153. Efter l. 17 f. o. indføjes:

2a. Følehornene 11-leddede, tydeligt kølleformede 2. *Attagènini*.
Følehornene 10-leddede (♂) eller 9-leddede (♀), tynde og trådformede

6. slægtsgruppe. *Thylódrias*.

155, l. 18–19 f. o. Efter »hvid« indføjes: », undertiden til en plet indskrænket«, og 5. *atomarius*« ændres til: »9a«.

155. Efter l. 21 f. o. indføjes:

9a. Pronotums og vingedækkernes behåring lyst og mørkt spættet 5. *atomárius*.
Pronotums og vingedækkernes behåring ret jævn, grålig, ikke spættet, i det højeste med enkelte isprængte hvidlige hår

5a. *szekessýi*.

158, l. 6-11 erstattes af følgende:

Hidtil kun fundet på Bornholm under tang på stranden: Rø 2 eks. 6/6 1916 og 2 eks. 8/6 1925, Døndal 3 eks. 13/6 1948.

5a. *D. szekessyi* Kalik. Den som *atomarius* var. *helmi* Reitter opførte form har vist sig at være en selvstændig art, *szekessyi* Kalik. Den adskiller sig foruden ved den i oversigten angivne forskel fra *atomarius* ved længere, smallere og mørkere følehornskølle, ved stærkere krummede, i rodhalvdelen bredere kløer og ved, at lårenes hvide hårring er ufuldstændig, ofte indskrænket til en plet, medens den hos *atomarius* er fuldstændig. Længde 5-6 mm.

Ret almindelig (J, Ø, B) på stranden under tang. Også fundet ved Tissø.

161. *Attagenus piceus* Oliv. bør benævnes *A. megatoma* Fabr.

162. Efter l. 5 f. o. indføjes:

2. *A. longicornis* Pic.

Nogle eksemplarer af en til gruppen *A. megatoma* Fabr. (*piceus* Oliv.) hørende art er fundet synantropt i beboelseslejligheder i Herlev og Bagsværd i 1963 og senere år i dec., jan. og marts. Bestemmelsen til art er usikker. Af Vladimir Kalik er vor art bestemt til *longicornis* Pic, men af Maciej Mroczkowski til *brunneus* Fald. Arterne inden for gruppen *A. megatoma* Fabr. er meget vanskelige, og artsadskillelsen så vel som nomenklaturen endnu ikke afklaret; *brunneus* Fald. og *longicornis* Pic anses af Mroczkowski, i modsætning til Kalik, for synonyme.

De danske eks. er brune med brunsort, grågult behåret hoved og pronotum, gullige følehorn og ben og brungule, gulligt behårede vingedækker. Længde 3-4,5 mm.

3. *A. bifasciatus* Oliv. Af denne art, der hører hjemme i Middelhavsområdet, er nogle eks. fundet synantrop i en beboelseslejlighed i Søborg (bl. a. i en fåreskindsforligger), maj–juni 1965.

Arten er let kendelig fra vore andre arter ved vingedækkernes 2 grågule, takkede hårtværband. Længde 3,3–4,5 mm.

169, nederst. 4. *Trogoderma angustum* Sol. (om art nr. 3 *granarium* se Biller XX, p. 204). Et enkelt eks. (♀), bestemt af Mroczkowski, er fundet i en beboelseslejlighed i Hellerup, 13/6 1959.

Arten angives at være sort, på vingedækkerne med 3 hvidt behårede tværband på rødligt gennemskinnende bund.

♂: Kroppen slank. Følehornene sorte, med 7-leddet, løstleddet kølle, hvis led er asymmetriske. Længde 3–4 mm.

♀: Kroppen større og meget bredere. Følehornene kortere, gule med 3-leddet kompakt kølle.

Følehornskøllens ledantal skulle gøre arten kendelig fra de 3 andre arter, jfr. oversigten p. 168.

Arten, der stammer fra Amerika, har bredt sig og er fundet synantrop bl. a. i Tyskland, Polen, Finland og Sverige. Den har undertiden gjort skade i insektsamlinger. Imago er truffet i haver på blomster af *Spiraea*.

Jfr. H. Korge i Mitt. Deutsch. Ent. Ges. 1962: 73–74; Horion i Mitt. Münch. Ent. Ges. 1960: 141–142.

176. Efter l. 5 f. o. indføjes:

6. *slægtsgruppe*.

1. *Thylodrias* Motsch. Let kendelig fra vore andre Klanner-slægter ved de tynde, trådformede, hos ♂ 10-leddede, hos ♀ 9-leddede følehorn, hannens slanke krop og meget lange og slanke ben og hunnens vinge-

løse krop. Panden i midten med et biøje. Oversiden meget fint og tyndt, omtrent nedliggende behåret.

1. *Th. contractus* Motsch. Brungul, hoved og pronotum hos ♂ ofte delvis mørkere. Pronotum bredere end langt, tilsmalnet fremefter. Vingedækkerne hos ♂ lange og smalle, bagud tilsmalnede og gabende, hos ♀ manglende, flyvevingerne hos ♂ fuldt udviklede eller forkortede, hos ♀ manglende. Længde 2,6–3 mm.

♂: Følehornene lange, mindende om følehornene hos *Ernobius* ♂, de 4 yderste led meget lange. Øjnene store. Jfr. iøvrigt ovenfor.

♀: Følehornene korte, de 4 yderste led meget kortere end hos ♂. Øjenene små. Jfr. iøvrigt ovenfor.

Denne art, der er beskrevet fra Persien, og som er fundet bl. a. i Rusland, U.S.A., Kanada og i nyeste tid også i England og Tyskland (Hamburg), er nu også fundet synantropt hos os: Valby, i en beboelseslejlighed, okt. 1964, aug. og okt. 1967 og aug. 1968; imagines klækkede i Skadedyrslaboratoriet om foråret. Larven lever antagelig mest af døde insekter og skal være optrådt som skadedyr i museer. Larven angives også at snylte på kakerlakker, jfr. Horion IV (1955), p. 187.

Artens ejendommelige, hos ♂ og ♀ ganske forskellige udseende har i England givet den navnet the »Odd Beetle«. Jfr. W. D. Hincks i Ent. Monthly Mag. 1960: 148.

186. *Byrrhus arietinus*, jfr. Biller XX, p. 204–205. Arten er nu også fundet på Sjælland: Geelskov, Gribskov, Teglstrup hegn, Jægerspris Nordskov, Rørvig, Lumsås. Antagelig er arten udbredt hos os, men har været overset.

Heteromerer.

Biller XII og XX, p. 216-220.

12. *Nacerda melanura*. Også på Bornholm (Randkløve).

30. *Rhinosimus viridipennis* Latr. henføres nu til en særlig slægt *Vinzencéllus* Reitter og benævnes *V. ruficóllis* Panz. (*viridipénnis* Latr.).

35. I l. 15 f. o. ændres »*pentatómus*« til: »*brevicornis*«.

36. *Aderus populneus*. Grønholt hegn, 1 eks. 7/5 1964.

38. Arten nr. 3 har efter undersøgelser, foretagne af Gunnar Israelson, vist sig at være *brevicornis* Perris.

41, l. 12 f. o. ændres »3« til 2a«.

41. Efter l. 18 f. o. indføjes:

2a. Vingedækkerne sorte, den forreste fjerdedel og en lille, rund plet noget foran spidsen på hvert vingedække rødgyldne. Benene ensfarvet bleggule. Pronotum mindst så langt som bredt, på siderne stærkt indsnøret og bag indsnøringen og til roden atter betydeligt udvidet, rødligt eller brunrødt, fint og tæt punkteret... 10. *tóbias*.

Vingedækkerne anderledes farvede. Pronotum anderledes formet, ikke betydeligt udvidet mod roden 3.

47. *Anthicus sellatus*. Et enkelt år (1959) fundet i antal ved Mogenstrup på tør grusbund ved planterødder, langt fra sø- eller strandbred, 19/7.

Lårene er ofte lysere eller mørkere brune.

47. Efter nederste linie indføjes:

10. *A. tóbias* Mars. Meget let kendelig ved farven, punkturen og pronotums form. Hovedet lysere eller mørkere brunt, pronotum rødligt eller brunrødt, vingedækkerne blanke, sorte, den forreste fjerdedel og en lille, rund plet noget foran spidsen på hvert vingedække rødgyde. Følehorn og ben lange og slanke bleggule, de første undertiden lidt mørkere mod spidsen. Hoved og pronotum tæt og ret fint punkterede. Vingedækkerne meget fint og lidet tæt punkterede, fortil på hver side af scutellum med en flad bule og bag denne et fladt, bredt længdeindtryk. Længde 3-3,2 mm.

♂: Pygidiums bagrand bredt afstudet (hos ♀ jævnt rundet).

Denne fra Lilleasien beskrevne art har i nyere tid bredt sig over Europa og er nu også fundet i Danmark: Jægerspris savværk, under bøgebark, 3 eks. 9/7 og 13/7 1968. Arten er fundet i kompost, i affaldsbunker på lossepladser, under sten og under muggent sækkelærred. Den er meget livlig og tager let til vingerne; undertiden ved ketsning eller flyvende, især måske henad aften.

65-66. *Mordellistena pumila* og *brevicauda*, jfr. Biller XX, p. 218. Blandt dansk materiale af *pumila*-gruppen har Ermisch udskilt – foruden *pumila* – *pseudopumila* Ermisch (2 eks. fra Pints Mølle 4/6 1918 og 2 eks. fra Funder 9/7 1909) og *purpureonigrans* Ermisch (Pints Mølle, Rye; Lolland-Falster (bl. a. Frejlev); Blemmelyng). Endvidere har Ermisch bestemt danske eksemplarer til *brevicauda* Boh. (Halk havskrænt, 1 eks. 15/7 1933) og *péntas* Muls. (Nymølle ved Ørholm (2 eks. 8/7 1955).

Om adskillelsen af disse arter må indtil videre henvises til Horion, Faunistik, 5. bind (1956), p. 286–288, 308 og 310 og Entom. Blätter 1963, p. 12–30.

72, jfr. Biller XX, p. 219. *Anaspis bohemica* er nu også fundet i Hansted-reservatet og i Tisvilde.

92–93. *Caridina triguttata*. Karup, under svampet fyrrebark.

Clavicornia og Bostrychoidea.

Biller XIII, XIV og XX, p. 221-226.

Biller XIII.

23. Familien *Sphaeritidae* stilles af Crowson sammen med familien *Histeridae* i en overfamilie *Histeroidea*, der sammen med overfamilierne *Staphylinoidea* og *Hydrophiloidea* opstilles som familierækken *Staphyliniformia*, se Biller XIX, p. 48 og XXV, p. 292.

50. *Epuraea*. Om slægten henvises til K. Spornraft i Die Käfer Mitteleuropas bind 7, p. 51-64 (med aedeagus-tegninger).

67. *Epuraea silacea*. Tisvilde hegn i stort antal under saftig, svampet bark af en væltet birk, juni. I Sverige er larver fundet i det yderste, svampede ved af en død bøg, medens pupperne senere fandtes i jorden ved træets fod.

80. *E. laeviuscula*. 2 eks. fra Løvenholt aug. 1901. Arten lever under barkbilleangrebet fyr og gran og er undertiden sigtet af afskallet granbark. I Sverige er det konstateret, at forpupning finder sted ved stammernes fod.

80. *E. deubeli*. Vojens: 1 eks. 5/8 1961 aftenkættet langs nordkanten af en granplantage; i antal 12/8 1962 sammesteds på friske granstabler under barkkanter og sværmende kl. ca. 16-17.

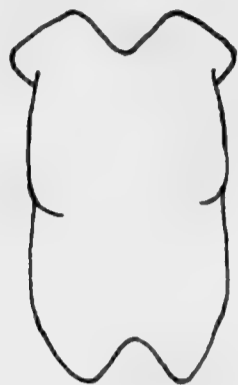
86. *Meligethes*. Om slægten henvises til K. Spornraft i Die Käfer Mitteleuropas, bind 7, p. 31-49 (med forskinnebends- og aedeagus-tegninger).

92. I l. 5 f. o. ændres »*hébes*« til »*denticulátus*«.

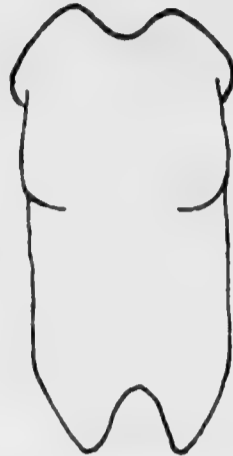
92. I l. 5 f. n. ændres »*lumbáris*« til: »*flavimánus*«.

93. I l. 8 f. n. ændres »25. *lugúbris*.« til: »14a.«.

93. Efter l. 6 f. n. indføjes:

7. *lugubris*

8. *gagatinus*

7. *lugubris*

8. *gagatinus*

Fig. 7-8. *Meligethes*. Paramererne (tegmen), set fra oven (øverst) og fra siden (nederst).

14a. Mindre, 1,6-2,1 mm. Pronotums rød med tydelig mikronetridsning. Vingedækkernes punktatur fin. ♂: Aedeagus se fig. 7. På *Thymus* 25. *lugúbris*.

Større, 2-2,5 mm. Pronotums rød uden eller med yderst svag mikronetridsning langs bagranden. Vingedækkernes punktatur lidt kraftigere og lidt tættere. ♂: Aedeagus se fig. 8. På *Mentha* 26. *gagátinus*.

98. I l. 13 f. o. ændres »*picipes*« til: »*nigréscens*«.

99. I l. 14 f. n. ændres »*hébes*« til: »*denticulátus* Heer (*hébes* Er.)«.

100. Arten nr. 1 bør benævnes *flavimánus* Steph. (*lumbáris* Sturm).

121. L. 11 f. o.—6 f. n. (25. *M. lugubris*) erstattes af følgende:

25. *M. lugúbris* Sturm. Dybt sort, ret blank, følehornssvøben eller dog 2. led og forskinnebenene ofte noget lysere. Pronotum omtrent $\frac{1}{3}$ bredere end langt, rodpartiet med tydelig, omend fin mikronetridsning, baghjørnerne næsten retvinklede eller lidt stumpvinklede, punkturen ret tæt og kraftig. Vingedækkerne uden eller med yderst svagt antydet mikrochagrinering, rigeligt dobbelt så lange som pronotum, mere eller mindre tæt tværridsede, punkturen fin og lidet tæt. Længde 1,6–2,1 mm.

♂: Forfødderne noget udvidede. Bagbrystet bagtil med et bredt og ret stærkt indtryk, foran dette i midten med en ganske kort længdekøl. Sidste bugled foran bagranden med en tværkøl, der i midten afbrydes af et konkavt parti og derved omtrent indskrænkes til 2 sideknuder, bagranden i midten indbuet. Aedeagus se fig. 7. Paramererne (tegmen) med ret stærkt udstående sider på spidspartiet.

Sjælden eller meget sjælden (J. Ø). Eksemplarer foreligger fra Stursbøl (i antal 30/7 i en grusgrav), Halk og Møn (Jydelejet). På timian (*Thymus serpyllum*). Juni–aug.

26. *M. gagatínus* Er. Yderst nærstående til *lugubris*, men adskilt fra den ved de i oversigten nævnte og ved de nedenfor under ♂ anførte skelnemærker. Længde 2–2,5 mm.

♂: Forfødderne ganske lidt stærkere udvidede end

hos *lugubris* ♂. Bagbrystets midterkøl ganske lidt længere og højere. Sidste bugleds tværkøl i midten noget svagere, men dog ikke afbrudt, partiet bag kølen stærkere konkavt, bagranden ikke indbuet. Aedeagus (fig. 8) længere, paramererne (tegmen) set fra siden svagere vinkelbøjede, deres spidsparti med svagere udstående sider.

Sjælden (Ø), men meget udbredt på øerne. Eksemplarer foreligger fra Ærø, Mariboegnen, Frejlev, Møen, Langtved, Dyrehaven, Holteegnen. På mynte (*Mentha*). Den forekommer både på fugtig bund (f. eks. på *M. aquatica*) og – hos os dog vistnok sjældnere – på tør bund (f. eks. på *M. arvensis*). Maj–sept.

M. gagatinus har ofte (således f. eks. af Ganglbauer) været betragtet som en var. af *lugubris*, men anses af Reitter og nu af Easton og Spornraft (i Die Käfer Mitteleuropas) som særskilt art. De adskillende karakterer er lidet stærke og på flere punkter vistnok noget varierende, men navnlig forskellen i aedeagus taler for, at de 2 former er særskilte arter. Eksemplarer af normal størrelse vil som regel være kendelige allerede ved størrelsesforskellen.

Se A. M. Easton i Transact. Royal Ent. Soc., London 105 (1954) p. 373 ff.

122. *Pria dulcamarae*. Arten er vistnok ved at brede sig, i hvert fald i Nordsjælland, hvor den nu er fundet mange steder.

135. *Glischrochilus quadriguttatus*. Også på Bornholm.

141. *Rhizophagus perforatus*. Dyrehaven (1 eks. flyvende til en væltet bøgestamme, 23/5; et eks. aftenkset, 8/6), haver i Charlottenlund og i Rosenvænget, Kbh. Ø: i antal ved skimlede vegetabilier, maj, aug.–okt.

158. *Silvanus bidentatus*. 1 eks. i Dyrehaven, under bark af en fældet eg ved Københavnsalléen, 26/5 1951.

162. *Uleiota planata*. Jægerspris savværk under bøgebark, i antal 13/7 1968 og juni–juli 1969.

180. *Diphyllus fagi*. Dyrehaven, Tisvilde hegn.

186. *Henoticus serratus*. Jægerspris savværk, i antal under bøgebark med grøn skimmelsvamp, 13/7 1968 juni–juli 1969.

187. *Cryptophagus*. Af nyere litteratur om denne vanskelige slægt fremhæves: C. W. Coombes og G. E. Woodroffe i *Transact. of the Royal Entom. Soc. of London*, vol. 106, part 6 (1955) p. 237–282 og G. A. Lohse i *Die Käfer Mitteleuropas* bind 7, p. 116–137 (begge arbejder med tegninger af pronotum og aedeagus).

190. I l. 3 f. n. tilføjes efter »nedliggende«: »(mærk dog *postpositus*)«.

193. I l. 14 f. o. tilføjes efter »betydeligere«: »(jfr. også *dorsalis*)«.

194. I l. 4 f. n. ændres »*wésti*« til: »*falcózi*«.

196. L. 12–2 f. n. (nr. 22) erstattes af følgende:

22. Vingedækkerne langs siderne med ret lang, stærkt udstående behåring. Pronotums sider ud for sidetanden stumpvinklede, foran sidetanden indbuede, bag denne rette eller endog svagt indbuede. Oversiden ensfarvet rødbrun eller brun. Pronotum ret mat 11 a. *postpósitus*.

Vingedækkernes behåring langs siderne kort og fin, ikke eller kun lidt udstående. Pronotums sider som regel mere jævnt rundede. Pronotum mindre mat 22 a.

22 a. Vingedækkerne oftest i større eller mindre

udstrækning sorte eller mørkebrune. Pronotums sider bag sidetanden som regel omtrent rette. Oversiden ret blank

10. *scánicus*.

Vingedækkerne ensfarvet rustrøde eller brunrøde. Pronotums sider bag sidetanden som regel tydeligt rundede, forhjørnerne bagtil oftest stærkere vinkelformet udstående. Oversiden mindre blank

11. *pállidus*.

203–204. *Cr. badius*. Der tilføjes (J, Ø, B).

207. L. 11 f. o.–12 f. n. erstattes af følgende:

11a. *Cr. postpósitus* J. Sahlb. Meget nærstående til de 2 foregående, men adskilt fra dem ved de af oversigten fremgående kendemærker. Rødbrun eller brun, som regel tydeligt mørkere end *pallidus* og end *scánicus*' hoved og pronotum, oversiden ret mat og navnlig for pronotums vedkommende tydeligt mattere end hos de to foregående. Pronotums punktur meget grov og tæt, gennemgående grovere end hos de to foregående. Længde 2,2–2,9 mm.

♂: Paramererne meget mere langstrakte end hos de 2 foregående (fig. 62, f, p. 197). Penisspidsstykkets to spidspartier på indersiden med en lille tand.

Nogle eksemplarer er fundet i gamle *Polyporus sulphureus* på eller ved foden af et gammelt æbletræ i en have i Rosenvænget i København, sept.–okt. 1966 og 1968. Den er i udlandet hyppigst truffet synantropt, i kældere, lader og udhuse eller ved duegødning og planterester.

212. Arten nr. 19 bør benævnes *falcózi* Roub. (*wésti* Bruce).

212. *Cr. dorsalis*. Fra *distinguendus* adskilles arten let ved smallere og fladere krop, mattere overside,

mindre, kraftigere og tættere punkteret pronotum og længere, kraftigere og tættere punkterede vingedækker, der er bredest længere tilbage.

221. *Caenoscelis*. Om slægten se Thure Palm i Sv. Ent. Tidskr. 1943, p. 86-90.

221. I l. 8 f. n. indføres efter »behåret«: », vingedækkerne med enkelte spredte, fine opstående hår«.

221. L. 6-4 f. n. Sætningen »Hos . . . køllen.« udgår.

221, l. 3 f. n. til **222,** l. 7 f. o. erstattes af følgende:

Oversigt over arterne.

1. Pronotums fordybede linie inden for sidekanten også fortil tydeligt adskilt fra kantlinien og ikke forenet med denne. 2. følehornsled asymmetrisk, idet det mod spidsen er stærkere udvidet på ydersiden end på indersiden *subdeplanáta*.
Pronotums fordybede linie inden for sidekanten nærmer sig fortil kantlinien og forener sig med denne. 2. følehornsled symmetrisk 2.
2. Større, 1,9-2,3 mm. Kroppen lidt bredere, pronotum mindst $\frac{2}{5}$ bredere end langt. Panden meget fint og lidet tæt punkteret. Forranden af pandens fremspring (se p. 220) på hver side lige bag følehornsrodledet med en smal, mørk fortykkelse, dannet af små, mørke, ophøjede, tætstilte knuder 2. *fleischéri*.
Mindre, 1,7-1,9 mm. Kroppen lidt smallere, pronotum som regel lidt under $\frac{1}{3}$ bredere end langt. Panden mindre fint, ret tæt punkteret. Pandefremspringets forrand uden tydelig, mørk fortykkelse. . . 1. *ferruginea*.

1. *C. ferruginea* Sahlb. Rødgul, ret blank. Følehornene ret kraftige, 9. led lidt bredere end 8. og tydeligt smallere end 10., dannende en overgang til køllen. Pronotum tæt og ret kraftigt punkteret, for- og bagtil ret svagt tilsmalnet, foran roden med et svagt tværindtryk og på hver side en, ofte meget utydelig grube, siderne ret svagt rundede. Vingedækkerne langstrakte, smalle, siderne ret svagt rundede, punkturen fortil noget svagere end pronotums, mod spidsen finere. Længde 1,7–1,9 mm.

Meget sjælden (J, Ø). Sønderhav strand (1 eks. i en hul elm, 10/7); Næsbyhoved skov (sigtet i maj og okt.), Odense (flere eks. 6/4), Næstved (1 eks. 25/7), Boserup (1 eks. i en rødmuldet egestub sammen med *Batrisodes venustus*, 1 eks. hos *Formica rufa*, 10/5). I Sverige er arten fundet under svampet aspebark, i fugtigt løv ved foden af asp og eg, under svampet fyrrebark med barkbilleangreb, i skimmelsvamp (*Trichoderma lignorum*), under bark af brandskadet birk og ofte ved aftenketsning eller flyvende om aftenen.

2. *C. fleischéri* Reitter (*grándis* Thoms.). Nærstående til *ferruginea*, men adskilt fra den ved de i oversigten nævnte skelnemærker. Endvidere er følehornene lidt kraftigere, navnlig rodledet tykkere, vingedækkernes sider gennemgående lidt stærkere rundede og hannens parringsorgan anderledes bygget. Længde 1,9–2,3 mm.

Meget sjælden (Ø). Hidtil kun fundet i Dyrehaven og i en have i Rosenvænget, Kbh. (1 eks. sigtet af svamp og planterester, nov.). I Dyrehaven er arten dels taget nogle få gange enkeltvis ved sigtning om efteråret fra gamle stubbe, dels en enkelt gang i antal ved sigtning af skimlet løv og jord (med musegange)

under en bøgebrændestabel, okt.–nov. 1964. I Sverige er arten fundet under svampet bark af birk og el, i trøsket bøgeved, gennemboret af *Sinodendron* og *Lasius niger*, ved sigtning af ved og barkstumper eller af mos og løv ved stubbe af birk og pil, i skimlede, noget fugtige hørester i bunden af en lade på engbund og under gamle tagspånar, liggende i græsset ved et udhus, samt på væggen af dette.

[*C. subdeplanata* Bris. Nærstående til de 2 foregående, men let adskilt fra dem ved de i oversigten nævnte skelnemærker, ved kraftigere punktur på pronotum og ved hannens anderledes byggede paringsorgan, fra *ferruginea* yderligere ved betydeligere størrelse. Længde 2–2,4 mm.

Denne art, der bl. a. er fundet i Sverige syd på til Småland og i Hamburg, kunne muligvis træffes også hos os. Den er i Sverige bl. a. fundet i svampet ved- og barkaffald fra birk og er iøvrigt hyppigt fundet i kompost i haver, planterester på lossepladser samt ved ketsning og flyvende. Især i tiden fra maj til okt.]

225. I l. 16 f. o. indføres efter »rødgul.«: »Pronotums forhjørner kort, skarpt, spidsvinklet fremtrukne«.

225, l. 14–12 f. n. Sætningen »Vingedækkernes ... fremstående« ændres til: »Pronotums forhjørner ikke skarpt, spidsvinklet fremtrukne«.

226. L. 8–13 f. o. erstattes af følgende:

10. Pronotums og vingedækkernes punktur
tæt eller ret tæt..... 10a.
Pronotums og vingedækkernes punktur ret
spredt 11.
- 10a. Følehornene påfaldende kraftige, 5. led
ikke eller næppe længere end bredt, 7. led
tydeligt tværbredt, 9. og 10. led meget
stærkt tværbrede..... 2. *umbrina*.

Følehornene ret kraftige, 5. led tydeligt længere end bredt, 7. led ca. så langt som bredt, 9. og 10. led ret stærkt tværbrede 2a. *baráni*.

226, l. 14 f. o. »1,7« rettes til: »1,6«.

230, l. 6 f. n. »1,8« rettes til: »1,6«.

232. I l. 5 f. o. ændres »*gíbbula*« til: »*rubricóllis*«.

233. Mellem *A. umbrina* og *A. puncticollis* indføres:

2a. *A. baráni* Bris. Nærstående til *umbrina*, men adskilt fra den ved de i oversigten nævnte skelnemærker samt ved, at også 3. følehornsled er slankere, pronotum lidt tættere punkteret og vingedækkerne lidt tættere og kraftigere punkterede. Sort eller sortbrun, vingedækkerne hvert som regel lidt foran spidsen med en gullig plet, der ofte fortsættes svagt fremefter, følehorn og ben brungule. Længde 1,6–1,9 mm.

Der foreligger hidtil kun 2 danske eks. fra Strøgårdsvang i Gribskov, sigtet ved en skovsø, 4/8 1960 og 8/5 1962. I England er arten fundet på fugtig bund ved græsrødder, i opskyl ved skovdamme og overvintrende i *Typha*-stængler. I Sverige er den ketset på fugtig *Carex*-eng ved en skovsø, 16/10, og i gammel bøgeskov med frønnede stammer, nær en skovsø, 18/6.

233. I l. 6 f. n. indføres efter »5. følehornsled«: »samt ved lidt mindre tæt, lidt længere og lidt mere opstående vingedækkebehåring«.

233, nederste linie. »1,7« rettes til: »1,6«.

234 øverst. I Dyrehaven er yderligere sigtet nogle eks. fra savspåner ved en bøgebrændestabel og fra skimlet træbark og træsvamp, marts, juli, aug.

239–240. *A. nitidula*. Arten er nu fundet også på Lolland (Sundby Storskov).

244. I l. 5 f. n. rettes »1,8« til: »1,6«.

245, øverst. *A. clavigera*. Fra *fuscata* adskiller arten sig ved kortere følehorn, hvis 9. og 10. led er meget stærkere tværbrede og meget svagere tilsmalnede mod leddets rod, og hvis endeled er kortere, ved ringere størrelse, mindre langstrakte, bagud kortere tilsmalnede vingedækker og derved i det hele kortere, bredere kropsform. »Længde 1,8–2,1 mm« ændres til: »1,3–1,6 mm«.

1 eks. sigtet fra gammel eg i Bognæs Storskov 28/8 1967.

245. *A. lewisi* (jfr. Biller XX, p. 222). Arten er nu fundet mange steder her i landet og er antagelig almindelig hos os overalt i planterester og kompost.

251. I l. 5 f. o. ændres »*gibbula* Er.« til: »*rubricollis* Bris.«.

Enkelte eksemplarer er taget i Kratmosen ved Trørød ved sigtning af pileløv, mos m.v., marts–april, sept.

Biller XIV.

8. I l. 3 f. o. ændres »*2. angusticollis*« til: »*2a*«.

8. Efter l. 4 f. o. indføjes:

- 2a**. Prothorax' sider under pronotums ophøjede, bugtede siderandkant, når pronotum ses nøjagtigt fra oven, synlige som ragende ud over siderandkanten lige fra pronotums rod fremefter til lidt bag forhjørnerne (fig. 10)..... *2a. kokujéwi*.
Prothorax' sider kun synlige som ragende ud over siderandkanten helt bagtil og et lille smalt stykke bag siderandkantens midte (fig. 9) *2. angusticollis*.

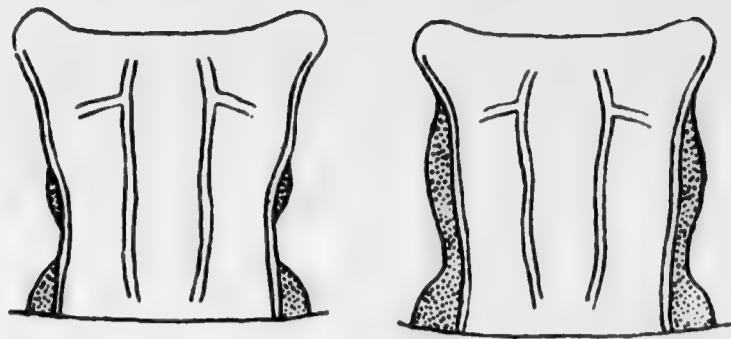
9. *angusticollis*10. *kokujewi*

Fig. 9–10. *Lathridius*. Pronotum og den fra oven synlige del af prothorax' sider (prikket).

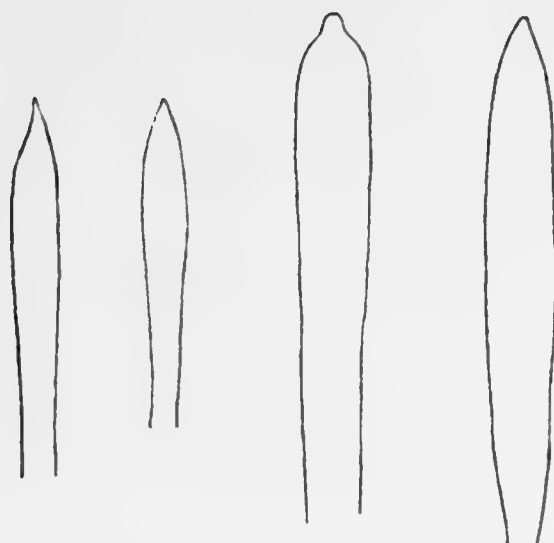
10. L. 6–13 f. o. affattes således:

11. Formen meget bred. Pronotum rigeligt $\frac{1}{2}$ gang bredere end langt, bredest noget foran midten. 1. bugled uden tydelig punktur..... 10. *brevicollis*.

Formen mere langstrakt. Pronotum mindre end $\frac{1}{2}$ gang bredere end langt, bredest langt foran midten. 1. bugled tydeligt punkteret 12.

10. L. 15–10 f. n. erstattes af følgende:

13. 9. følehornsled meget længere end bredt og meget længere end 10. led. Oversiden brunrød. Vingedækkerne langstrakte. ♂: Penis stor og bred, spidspartiet kort tilspidset, med et lille fremspring i midten (fig. 13). 7. rygleds bagrand jævnt rundet (fig. 16) 8b. *nidicola*.
9. følehornsled ikke eller kun lidt længere end bredt, i det højeste lidt længere end 10. led. ♂: Penis anderledes formet (fig. 11, 12 og 14) 13a.
- 13a. Vingedækkerne som regel kun ca. $2\frac{1}{2}$ gang så lange som pronotum og kun ca. $\frac{1}{4}$ længere end tilsammen brede, oftest mørkebrune. ♂: Penis smal, langt og

11. mi- 12. an- 13. nidi- 14. pseu-
 nutus thra- cola domi-
 cinus nutus

Fig. 11-14. *Enicmus*. Penis, set fra oven. Alle figurer i samme forstørrelse.

jævnt, omtrent symmetrisk, tilspidset (fig. 12), 7. rygleds bagrand indbuet (omtrent som fig. 15, men oftest med bredere afsatte hjørner) . . . 8a. *anthracinus*.

Vingedækkerne mere langstrakte, som regel ca. 3 gange så lange som pronotum og ca. $\frac{1}{2}$ gang længere end tilsammen brede, oftest helt sorte 13b.

13b. ♂: Penis smal, langt og stærkt, noget asymmetrisk tilspidset (fig. 11), 7. rygleds bagrand indbuet (fig. 15) 8. *minutus*.

♂: Penis bred, med kortere og mindre stærk, omtrent symmetrisk tilspidsning (fig. 14), 7. rygleds bagrand jævnt rundet (omtrent som fig. 16 men oftest fladere rundet) *pseudominutus*.

11. I l. 14 f. o. ændres »c. $\frac{2}{3}$ « til: »meget«.

11. I l. 17 f. o. ændres »13. *testaceus*« til: »16a«.

11. Efter l. 13 f. n. indføjes:

16a. Over- og undersiden ensfarvet rødlig eller

15. minutus

16. nidicola

Fig. 15-16. *Enicmus* ♂. 7. rygled.

brunrød. Hovedet bagtil i midten uden eller med en svagt antydet grube. Længdeindtrykket midt på pronotums rod lidet dybt 13. *testaceus*.
 Hovedet, pronotums midtparti og undersiden, undtagen bugen, brunsort. Hovedet bagtil i midten med en tydelig og ret dyb grube. Længdeindtrykket midt på pronotums rod dybt 13a. *átriceps*.

13, øverst. *L. angusticollis*. Fundet adskillige steder i Jylland (fra Sønderborg til Århuseggen), på Lolland-Falster (f. eks. Frejlev, Redsle) og på Sjælland (f. eks. Holteegnen, Jægerspris).

13. Efter l. 5 f. o. indføjes:

2a. *L. kokujéwi* Semenov. Yderst nærstående til *angusticollis*, af hvilken den undertiden betragtes som en underart, men adskilt fra den ved den i oversigten nævnte karakter. Som regel, men dog langt fra altid, er pronotums forhjørner mindre stærkt fremspringende hos *kokujewi*. Kroppens, følehornenes og benenes brungule eller brunlige farve er vistnok som regel lidt mørkere hos *kokujewi*. Længde 1,8-2,2 mm.

Arten har været sammenblandet med *angusticollis* og er antagelig udbredt som, og nogle steder måske

hyppigere end, denne (J, Ø). Eksemplarer foreligger fra Østbirk; Svenstrup ved Borup station, Lyngby Åmose, Geelskov (banket af og sigtet fra granris), Strandmølleåen nær Hjortekær (sigtet af planterester), Bøllemosen, Kratmosen ved Trørød.

15. *L. constrictus*. I udlandet er arten også fundet under trøsket løvtræs bark (f. eks. bøg og eg), i henrædnende plantedele på markbund og undertiden indendørs (på skimlede tapeter).

18. Mellem 8. *L. minutus* og *L. nidicola*, der skal have nr. 8b, indføjes:

8a. *L. anthracinus* Mannh. Foruden den almindelige hovedform med ret langstrakte vingedækker af *Enicmus minutus* kendes der også en form med kortere og bredere vingedækker (*anthracinus* Mannh.). Denne form, som af nogle, f. eks. Ganglbauer og Reitter, ikke har været anset for artsforskellig fra hovedformen, betragtes som regel nu, således af H. Franz, A. Strand og A. v. Peez, som en selvstændig art.

Begge former varierer noget i vingedækkernes form, men kan dog som regel adskilles ved forskellen på dette punkt. Hos typiske *minutus* er vingedækkerne (langs sømmen) ca. 3 gange så lange som pronotum og ca. $\frac{1}{2}$ gang længere end tilsammen brede, hos typiske *anthracinus* kun ca. $2\frac{1}{2}$ gang så lange som pronotum og kun ca. $\frac{1}{4}$ længere end tilsammen brede. Endvidere er hos *minutus* vingedækkernes søm og afvekslende stribemellemrum lidt mindre stærkt op-højede og punktstriberne lidt mindre kraftige end hos *anthracinus*. Metasternum er hos *minutus* ret fint punkteret og fortil på hver side forsynet med nogle mere eller mindre tydelige, meget fine, stråleformet bagud rettede længdekøle, hos *anthracinus* tydeligt kraftigere punkteret og ikke eller næppe forsynet med længde-

køle¹). Oversidens farve er som regel hos *minutus* helt sort, hos *anthracinus* lidt lysere, brunsort eller mørkebrun.

For de to formers artsberettigelse taler endelig en tydelig forskel i formen af penis, der hos *minutus* er stærkere og noget asymmetrisk tilspidset (fig. 11 og 12).

Hos *minutus* og *anthracinus* er bagranden af hannens 7. rygled (der for at undersøges må drages frem bag 6. rygled) indbuet (fig. 15) og penis smal. Hos en tredje, nylig beskrevet art, *pseudominutus* Strand, er den nævnte bagrand derimod (ligesom hos *nidicola*, fig. 16) jævnt rundet og penis større og meget bredere (fig. 14 og 13). Iøvrigt ligner *pseudominutus* stærkt *minutus* og lader sig for hunnens vedkommende næppe adskille fra denne. Fra *nidicola* adskilles den især ved lidt bredere vingedækker, mørkere farve, kortere 9. følehornsled og simpel penisspids.

Medens formen af 7. rygleds bagrand hos hannen er velegnet til adskillelse af hanner af *minutus* og *anthracinus* fra hanner af *pseudominutus* og *nidicola*, er den næppe anvendelig til adskillelse af *minutus* ♂ fra *anthracinus* ♂ eller af *pseudominutus* ♂ fra *nidicola* ♂, idet indbugtningen hos de to førstnævnte og rundingen hos de to sidstnævnte arter varierer en del.

Et stort materiale, indsamlet i Dyrehaven, især ved sigtning af kompost ved vildthusene, har vist sig at indeholde både *minutus* og – langt mindre talrig – *anthracinus*. Måske er denne sidste art udbredt hos os.

E. pseudominutus er ikke endnu konstateret i Danmark eller i Tyskland. Den er i Norge oftest fundet i

¹) Punkturen på 1. bugleds midtparti angives at være tættere hos *minutus* end hos *anthracinus*, men er hos det danske materiale varierende hos begge former og næppe anvendelig som skelnemærke.

kældere og lader, i Sverige også under bark af svampeangrebet gran.

Jfr. A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. bind X (1958), p. 184-186.

21. Efter l. 9 f. o. indføjes:

13a. *L. atriceps* Victor Hansen. Yderst nær beslægtet med *testaceus*, men adskilt fra den ved de i oversig-

17. *atriceps* 18. *testaceus*

Ftg. 17-18. *Enicmus*. Penis. Begge figurer i samme forstørrelse.

ten nævnte kendemærker. Endvidere afviger den fra *testaceus* på følgende punkter: Pronotums bredt nedtrykte sider og vingedækkerne er som regel mørkere end hos *testaceus*. Pronotum er ikke helt så stærkt tværbredt og siderne lidt stærkere og mere brat indsnævrede bagtil, således at pronotums rod er lidt smallere end hos *testaceus*. Metasternums grube på hver side bag mellemhoften er betydeligt større og dybere og tydeligere og stærkere afgrænset bagtil og udadtil. 1. bugleds 2 længdelinier er mindst $\frac{2}{3}$ (hos *testaceus* kun halvt eller lidt over halvt) så lange som leddets længde i midten. Endelig er penis ca. dobbelt så bred som hos *testaceus* (fig. 17-18). Længde 2-2,1 mm (*testaceus* 1,5-2,1 mm).

Fra *rugosus* og *fungicola* adskilles arten let ved pronotums S-formede sider, fra *rugosus* yderligere ved lysere, mattere vingedækker og fra *fungicola* yderligere ved 1. bugleds 2 længdelinier.

Meget sjælden. Hidtil kun fundet i Dyrehaven i slimsvampes sporangier på bøg (4 eks. 28/7 1961) og ved sigtning fra svampebevoksede bøgestubbe (nogle eks. okt. 1961).

Jfr. Victor Hansen i Ent. Medd. bind 31 (1962), p. 245.

22. I l. 3 f. n. ændres »1. *elongata*« til: »2a«.

23. Efter l. 2 f. o. indføjes:

2a. Vingedækkernes sømkanter rette og sammenstødende lige til spidsen. Vingedækkerne, set i profil, bagtil temmelig stejlt nedfaldende. ♂: Penis se fig. 20... 1. *elongata*. Vingedækkernes sømkanter lidt foran spidsen indbuede, således at de et lille stykke skilles ad for at mødes ved spidsen (fig. 19). Vingedækkerne, set i profil, bag-

Fig. 19. *Cartodere separanda*. Vingedækkernes spidsparti, set bagfra og lidt fra oven.

til meget stejlt og brat nedfaldende. ♂:

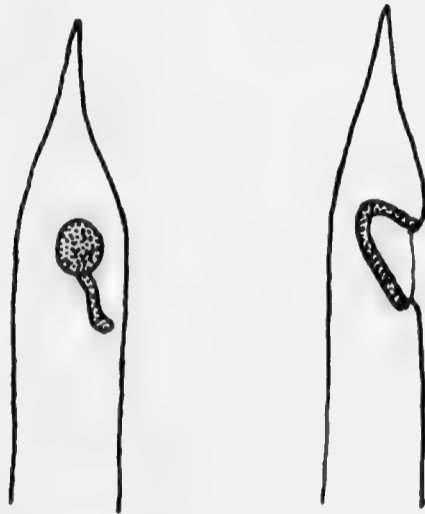
Penis se fig. 21..... *separanda*.

23. Efter l. 6 f. n. indføjes følgende:

♂: Penis lidt bag spidsen med et mørkt, rundt parti, siderandene uden indskæring (fig. 20).

24. Efter l. 7 f. o. indføjes:

[*C. separanda* Reitter. Meget nærstående til *elongata*, men adskilt fra den ved de i oversigten nævnte kendemærker. Endvidere er følehornene lidt kortere, vingedækkerne, set i profil, som regel svagt nedtrykte bag midten og deres 4. stribemellemrum noget svagere ophøjet. Længde 1,3-1,8 mm.

20. *elongata* 21. *separanda*

Fig. 20-21. Cartodere. Penisspidspartiet, set fra oven.

♂: Penis lidt bag spidsen med en dyb indskæring, som er begrænset indadtil af en mørk kant, og som er udfyldt med en fin, lys membran (fig. 21).

Denne art, der bl. a. er fundet i Blekinge, Sydnorge og Lübeck- og Hamburgegnen, kan ventes fundet også hos os. Den er fundet i nåletræsspånar (sammen med *Atomaria ornata*), i barkaffald fra afbarket fyr, i friske ege-huggespånar, under ahornbarkflager, i hul eg og bøg og på gamle knogler.

29. L. 18 f. n. »*robusta*« ændres til »*lappónica*«.

33. *Corticaria robusta* benævnes nu *lappónica* Zett. (*robusta* Ganglb.).

51. *Litargus connexus*. Arten er også fundet i Jylland: Ulfslyst ved Haderslev.

66. *Anommatus duodecimstriatus*. Nogle eks. sigtet fra planterester i en have i Rosenvænget, København, okt. 1968 og maj-juni 1969.

93. *Scymnus*. Om slægten henvises til H. Fürsch i Die Käfer Mitteleuropas, bind 7 (1967), p. 242-255.

94-98. I oversigterne rettes »*testáceus*« til: »*limbátus*« og »*quadrimalaculátus*« til: »*limónii*«.

100. I l. 12-13 f. o. udgår »(ab. *limbatus*)«.

100. L. 10 f. n. Arten benævnes nu *Sc. limbátus* Steph. (*testáceus* auct. nec Motsch.).

101-102. *Sc. punctillum*. Arten er også bladlusæder.

105, l. 8 f. o. »bugled« rettes til »bugleds bagrand«.

106. *Sc. quadrimalaculatus* bør benævnes *limónii* Donisth.

108. *Hyperaspis*. Vor art er måske *pseudopustulata* Muls.

113, l. 1 f. o. Arten bør benævnes *Exochomus nigromaculátus* Goeze (*flávipes* auct. nec Thunb.).

127. *Coccinella (Vibidia) duodecimguttata*. Også på Vestlolland. Arten er taget i tiden maj-sept., i antal bl. a. først i juli og sidst i aug.

134. I l. 1 f. o. tilføjes efter »rød«: », gul«.

145. *Cisidae*. Om denne familie henvises til G. A. Lohse i Die Käfer Mitteleuropas, bind 7, p. 280-295.

148. L. 5-12 f. o. og Biller XX, p. 224 ad p. 148 erstattes af følgende:

3. Vingedækkernes grove punkter danner 4-5 tydelige, ret regelmæssige længderækker. Pronotum uden eller næsten uden mikrochagrinering, dets forhjørner, set fra siden, meget stumpvinklede, ikke eller næppe fremspringende. Arten lille, 1,4-1,6 mm.

2. *lineátocribrátus*.

Vingedækkernes grove punkter ikke eller kun meget uregelmæssigt rækkevis ordnede. Pronotum, i hvert fald bortset fra den forreste del, med tydelig, omend ofte meget fin mikrochagrineret. Længde 1,6–2,3 mm 3a.

3a. Pronotums forhjørner, både set fra siden og nøjagtigt lige fra oven, spidsvinklet fremtrædende. Pronotum ret kraftigt mikrochagrineret og derfor ret mat. Kroppen som regel lidt bredere og plumpere end hos de andre arter 1. *nítidus*.

Pronotums forhjørner, set fra oven, ikke og, set fra siden, i det højeste yderst fint og kort fremtrædende. Pronotum mindre kraftigt mikrochagrineret og derfor blankere 3b.

3b. Pronotum bagtil tydeligt tilsmalnet, bredest omkring midten, siderne stærkt og ret jævnt rundede, chagrineringen især fortil meget svag og utydelig. Vingedækkernes grove punktur med antydet, omend meget uregelmæssig rækkevis ordning. Gennemsnitligt mindre, 1,6–1,9 mm.

1b. *hanséni*.

Pronotum bagtil ikke eller kun svagt tilsmalnet med især bagtil svagere rundede sider, chagrineringen fortil ikke særlig afsvækket og utydelig. Vingedækkernes grove punkter uden eller næsten uden antydet rækkevis ordning. Gennemsnitligt større, 1,7–2,3 mm 3c.

3c. Vingedækkernes fine behåring meget kort, kun vanskeligt synlig ved 50 ganges for-

størrelse. Pronotum som regel kun ganske lidt bredere end langt 1 a. *jacquemarti*.
Vingedækkernes fine behåring lidt længere, tydelig ved 50 ganges forstørrelse. Pronotum som regel lidt stærkere tværbredt.

glabratus.

150. Arterne i oversigtens nr. 14 skal betegnes 10. *festivus* (l. 12 f. o.) og 11. *vestitus* (l. 15 f. o.).

151. 1. gruppe (*Eridaulus* Thoms.). Af denne gruppe er p. 151-152 opført *nitidus* Hbst. og *lineatocribratus* Mell., idet *jacquemarti* Mell. og *glabratus* Mell. er anset som former af *nitidus*. G. A. Lohse har imidlertid påvist, at *nitidus*, *jacquemarti* og *glabratus* er 3 gode arter. Senere er A. Strand efter undersøgelse af norsk og dansk materiale nået til det samme resultat og har i forbindelse hermed fastslået, at der i det danske materiale fandtes en fjerde art, som han har beskrevet under navnet *hanseni*. Eksemplarerne af denne art var i Biller XX, p. 224 urigtig anset for *lineatocribratus*, og de rettelser og tilføjelser, der som følge heraf blev foretaget i oversigt og beskrivelse p. 148 og 152, skal herefter udgå.

De her omtalte resultater bygger bl. a. på aedeagusundersøgelser, der er meget besværlige, fordi det er nødvendigt at skille penis og paramerer fra hinanden, og disse dele er meget tynde og skrøbelige og meget tæt sammensluttede. Aedeagusundersøgelser vil imidlertid som regel ikke være påkrævet til en sikker artsbestemmelse af de danske arter.

1. *C. nitidus* Hbst. er let kendelig ved de i oversigten anførte kendetegn. Farven oftest lysere eller mørkere brun. Pronotum er tydeligt tværbredt, bagtil kun svagt eller næppe tilsmalnet, siderne i bageste halvdel kun svagt eller næppe rundede. Vingedæk-

kernes behåring lige så fin som hos *jacquemarti*. Længde 1,7–2,3 mm.

Almindelig (J, Ø, B). Især i tøndersvamp (*Fomes fomentarius*).

1 a. *C. jacquemárti* Mell. Farven ofte mørkere (brunsort) end normalt hos *nitidus*. Pronotum smallere og blankere end hos denne. Længde 1,7–2,3 mm.

Almindelig (J, Ø). Især i tøndersvamp, ofte sammen med *nitidus*.

[*C. glabrátus* Mell. Kendelig fra de andre arter ved den lidt længere og tydeligere – omend yderst fine og spredte – vingedækkebehåring. Farven brunlig eller brunsort. Hos hannen er mundskjoldets to fremspring forholdsvis kraftige og midterfeltet på 1. bugled forholdsvis kraftigt punkteret og særlig langt behåret, og hos kraftige hanner er pronotums forrand i midten ganske svagt indbuet og på hver side af denne indbugtning svagt knudeformet fremstående, en karakter, der vistnok ikke forekommer hos de andre arter. Længde 1,7–2,3 mm.

Arten er hidtil ikke konstateret i Danmark. Den er fundet i Hamburgeggen i tøndersvamp, men meget sjældnere end de to foregående og angives at foretrække bjergegne. I Norge har den overvejende en sydlig og østlig udbredelse og er vistnok kun fundet i *Polyporus marginatus (pinicola)* på gran.]

1 b. *C. hanséni* A. Strand. Gennemsnitligt tydeligt mindre end de 3 foregående og yderligere adskilt fra disse ved bagtil stærkere tilsmalnet, på siderne stærkere rundet, fortil meget svagt og udvisket mikrochagrineret pronotum og lidt kraftigere, lidt mere rækkevis antydet punktur på vingedækkerne. Farven lysere eller mørkere brun. Vingedækkernes behåring lige så fin som hos *jacquemarti*. Længde 1,6–1,9 mm.

Hidtil kun kendt fra Sundby Storskov og fra Dyrehaven, hvor den er taget i antal i meget gamle, møre, nedfaldne tøndersvampe 10/6–2/7 1956 og 15/5–31/5 1965.

2. *C. lineatocribratus* Mell. Adskilt fra de foregående arter ved de i oversigten nævnte kendemærker og let kendelig fra de tre førstnævnte ved ringere størrelse og bagtil stærkt tilsmalnet, på siderne rundet, ikke eller næppe chagrineret pronotum samt vingedækkernes kraftigere og tydeligt rækkevis ordnede punktur. Fra *hanseni*, som mest nærmer sig *lineatocribratus* i størrelse og pronotums karakterer, adskilles *lineatocribratus* især – foruden ved ganske lidt ringere størrelse – ved bagtil endnu lidt stærkere tilsmalnet, på siderne endnu lidt stærkere rundet og ikke eller næppe chagrineret pronotum, vingedækkernes ganske lidt kraftigere, tydeligt rækkevis ordnede punktur og lysere følehornskølle, der ikke som hos *hanseni* er lidt mørkere end svøben. Hos hannen er mundskjoldets to fremspring lidt kraftigere og tydeligere opadbøjede og forranden imellem dem lidt dybere indbuet end hos *hanseni* ♂.

Denne art er hidtil hos os kun fundet på Sjælland: i ældre tid ved Sorø (7 eks. april 1848 og sept. 1878) og i Bognæs Storskov (7 eks. i tøndersvamp 5/8 1878) og i nyere tid i Jægerspris Nordskov (nogle eksemplarer i tøndersvamp på en gammel, liggende birkestamme, 12. og 14/6 1965).

Jfr. A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. bind 13 (1965), p. 61–65.

152–153. *C. comptus*. Storkevad, i antal i svampen *Daedalea unicolor* på en stående, udgået birkestamme, 6/6 1964.

Formen *substriatus* kan næppe opretholdes som var. eller ab.

154. Efter l. 5 f. o. indføjes:

[*C. rugulosus* Mell. Yderst nærstående til *boleti*, men adskilt fra den ved, at kroppen er lidt smallere og lidt stærkere hvælvet, pronotum lidt mindre stærkt tværbredt, dets siderande med en tydelig, tæt, men yderst kort hårbræmme (tydeligt kortere end hos *setiger*), vingedækkernes grove punktur mindre tæt og deres behåring jævn (hos *boleti* ujævn) samt afvigende form af aedeagus (penis med konveks, hos *boleti* konkav, tilspidsning). Længde 2,8–3,5 mm.]

Arten har været sammenblandet med *boleti*, med hvilken den stemmer overens i levevis. Den antages at være udbredt i Mellemeuropa og er bl. a. fundet i Hamburgegnen og i Småland. Formodentlig vil den kunne findes også hos os.]

158, nederst tilføjes:

[*C. pygmaeus* Marsh. (*rhododáctylus* Marsh., Nyholm). Nærstående til de 2 foregående, 10. *festivus* Panz. og 11. *vestitus* Mell. (*pygmaeus* Nyholm, nec Marsh.), men adskilt fra dem ved, at pronotums sider er smallere afsat og siderandene kun synlige fra oven i bageste halvdel eller 2 tredjedel, at vingedækkerne er lidt længere, mere cylindriske og noget finere og mindre tæt punkterede, at hannens mundskjolds forrand har 2 små, spidse ubehårede tænder, dens 1. bugled en større grube og dens aedeagus afvigende form. Pronotums mikrochagrinering stærkt varierende. Farven normalt sortbrun, ofte med lysere forrand af pronotum eller lysere hoved og pronotum. Længde 1,5–2 mm.]

Arten er vidt udbredt i Mellemeuropa og bl. a. fundet i Skåne og Oldenburg, sidstnævnte sted i små svampe, voksende på bark eller barkblottet ved af løvtræer (bøg, avnbøg, eg, birk, poppel) eller i disse træers svampede ved, samt på egehegnspæle.

Jfr. Tord Nyholm i Sv. Ent. Tidskr. 1953, p. 187-196 og D. K. Kevan i Entom. Monthly Mag. 1966, p. 138-142.]

159, l. 1 f. o. og Biller XX, p. 224, l. 6 f. n. For arten 12. *fagi* Waltl udgår synonymet *castaneus* Mell., Schilsky. Arten 12a *fusciclavis* Nyholm benævnes *castaneus* Mell. (*fusciclavis* Nyholm).

159-160. *C. punctulatus* er nu også fundet i Dyrehaven.

160-161. *C. fronticornis*. Genfundet i Dyrehaven i antal i okt. 1961 og forsommeren 1966 sammen med mange *Ennearthron affine* ved sigtning af svamp, især *Polyporus versicolor*, på gamle bøgestubbe.

219. *Gibbium psylloides*. Århus: Imagines og larver i en havestue, 14/8 1966.

238. *Ptinus pilosus* må antages at være en selvstændig, fra *subpilosus* forskellig art, der afviger fra denne ved, at pronotums skulptur er kraftigere, dannede ophøjede, blanke knuder, at ben og følehorn hos ♀ er meget kraftigere, og at bagfødderne hos ♂ er kraftigere, med tykkere og kortere 1. led. Kroppens farve er vistnok altid mørk.

Rovbiller.

(Staphylinidae og Micropeplidae).

Biller XV-XVII og XX, p. 226-233.

Biller XV, jfr. XX, p. 226-228.

19. *Micropeplus tesserula*. Arten er nu fundet i Danmark (Ø): 3 stkr. i den nordlige del af Jægerspris Nordskov juni 1965, det ene ketset, de to andre sigtet af aske og brændt granaffald efter træfældning. Gribskov (Stenholtsvang) 14.-19. juli 1965, sigtet i antal af aske og brændt egeaffald efter træfældning. Arten er træg i sine bevægelser og meget vanskelig at opdage i sigtegodset.

51. I l. 14 f. o. ændres »kun yderst svagt« til: »svagere«.

52. *Acrolocha sulculus*. Arten er nu fundet i Danmark (Ø): Dyrehaven (enkeltvis i hjortegødning aug.), Ermelundssletten (i antal sammen med *pliginskii* i frisk hestegødning, sept.), Donse (2 eks. i hestegødning 1/8).

62. I l. 1 f. o. indføjes efter »uden«: »skælagtig«.

62. I l. 10 f. n. tilføjes efter »bagtil«: »(mærk dog *allardi*, nedenfor under nr. 7)«.

64. I l. 2 f. o. ændres »7. *caesum*« til: »12« og derefter indføjes:

12. Hovedet tæt, men ikke udpræget rynket, punkteret, tindingernes runding (og dermed hovedets stærke indsnævring) først begyndende noget bag øjet, brat og antydet vinkelformet (fig. 24). Pronotums forhjørner stumpvinklede, kun meget

22. *caesum*23. *rugatum*24. *littorale*Fig. 22–24. *Omalium*. Hoved og pronotums forrand.

smalt afrundede (fig. 24). Følehornsrøddet mørkt. ♂: Penis se fig. 27. Stranddyr 7b. *littorale*.

Hovedet meget tæt, overvejende noget længderynket, punkteret, tindingernes runding (og dermed hovedets stærke indsnævring) begyndende kort bag øjet (fig. 22–23). Pronotums forhjørner mindre smalt afrundede (fig. 22–23).

♂: Penis se fig. 25–26 13.

13. Tindingernes runding ret kraftig og brat, begyndende kort bag øjet (fig. 22). Pronotums forhjørner ret smalt afrundede (fig. 22). Følehornsrøddet som regel mørkt. ♂: Penis se fig. 25 7. *caesum*.

Tindingernes runding meget flad, begyndende umiddelbart bag øjet (fig. 23). Pronotums forhjørner ret bredt afrundede (fig. 23). Følehornenes 1.–5. led oftest rødlig. ♂: Penis se fig. 26 7a. *rugatum*.

64–65. *Omalium riparium*. Også fundet ved Tissø.

65–66. *O. allardi*. Denne art hører til vor fauna.

Nogle eksemplarer er klækket 17/10 1902 af larver, fundet i København. Arten lever i kompost og gødning, især i stalde, dueslag og hønsehuse, samt i *Cossus*-gnav.

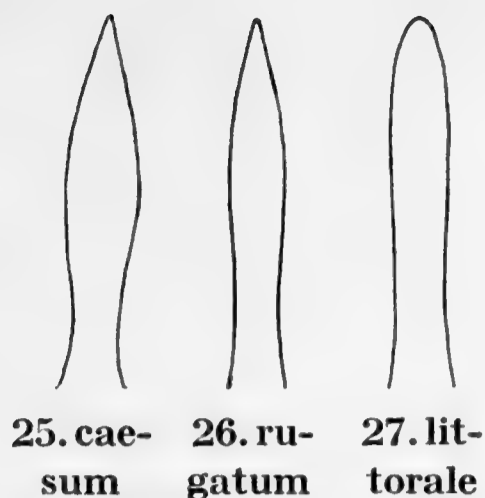

Fig. 25–27. *Omalium*. Penis, set fra oven.

67. *O. caesum*. Til beskrivelsen føjes: Hovedets længdestreger meget smalle, punktøjnene som regel brunsorte eller brune. ♂: Penis (fig. 25) i midten ret bred, ret stærkt tilsmalnet både mod spids og mod rod og derfor med betydeligt rundede sider, spidsen skarp.

67. L. 13–3 f. n. erstattes af følgende:

Almindelig (J, Ø, B). I kompost, ved gødning, ådsel og svamp og i opskyl, vistnok ofte i og ved musereder og andre dyreboer. Undertiden på blomstrende buske.

67. Efter l. 3 f. n. indføres:

7a. *O. rugatum* Rey. Yderst nærstående til *caesum*, men adskilt fra denne ved de i oversigten nævnte kendemærker. Endvidere er hovedets længdestreger lidt bredere og punktøjnene som regel gule eller brungule. Pronotums sider og bagrand er som regel tydeligt og ret klart afgrænset lysere, brungule. Følehornenes farve betydeligt varierende, men hyppigt er 1.–5. led rødlig og de følgende led mørke, og således farvede følehorn forekommer vistnok ikke hos *caesum* eller *littorale*. Længde 2,5–3,5 mm.

♂: Penis (fig. 26) i midten smallere end hos *caesum*, mod spids og rod svagere tilsmalnet, siderne derfor svagere rundede, spidsen skarp.

Arten, der har været sammenblandet med *caesum*, er antagelig udbredt (J, Ø). Eksemplarer foreligger fra Marselisborg og Moesgård skove (bl. a. ved sigtning af og under grannålebunker) og fra Dyrehaven. Levevis antagelig som *caesum*.

7b. *O. littorale* Kr. Nærstående til de to foregående, men adskilt fra dem ved de i oversigten nævnte kendetegn, fra *rugatum* yderligere ved meget smalle længdestreger på hovedet og mørke punktøjne. Oversidens farve er vistnok altid eller næsten altid mørk, brunsort, mørkere end gennemgående hos de to andre arter. Følehornene med sort eller brunsort rodled iøvrigt brune eller gulbrune. Længde 2,5–3,5 mm.

♂: Penis (fig. 27) med kun svagt rundede sider, spidsen but.

Sjælden (J, B), hidtil kun fundet på strandbredder enkeltvis ved Esbjerg og nord for Rønne og i antal ved Mårup og Selvig på Samsø ved sigtning af og under tangbunker, især i juni og aug.–sept. Arten er antagelig halobiont.

78. *Deliphrum tectum*. Horion oplyser, at arten nu vistnok ikke – som i ældre tid – forekommer i det nordtyske lavland, men hører hjemme i de højere sydtyske bjergegne, Alperne, Karpaterne og Beskiderne; han anser dens forekomst nu om stunder i Danmark for tvivlsom.

85. *Arpedium tenue*. Arten bør benævnes *brachypterum* Grav.

100. *Deleaster dichrous*. Sottrup strand (3 eks. i tang 17/6 1956); Tromnæs strand (2 eks. under rådden tang 16/7 1957). I Sverige, hvor arten også først er fundet i nyere tid (1. gang 1932), er den bl. a. taget på en vegetationsrig brink ved bredden af en dam, lidt fra vandlinien, på humusblandet, skygget,

fugtigt lerslam, under rådnende planterester, 1/8. Den angives at flyve om aftenen og at søge til lys i juni og især i aug.

104. *Thinobius*. Nyere undersøgelser af hannens parringsorgan, især foretaget af A. Smetana, har vist, at flere, hidtil som art betragtede former, i virkeligheden er artskomplekser; således skal *Th. longipennis* adskilles i mindst 9 arter. Kendskabet til arternes udbredelse er endnu mangelfuldt. En indsamling af dansk materiale med undersøgelse af aedeagus er i høj grad tiltrængt. Arterne lever i det øverste fugtige lag af fint sand, grus eller ler ved rindende eller stillestående ferskvand. De indsamles ved sigtning af dette lag med eventuelt tilhørende plantedele eller ved at hælde vand på overfladen og derved tvinge dyrene op til denne, hvor de da ofte hurtigt tager til vingerne. Hannen er kendelig ved, at sidste bugleds bagrand er svagt indbuet og følehornene lidt kraftigere.

Oversigt over arterne.

1. Oversiden sort. Følehornene sorte eller sortbrune. Benene sortbrune eller brune. 4. og 6. følehornsled tydeligt, 9. og 10. led ret stærkt tværbrede. Hoved og pronotum stærkt hvælvede. Tindingerne ikke kortere end øjnene 1. *brevipennis*.
Vingedækkerne oftest brunlige. Følehorn og ben overvejende brungule. Hoved og pronotum kun ret svagt hvælvede. Tindingerne tydeligt kortere end øjnene 2.
 2. ♂: Aedeagus se fig. 28 2. *crinifer*.
♂: Aedeagus se fig. 29 3. *praetor*.
1. *Th. brevipennis* Kiesw. Adskilt fra de 2 følgende ved de i oversigten nævnte skelnemærker og for ud-

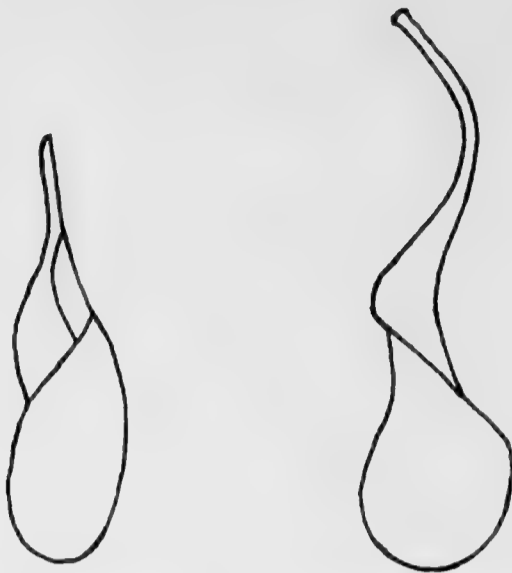
28. *crinifer*29. *praetor*

Fig. 28–29. *Thinobius*. Aedeagus, set fra siden.
Paramererne fjernet.

hærdede individers vedkommende straks kendelig ved den mørke farve af krop, følehorn og ben. Pronotum ca. $\frac{1}{2}$ gang bredere end langt. Vingedækkerne ca. så lange som tilsammen brede. Længde 0,9–1,05 mm.

Sjælden (Ø). Sanderum mose ved Odense, Toreby (Lolland), Nykøbing F., Malmmosen, Dyrehaven (Iglehullet), lergrav ved Allerød. Maj–sept.

2. *Th. crinifer* Smetana (*longipennis* Scheerp.). Mindre mørk, mindre stærkt hvælvet og gennemsnitligt lidt større end *brevipennis* og endvidere adskilt fra denne ved kortere tindinger, længere og slankere følehorn med 4., 6., 9. og 10. led ca. så lange som brede og lidt længere vingedækker, hvis sømhjørner er meget længere og derfor fladere afrundede mod bagranden. Længde 1–1,2 mm.

♂: Aedeagus se fig. 28. Penis temmelig lang, set fra siden næppe krummet.

Nogle ældre eksemplarer foreligger fra Nordsjælland, vistnok fra en nu forsvundet sandgrav i Geel-skov.

3. *Th. praetor* Smetana (*pusillimus* Scheerp.). Yderst nærstående til *crinifer* og med sikkerhed måske kun

kendelig fra denne for hannens vedkommende ved fuldstændig anderledes formet aedeagus. Arten er gennemsnitligt lidt mindre end *crinifer* og følehornene ganske lidt kortere, deres 3. led i det højeste ganske lidt (hos *crinifer* tydeligt) længere end bredt og 4., 6., 9. og 10. led hyppigt ganske lidt tværbrede. Længde 0,95–1,15 mm.

♂: Aedeagus se fig. 29. Penis meget lang, set fra siden stærkt krummet.

Nogle eksemplarer fundet sammen med *crinifer*.

Jfr. A. Smetana i Acta Soc. Ent. Cechosl. bind 56 (1959), p. 265 ff.; O. Scheerpeltz i Sv. Ent. Tidskr. 1959 B XI, p. 54 ff. og Thure Palm i Svensk Insektfauna, 9 Coleoptera, Staphylinidae hæfte 2 (1961), p. 12–16.

110. *Trogophloeus obesus* er nu fundet i Danmark: Toreby på Lolland, i antal på mudret bund ved kanten af et lille vandhul på åben mark, 6/6–9/6 1960.

111. Efter l. 17 f. o. indføjes:

[*Tr. subtilicórnis* Roub. Meget nærstående til *corticinus*, men adskilt fra den ved, at hoved og pronotum i bunden er yderst fint mikrochagrineret (først tydeligt ved 100 ganges forstørrelse), hvorved punkturen virker mindre skarp, at tindingerne er tydeligt kortere end (hos *corticinus* ca. så lange som) øjet, at følehornene er lidt slankere og deres 6. og 7. led ikke (hos *corticinus* noget) tværbrede, og at hannens parningsorgan er afvigende formet. Længde 2–2,3 mm.

Arten, der vistnok ofte har været sammenblandet med *corticinus*, angives at være vidt udbredt i Mellemeuropa og er ikke særlig sjælden i Holsten og i Hamburgegnen. Levevis som *corticinus* og i hvert fald en enkelt gang fundet sammen med den.

Jfr. W. O. Steel i Ent. Monthly Mag. 1956, p. 265–

267 og G. A. Lohse i Die Käfer Mitteleuropas bind 4 (1964), p. 79–80.

121. I l. 10 f. o. ændres »10. *sculpturatus*« til: »13a.« og efter l. 10 f. o. indføres:

13a. ♂: 6. bugleds tværingstryk dybt, fortil tydeligt og ret kraftigt afgrænset, de 2 knuder på leddets bagrand på deres inderkant med en bræmme af korte, gule hår 10. *sculpturatus*.

♂: 6. bugleds tværingstryk fladt, fortil vagt og utydeligt afgrænset, de 2 knuder på leddets bagrand uden hårbræmme.

10a. *mutator*.

127. Efter l. 19 f. o. indføres:

10a. *O. mutator* Lohse. Yderst nærstående til *sculpturatus* og for hunnens vedkommende ikke til at skelne fra denne. Hannerne af de 2 arter adskilles let ved de i oversigten anførte sekundære køns karakterer. Endvidere har paramerne (som til undersøgelse må løsnes fra aedeagus) hos *sculpturatus* stærkt udvidet, rundet, pladeagtigt spidsparti, medens de hos *mutator* har smalt spidsparti og er noget udvidede lidt bag spidsen (fig. 30). Længde 3,4–4,5 mm.

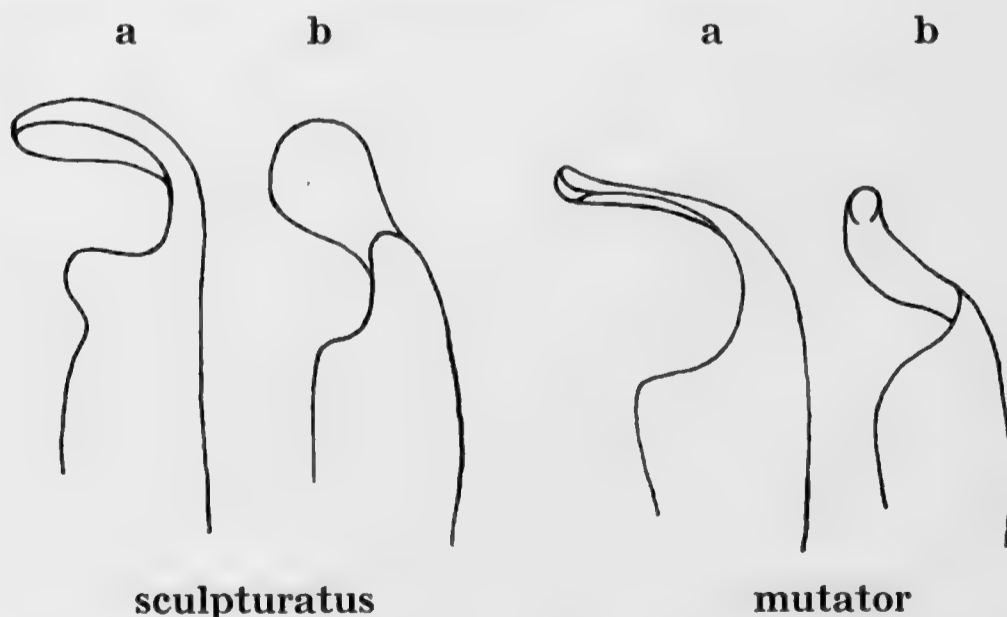

Fig. 30. *Oxytelus*. Venstre paramer, set fra oven (b) og lidt udvendig fra (a).

Denne art er beskrevet i 1963 fra Lüneburg hede og Holsten og senere fundet flere steder i Mellem-europa især i april. Antagelig er den vidt udbredt, men har været sammenblandet med *sculpturatus*. Danske hanner foreligger fra Dyrehaven (i hjortegødning, maj, aug.), Lejre (i hestegødning på skovbund, juni) og Kildehøj skov ved Nivå (1 eks. i muldvarpegang 28/7).

Undersøgelse af de sekundære kønskarakterer på 6. bugled er tilstrækkelig til bestemmelsen, uden at det er nødvendigt at udpræparere paramererne, men disses helt forskellige form bekræfter *mutators* artsberettigelse. Hannerne af de to arter har undertiden, men kun sjældent, ikke væsentligt bredere hoved end hunnen.

Jfr. G. A. Lohse i Ent. Blätter 1963, p. 173-175 og i Die Käfer Mitteleuropas bind 4 (1964), p. 85.

129. *Oxytelus fairmairei*. Ordrup mose (1 eks. 8/4 1898), Strandmølleåen (1 eks. 30/7 1916). I udlandet er den taget både på sandbund (i menneskegødning), ved vandkanter (i mos og planterester) og på mosebund i skov.

142-143. Litteraturangivelserne (bl. a. Tottenham, Horion og Lohse) med tilhørende tegninger om formerne *spectabilis* og *germanicus* er indbyrdes modstridende, og det må anses for tvivlsomt, om *germanicus* kan betragtes som en særskilt art eller endog blot som underart eller race. De danske eksemplarer synes efter farve, pronotums form og aedeagus' form at måtte henføres til *spectabilis*.

Se Handbooks for determ. of Brit. Ins. Vol. IV, Part 8(a) (Tottenham, 1954), p. 51, Horion, Faunistik IX (1963), p. 254-257, Lohse i Die Käfer von Mitteleuropa, bind 4 (1964), p. 91-92.

145. *Bledius bicornis*. Arten er nu fundet i Danmark (J, Ø): Skallingen, nogle eks. på Skomagersletten sammen med *furcatus*, *spectabilis* og *diota*, juni 1960-61; Amager, 3 eks. på skydebaneterrænet, 23/8 1964.

151. *Bl. cribricollis*. Ærø: 1 eks. sigtet fra planterødder på en gruset havskrænt ved Trappeskov, 27/7 1968.

166. L. 8 og 7 f. n. Arten nr. 10 *St. gallicus*, der har sorte ben, dog ofte med brunlig lårrod, er medtaget både under 9 og 14.

167. I l. 18 f. o. ændres »*excubitor*« til: »*gallicus*«.

167. I l. 12 f. n. ændres »15« til: »14a«.

167. Efter l. 12 f. n. indføjes:

14a. Benene sorte, lårene dog ofte brunlige
mod roden 10. *gallicus*.
I hvert fald skinnebenene rødlig eller
brunlige 15.

169. I l. 18 f. n. ændres »*excubitor*« til: »*gallicus*«.

174-175. Arten nr. 10 bør benævnes *gallicus* Fauv., idet *excubitor* Er. (ifølge V. Puthz) er den til underlægten *Nestus* hørende, nedenfor under nr. 25 som *silesiacus* benævnte art. Benene er sorte, dog er lårene ofte brunlige mod roden.

St. gallicus er også fundet i Ravnkildeegnen (1 eks. under lyng på hedebund) og i Keldskov på Lolland (1 eks. ketsset på halvskygget løvskovbund).

178-179. *St. scrutator*. Arten er genfundet ved Arresø i maj 1958, i stort antal ved søbredden lige nord for Pølebro, sigtet af løv, især elleløv, og andre planterester.

180. I l. 9 f. n. ændres »ikke tydeligt« til: »kun meget svagt«.

180. I l. 7 f. n. ændres »tydeligt« til: »betydeligt«.

180. I l. 6 f. n. ændres »*silesiacus*« til: »*excubitor*«.

181. I l. 2 f. n. ændres »14« til: »13a«.

181. Efter l. 2 f. n. indføres:

13a. Kæbepalpernes 2. led som regel brungult, 3. led som regel ikke helt sort, men svagt brunligt gennemskinnende. Lårene som regel mod roden brunlige. Pandens længdefurer ret flade. Vingedækkerne bagud tydeligt udvidede. .27. *cāutus*.

Kæbepalpernes 2. led som regel sort eller sortbrunt, 3. led sort. Lårene sorte. Pandens længdefurer meget svage. Vingedækkerne næppe eller kun svagt udvidede bagud 14.

182. I l. 15 f. o. rettes »bagved« til: »bagud«.

182. I l. 16 f. o. ændres »*cāutus*« til: »*europæus*«.

182. I l. 20 f. o. ændres »*vaféllus*« til: »*cāutus*«.

182. I l. 1 f. n. ændres »*declarátus*« til: »*nánus*«.

185 (*nitens*). I l. 4 f. n. tilføjes: (J, Ø, B).

186. I l. 13-12 f. n. ændres »ikke tydeligt« til: »meget svagere«, og efter »vingedækker« tilføjes: »og lidt smallere hoved«.

188. Arten nr. 25 bør benævnes *excubitor* Er. (*rosicus* Bernh., *negléctus* Gerh., *silesiacus* L. Benick).

189. Arterne nr. 26 og 27 benævnes således: 26. *europæus* Puthz (*cautus* L. Benick, Lohse i K. M.) og nr. 27. *cautus* Er., Puthz (*vaféllus* L. Benick, Lohse i K. M.). Fig. 77 viser *europæus* og fig. 78 som rettet i Biller XX p. 227 (fig. 137) viser *cautus*. Forhåbentlig vil disse to arter nu kunne få lov til at beholde de således (af Puthz) fastslåede navne.

192. l. 2 f. n. Arten benævnes: *nánus* Steph. (*declarátus* Er., L. Benick).

195. I l. 1 f. n. ændres »*crassus*« til: »*problematicus*«.

196. L. 2 f. o. ændres »*salisburgensis*« til: »*crássus*«.

196–197. Arten nr. 39 benævnes: *problematicus* Kevan (*crássus* auct. nec Steph.), og arten nr. 40 benævnes: *crássus* Steph. (*salisburgensis* Bernh.).

Af figurerne p. 196 angår fig. 83: *problematicus* (penis med ret smalt, afrundet spidsparti, paramererne betydeligt bredere end hos de 2 andre arter), fig. 84: *crassus* (penis med bredt, udvidet spidsparti) og fig. 85: *formicetorum* (penis med ret smalt, noget tilspidset spidsparti), og teksten til *problematicus* ♂ og *formicetorum* ♂ rettes i overensstemmelse hermed (jfr. Biller XX, p. 228).

200. I l. 13 f. n. ændres »*ibéricus*« til: »*oscillátor*«.

201–202. *St. tarsalis*. I Sverige er arten fundet på meget forskelligartede, sandede, grusede, bløde mos- og græsklædte eller dyndede søbredder.

202. Arten nr. 47 bør benævnes *oscillátor* Rye (*ibéricus* Mach., *angulatus* L. Benick). Den er også fundet i Hanstedreservatet.

202. *St. bohemicus*. I Sverige er arten fundet i antal (også hanner) på meget fugtig kær bund ved nedtrampning af plantedækket (høje græsser). Den er undertiden ketset.

207. I l. 13 f. n. ændres »*pseudopubescens*« til: »*umbrátilis*«.

209. Arten nr. 54 bør benævnes: *umbrátilis* Casey (*pseudopubescens* Strand).

211. *St. picipennis*. Nymindestrøm syd for Nymindegab (flere eks. på fugtig bund med tagrør, 25/2, 24/3 og 28/8 1962), Bursklint på sydkysten af Helgenæs (1 eks. ved et kildevæld), Ravnkilde ved Rebild (1 eks. i vådt kildemos sammen med mange *nitidiusculus*). Jan.–april, aug., nov.

211-212. *St. brevipennis* antages af nogle (Kevan og Allen, Lohse i K. M.) for at være artsforskellig fra *picipes*, især på grund af nogen aedeagus-forskel (bl. a. er penisspidsen hos *brevipennis* lidt smallere og mindre tydeligt afsat).

Se Kevan og Allen i Ent. Monthly Mag. 1961, p. 216-217.

231. *Stilicus geniculatus*. Der foreligger et enkelt dansk eks. fra Søborg syd for Gilleleje, aug. 1884. Arten er i udlandet fundet i kompost, hø, ukrudt i haver og på marker, i løv, mos og foderrester på skovbund og på tør, sandet hedebund, men dog mest på fugtige steder ved kær og bækbredder eller på mosebund i Sphagnum. I Hamburgeggen er den ikke særlig sjælden i høbunker ved markkanter om foråret. Også hyppigt fundet om efteråret og overvintrende.

233. *Scopaeus*. Om slægten henvises til A. A. Allen i Ent. Monthly Mag. 1968, p. 198-207.

237-238. *Scopaeus minimus*. Lokaliteten Nyråd udgår. Af Horion angives arten at leve på fugtig bund: ved flod- og søbredder, i sumpområder og i ellemoser (i siv og vådt mos). I England er den især fundet på tør, gruset eller småstenet bund ved havkyster.

254-255. *Lathrobium fennicum*. Arten er nu fundet i Danmark (Ø): Søskær mose ved Korsør (1 eks. 9/4 1961), Vrangeskov, ved bredden af Langesø nord for Ringsted (2 eks. 27/5 1965, sigtet af opskyl). Den lever på meget fugtig sump- og mosebund nær vandkanter i mos og planterester.

Arterne *quadratum*, *terminatum* og *fennicum* kan adskilles ved hjælp af de anførte ydre kendetegn. For hannerne giver penisspidsens forskellige form et udmærket skelnemærke, se fig. 31.

Fig. 31. *Lathrobium*. Penisspidsen, set fra oven. Det lange fremspring langs undersiden fjernet.

258. *L. ripicola*. Der foreligger et enkelt dansk eks. fra Ristinge, 4/9 1941. Arten lever på fugtig eng- og mosebund, ved vandkanter (også ved rindende vand) i mos og planterester og er også fundet i sand- og grusgrave og om vinteren i muldvarpereder.

Fig. 32. *Lathrobium longulum*. Penisspidsen, set fra siden, hos to forskellige former af artens hanner.

261. *L. longulum*. Penisspidsens krumning varierer og fremtræder især i 2 hovedformer (fig. 32), men der forekommer vistnok overgangsformer mellem disse.

265. I l. 4 f. o. ændres »var. *brevipénne* Muls. et Rey« til: »var. *brachyelytráta* Korge (*brevipénne* auct. nec. Muls. et Rey«).

Biller XVI, jfr. XX, p. 228-231.

9. L. 4 f. o. ændres »12« til: »10«.

11. *Leptacinus sulcifrons* (Biller XX, p. 228). Arten, der bl. a. er fundet i Skåne og i Hamburgeggen, angives at leve i henrædnende planterester, måske især ved musegange, som regel vistnok ikke sammen med *intermedius* eller *linearis*.

12. *Xantholinus*. Nyere undersøgelser, især af H. Coiffait har vist, at det for flere arters vedkommende er vanskeligt eller umuligt at bestemme dem ved hjælp af ydre karakterer, idet disse, f. eks. farve og mikroskulptur kan variere betydeligt indenfor arten, men at hannerne kan bestemmes sikkert ved undersøgelse af parringsorganets præputialsæk, der indvendig er forsynet med torne, hvis form, størrelse og placering er karakteristisk for de enkelte arter. Ved disse undersøgelser er også flere nye arter blevet udskilt.

Parringsorganet består hos disse arter af en aflang, afrundet, noget fladtrykt kapsel med en lille munding i den ene ende og stærkt reducerede eller manglende paramerer.

For de danske arters vedkommende er det navnlig *linearis* og de med denne beslægtede arter (arterne nr. 8-11), der volder besvær. Typiske eksemplarer af disse arter vil dog ofte kunne bestemmes uden undersøgelse af aedeagus, og altså også for hunnernes vedkommende. Da kendskabet til de udskilte nye arter er meget mangelfuldt, vil en indsamling af og aedeagus-undersøgelse af dansk materiale være meget ønskelig.

Om teknikken ved præparation og undersøgelse af aedeagus må henvises til H. Coiffait i *Revue Francaise*

d'Entomologie bind 23 (1956), p. 35-36 og G. A. Lohse i Die Käfer Mitteleuropas bind 4 (1964), p. 156.

Se H. Coiffait i det lige nævnte arbejde p. 31-75, i Bull. de la Societé entomologique de France bind 61 (1956), p. 139-143 og Bull. de la Societé d'Hist. Nat. de Toulouse bind 97 (1962), p. 271-275, A. Smetana i Acta Soc. Ent. Cechosl. bind 54 (1957), p. 251-253 og Acta Ent. Bohemoslov. bind 63 (1966), p. 329-330, G. Israelson i Opusc. Ent. 1962, p. 19-21 og G. A. Lohse i Die Käfer Mitteleuropas bind 4 (1964), p. 163-166.

13. I l. 11 f. n. ændres »3 *punctulátus*« til: »4a«.

13. Efter l. 8 f. n. indføjes:

4a. Hovedets grove punktur lader kun en lille, smal midtplet åben. 2. og 3. kæbepalpeled som regel ensfarvet rødgule. ♂: Genitalkapslen stor, tydeligt længere end pronotums største bredde 3. *punctulátus*.

Hovedets grove punktur lader en ret stor midtplet åben. 2. og 3. kæbepalpeled som regel delvis brune. ♂: Genitalkapslen mindre, ikke længere end pronotums største bredde 3a. *fracticórnis*.

14. L. 12-22 f. o. erstattes af følgende:

8. Pronotum brunligt, ofte med mørkere midtparti, uden mikroskulptur. Vingedækkerne rødgule. Bagkroppen brunlig. Pronotum omtrent $\frac{1}{3}$ længere end bredt. Længde 7-10 mm 7. *laevigátus*.

Pronotum, vingedækker og bagkrop mørkere, i modsat fald (*audrasi*) kroppen smallere, pronotum omtrent $\frac{1}{2}$ gang længere end bredt og størrelsen ringere, 6-7 mm 9.

9. Pronotum overalt med mere eller mindre tydelig, tværbølget mikroskulptur, hovedet ligeså 8. *lineáris*.
 Pronotum på midterpartiet (mellem de 2 længdepunktrækker) – ofte også iøvrigt – uden tværbølget mikroskulptur eller i det højeste med begrænset, yderst svag antydning af sådan mikroskulptur..... 10.
10. Bagkroppen brun. Pronotum og vingedækker overvejende gulbrune eller brungule. Hovedet rigeligt så bredt som vingedækkerne over skuldrene. Vingedækkerne (målt fra skulderens forrand) lidt kortere end pronotum. Længde 6–7 mm.. 9. *audrási*.
 Bagkroppen sort eller brunsort. Pronotum og vingedækker oftest mørkere, sorte, brunlige eller brunrøde..... 11.
11. Hovedet ikke bredere end vingedækkerne over skuldrene. Vingedækkerne (målt fra skulderens forrand) som regel rigeligt så lange som pronotum. Pronotum som regel overalt uden tværbølget mikroskulptur, bortset fra en yderst svag antydning ved forhjørnerne. Bagkroppen ganske lidt bredere 10. *longivéntris*.
 Hovedet lidt bredere end vingedækkerne over skuldrene. Vingedækkerne (målt fra skulderens forrand) som regel knapt så lange som pronotum. Pronotums sider med ret udstrakt, yderst fin og svag, tværbølget mikroskulptur. Bagkroppen ganske lidt smallere 11. *roubáli*.

Oversigt over hannerne af arterne nr. 7-11.

1. 6. frie rygleds bagrand med lange randhår, indskåret i midten (Biller XVI, p. 19, fig. 10). Præputialsækken med en enkelt meget lang og kraftig torn (fig. 33). 7. *laevigátus*.
6. frie rygleds bagrand omtrent lige afstudsset, uden udpræget hårbræmme. Præputialsækken anderledes tornet 2.

33. *laevigatus*34. *linearis*35. *audrasi*36. *longiventris*37. *rhenanus*38. *roubali*

Fig. 33-38. *Xantholinus*. Aedeagus, set fra oven. Fig. 33, 34, 37 og 38 efter *Coiffait*, fig. 35 og 36 efter *Smetana*.

2. Præputialsækken med 2 meget lange og kraftige torne (fig. 34) 8. *lineáris*.
Præputialsækken anderledes tornet 3.

3. Præputialsækken med 3 kraftige, i 3 blinde udposninger anbragte torne (fig. 38).

11. *roubáli*.

Præputialsækken anderledes tornet 4.

4. Præputialsækken i bunden med 2 rækker af hver 4 kraftige torne, der er tydeligt afsondrede fra de sædvanlige 4 rækker af mindre torne (fig. 36) 10. *longivéntris*.

Præputialsækken med de sædvanlige 4 rækker torne, af hvilke de 2 yderste rækker torne bliver jævnt kraftigere mod bunden, men uden 2 tydeligt afsondrede rækker kraftige torne (fig. 35) 9. *audrásí*.

16. Efter l. 5 f. n. indføjes:

3a. *X. fracticórnis* Müller. Yderst nærstående til *punctulatus* men adskilt fra den ved de i oversigten nævnte skelnemærker. I litteraturen angives endvidere, at hovedet er lidt kortere, med mere vinkelformede, mindre bredt afrundede baghjørner og med det bredeste sted liggende længere tilbage, lige ved baghjørnerne, samt at størrelsen er gennemsnitligt lidt ringere, men disse kendetegn er så varierende, at de må anses for uanvendelige til en bestemmelse. Længde 7-8 mm.

Arten har været sammenblandet med *punctulatus*. Den er antagelig udbredt som denne (J, Ø). Eksemplarer foreligger bl. a. fra Samsø (under tang på stranden) og fra Dyrehaven (i kompostbunker ved vildthusene sammen med og talrigere end *punctulatus*).

18. I l. 4-3 f. n. tilføjes i parentes: »*clairéi* Coiff.«.

19. I l. 5 og 8 f. o. ændres »5.« til: »6.«.

20. I l. 3 f. o. ændres »7« til: »6«.

20. I l. 5 f. o. I slutningen af linien tilføjes: Aedeagus (fig. 34) er kendetegnet ved præputialsækkens to

meget lange torne, der fra sækkens bund er rettede mod kapslens munding og når næsten frem til kapslens midte.

20. L. 9 f. o.—12 f. n. erstattes af følgende:

X. linearis og de 3 følgende er vore vanskeligste arter. De lader sig dog for typiske individer som regel bestemme ved de i oversigten nævnte ydre kendetækningsmærker, men en undersøgelse af hannens præputialsæk er af interesse ikke blot til sikring af bestemmelsen, men også for at få arternes udbredelse hos os klarlagt, og fordi der er mulighed for, at nogle flere arter af denne vanskelige gruppe kan forekomme i Danmark. *Linearis* er især kendetegnet ved den som regel tydelige tværbølgede mikroskulptur på hele hoved og pronotum.

En oversigt over hannerne af de 4 arter (samt *laevigatus*) baseret på præputialsækkens karakterer er givet foran p. 74.

9. *X. audrási* Coiff. Kendetegnet ved kroppens ret lyse farve, betydeligt lysere end hos normalt farvede eksemplarer af vore 3 nærstående arter, samt ved de øvrige i oversigten anførte skelnemærker. Kroppen ret slank og smal. Benene lyst rødgyldne. Hovedet med yderst svagt antydet tværbølget mikroskulptur, der lader et ret stort midtparti åbent. Pronotum uden eller med yderst svagt antydet, kun i visse retninger synlig, tværbølget mikroskulptur. Længde 6–7 mm.

♂: Aedeagus (fig. 35) er kendetegnet ved præputialsækkens af oversigten fremgående karakterer (ingen påfaldende lange torne, ingen tornbesatte udposninger og ingen tydeligt afsondrede rækker af særlig kraftige torne i bunden).

Foruden ved den lysere farve adskilles arten fra *longiventris* ved slankere krop og kortere vingedæk-

ker og fra *roubali* ved mindre, smallere, bagud mindre stærkt udvidet hoved.

Hidtil kun fundet på Bornholm: 2 eks. sigtet i Blykobbe plantage på sandbund under fyrrenåle 26/9 1949.

10. *X. longivéntris* Heer. Kendetegnet ved meget mørk kropsfarve, forholdsvis mørke ben, overordentlig blank overside, oftest med mørk ertsglans på forkroppen og manglende eller næsten manglende mikroskulptur på hoved og pronotum. Blankt sort, vingedækkerne ofte brunlige, 1. følehornsled ofte sortbrunt, benene brunlige, gennemgående mørkere end hos de 3 nærstående arter. Hovedet i det højeste med yderst svag, lidet udbredt antydning af mikroskulptur. Længde 6,5–9 mm.

♂: Aedeagus (fig. 36) er kendetegnet ved præputialsækkens af oversigten fremgående karakterer (ingen påfaldende lange torne, ingen tornbesatte udposninger og i bunden 2 rækker af hver 4 kraftige, tydeligt afsondrede torne).

Vistnok ret sjælden (J, Ø, B). Skallingen, Ålborg, Hansted-reservatet; Odense, Gedser, Bøtø, Nordfalster, Sundby Storskov, Boserup, Rudeskov (i muldvarperede).

[*X. rhenánus* Coiff. Nærstående til *longiventris*, men adskilt fra den ved, at de to rækker torne i bunden af præputialsækken hver består af 3 (ikke 4) torne, og at begge eller i hvert fald den ene (den venstre) ikke er tydeligt isoleret fra de sædvanlige 4 rækker af mindre torne (fig. 37). Hovedet kun på siderne og bagtil yderst fint mikrotværerbølget. Pronotum helt glat, undertiden dog på siderne, sjældent også på midtpartiet, yderst fint mikrotværerbølget. Farven er som regel lysere end den normalt meget

mørke *longiventris*, især på pronotums bageste del og på vingedækkerne. Længde 7–8 mm.

Arten, der er udbredt i Tyskland og bl. a. fundet i Holsten- og Hamburgegnen, vil antagelig kunne findes også hos os. Den er især fundet på lyngklædt hede-bund under birkeløv og lyng, bl. a. sammen med løbe-billen *Trichocellus cognatus*.]

11. *X. roubáli* Coiff. Meget nærstående til *longiventris*, men adskilt fra den ved de i oversigten nævnte kendemærker. Endvidere er benene gennemgående lidt lysere og 1. følehornsled vistnok altid af omtrent samme brunlige farve som de følgende led. Vingedækkerne og også pronotum er undertiden (dog ikke hos de hidtil fundne danske eksemplarer) noget lysere end hoved og bagkrop. Længde 6,5–9 mm.

♂: Aedeagus (fig. 38) er især kendetegnet ved præputialsækkens 3, hver med en kraftig torn udstyrede udposninger.

Denne art er hidtil kun fundet ved Nivå strand i Nordsjælland: i antal under tang på stranden, maj (udelukkende hunner); i antal (begge køn) i slået plantevegetation lige ved stranden, okt. Også i Sverige er arten hidtil kun fundet på stranden (under tang) eller i umiddelbar nærhed af stranden. Også *linearis* og *longiventris* er hos os såvel som i Sverige undertiden fundet på stranden.

31. *Neobisnius procerulus*. Arten er også fundet i Hamburg- og Lübeckegnen. Den stemmer i levevis overens med *villosulus* og foretrækker bredder af rindende vand.

35. I l. 8 f. o. ændres »punkterede« til: »punkteret«.

35. I l. 12 f. o. ændres »Pronotum« til: »Bagkroppen« og »deres« til: »dens«.

35. *Philonthus*. Om slægten henvises til A. Smetana

i Entom. Blätter 1958, p. 140–175 (med aedeagus-tegninger).

42. I l. 18 f. o. ændres »Hoved og pronotum helt eller næsten helt« til: »Pronotum, bortset fra randene«.

44. I l. 15 f. o. ændres »18. *albipes*« til: »24a«.

44. Efter l. 15 f. o. indføjes:

24a. Benene brungule eller gulbrune... 18. *albipes*.

Benene brunsorte eller sortbrune 18a. *alpinus*.

46. I l. 3 f. o. ændres »næppe eller kun svagt« til: »svagt eller ret svagt«.

47. I l. 16 f. o. ændres »ret« til: »særligt«.

49. *Ph. laminatus*. Vingedækkerne tættere punkterede end hos *intermedius*.

58. I l. 7 f. n. ændres »*albipes*« til: »2a«.

58. Efter l. 7 f. n. indføjes:

2a. Benene brungule eller gulbrune 18. *albipes*.

Benene brunsorte eller sortbrune. 18a. *alpinus*.

59. I l. 2 f. n. ændres »brune« til: »brungule«.

60. Efter l. 7 f. o. indføjes:

18a. *Ph. alpinus* Epp. Meget nærstående til *albipes*, men adskilt fra den ved mørkere ben, ganske lidt bredere hoved, gennemgående lidt kraftigere punktur på vingedækker og bagkrop og, afgørende, ved anden form af aedeagus. Længde 5–6 mm.

♂: Afstanden mellem paramerspidsen og penis-spidsen større end hos *albipes*, se fig. 39.

Arten, der tidligere har været sammenblandet med *albipes* eller kun anset som en mørkbenet form af denne, er muligvis udbredt, men hidtil kun kendt fra Sjælland: Mogenstrup, Vejrhøj, Dragsholm, strandmark ved Bognæs Storskov; alle steder i gødning, på sidstnævnte lokalitet i antal i kogødning sammen med mange *albipes*, 27/9.

62. Efter *Ph. sordidus* indføjes følgende:

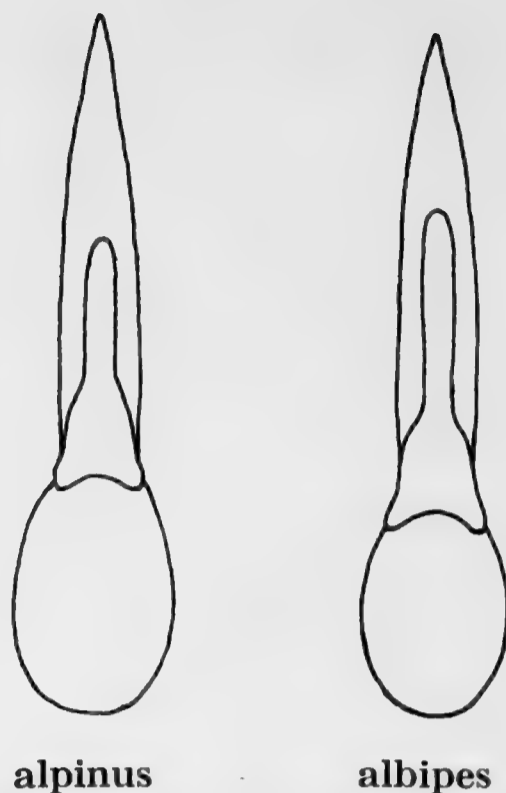

Fig. 39. *Philonthus*. Aedeagus, set fra neden.

Om *sordidus* er anført ovenfor, at hovedet (undtagen fortil) og pronotum mangler mikroskulptur. Ofte – måske oftest – har dog hoved og pronotum mod randen en yderst svagt antydet, meget utydelig tværbølget mikroskulptur.

Hos en meget nærstående art, *sparsus* Lucas, mangler også denne mikroskulptur. Iøvrigt ligner *sparsus* så stærkt *sordidus*, at den er vanskelig at adskille fra denne ved ydre kendetegn. Vingedækkernes punktur er dog gennemgående lidt mere spredt og lidt mindre grov. Hannen er let at kende fra *sordidus* ♂ ved, at de sorte småkorn på paramerens inderside ikke er anbragt langs paramerens sider, men i en tværrække omtrent midt på parameren. Længde 5–6 mm.

Ph. sparsus er bl. a. fundet i Holland og Oldenburg. Den er taget ved kartoffel- og roeffald og især i hønsegødning.

En anden nærstående art er *parcus* Sharp. Den adskiller sig fra de to foregående ved betydeligere størrelse (7–8,5 mm) og tydelig, bølget mikroskulptur på

hovedet (pronotum uden mikroskulptur). Vingedækernes punktur er tættere end hos *sparsus* og næppe så grov som hos *sordidus*. Parameren har småkornene anbragt langs dens sider, som hos *sordidus*.

Arten er beskrevet fra Japan, men i nyeste tid fundet i England, i Oldenburg, ved Stockholm og ved Vålåsjö på Dovre (i ca. 1000 m højde). Den er taget i varm græskompost (sammen med *Ph. rectangularis*) og i stald, især i gammel gødning og hø med nogen fugtighed (sammen med *Quedius fulgidus* og *Heterothops praeivus*).

Endelig skal nævnes en endnu *ubeskrevet form*, der i ydre karakterer vistnok helt stemmer overens med *sordidus*, men for hannens vedkommende adskiller sig fra denne ved, at parameren er bredere og dens overside (ydside) jævnt hvælvet, ikke, som hos *sordidus*, i yderste halvdel forsynet med en længdefordybning på hver side af det derved ophøjede midtparti.

Af denne form foreligger en enkelt han fra Dyrehaven (i gødning 2/7 1964) og en del eksemplarer fra Brønnøen ved Oslo (i udlagt hønsegødning på sandblandet bund med birke- og fyrrebevoksning).

Jfr. A. Smetana i Ent. Blätter 1963, p. 72-75 (*sparsus*) og A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. 14 (1967), p. 86 (*parvus*).

63. I l. 5 f. n. ændres »næppe eller kun svagt« til: »svagt eller ret svagt«.

69-71. *Ph. varians*, *confinis*, *pseudovarians* og *jurgans*. Hannerne lader sig med sikkerhed bestemme ved undersøgelse af aedeagus. Om de ydre kendetegn bemærkes (foruden for *jurgans* forhofternes mørke farve): Hovedets og pronotums tværbølgede mikroskulptur er hos *jurgans* yderst fin, finere end hos

varians og *pseudovarians*, hos den sidste gennemgående lidt stærkere end hos *varians* og hos *confinis* som regel ganske lidt finere end hos *varians*, men næppe helt så fin som hos *jurgans*; men denne mikroskulptur er vistnok undergivet nogen variation inden for hver art. Hovedet er hos *jurgans* gennemgående lidt større og bredere end hos de andre. Hos plettede individer af *confinis* er pletten som regel klarere rød, noget tydeligere afgrænset og noget mere skråt indadrettet mod sømmen end hos *varians*, hvor pletten bagtil er mere parallel med sømmen. Hos *pseudovarians*, af hvilken plettede eksemplarer er fundet i udlandet, er pletten som hos *varians*. 6. bugleds indskæring er lidt dybere hos *pseudovarians* ♂ end hos de 3 andre arters hanner.

Ph. jurgans er nu fundet flere steder i Nordsjælland: København, Ordrup og Holte (i havekompost), Dyrehaven (i kompost ved vildthus), Nivå strand.

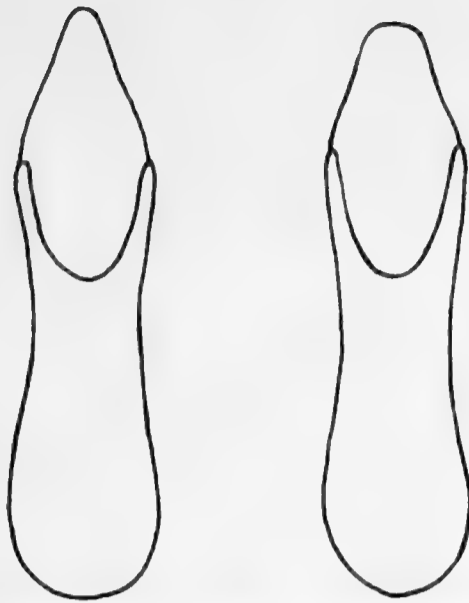
Jfr. A. Smetana i Norsk Ent. Tidsskr. 1955, p. 213-218.

75. I l. 19 f. n. ændres »fint og ret tæt« til: »lidet kraftigt og lidet tæt«.

76. Efter l. 1 f. n. tilføjes:

Ph. micans optræder med 2 noget forskellige penisformer. Hos den ene er penisspidspartiet formet som vist i fig. 32a (p. 76) og hosstående fig. 41. Denne form er beskrevet som *micantoides* Benick og Lohse. Den anden form, hovedformen, har længere og stærkere tilsmalnet spidsparti (fig. 40). Såvel i England som i Sverige er der fundet overgangsformer, og da der ikke synes at være sikre ydre kendetegn, ved hvilke de to former kan adskilles, er det tvivlsomt, om de kan anses for selvstændige arter.

Antagelig er begge former udbredt. *Micans* fore-

40. *micans* 41. *micantoides*

Fig. 40-41. *Philonthus*. Aedeagus, set fra neden.

ligger bl. a. fra Skanderborg sø og Damhussøen, *micantoides* bl. a. fra Madum Sø, Skallingen, Trappeskov på Ærø og Sortedam i Store Dyrehave. Måske er *micantoides* i hvert fald stedvis hyppigere end *micans*.

81. Om underslægten *Gabrius*, der nu almindeligt betragtes som en særskilt slægt, henvises til A. Smetana i Entom. Blätter 1957, p. 56-79 og i Deutsche Ent. Zeitschr. 1960, p. 295-356 (begge med aedeagus-tegninger).

83. I l. 15 f. o. og 3 f. n. ændres »*stipes*« til: »*piliger*«.

83. I l. 12 f. n. og 84, l. 11 f. o. ændres »*appendiculátus*« til: »*subnigrítulus*«.

90. L. 7 f. n. Arten nr. 58 bør benævnes *subnigrítulus* Reitt. (*appendiculátus* Sharp).

91. Efter l. 9 f. o. indføjes:

[*Ph. toxótes* Joy. Meget nærstående til *subnigrítulus*, men adskilt fra den ved, at for- og mellemskinnebenene er lidt lysere og afgørende ved, at det tilsmalnedede spidsparti af aedeagus er betydeligt smallere og anderledes formet, se fig. 42 og 43.

Arten er bl. a. fundet i Halland og i Hamburg-egnen. Den er taget i vådt sphagnum og (i Halland)

42. subnigri- 43. toxotes
tulus (appendiculatus)

Fig. 42-43. Philonthus (Gabrius). Penisspidsen, set fra oven.

i opskyl på marskbund med græsbevoksning (især *Scirpus maritimus*) i antal sammen med mange *subnigritulus*.]

92 øverst. Arten bør benævnes *piliger* Muls. og Rey (*stipes* Sharp). Den er fundet også i Skåne. Foruden i hestegødning er arten taget i hjortegødning på en skovlysning, i kompost, i birkeskov på kreaturknogler og ved gamle rådrende træsvampe (sammen med *Ph. addendus* og *chalceus*).

95. I l. 14 f. n. ændres »*parumtomentósus*« til: »*dimidiáticórnis*«.

100, l. 12 f. n. Arten bør benævnes *dimidiáticórnis* Gemm. (*parumtomentósus* Stein).

115. *Quedius*. Der henvises til A. Smetana i Ent. Blätter 1960, p. 149-160 og 1962, p. 133-135 (med aedeagus-tegninger).

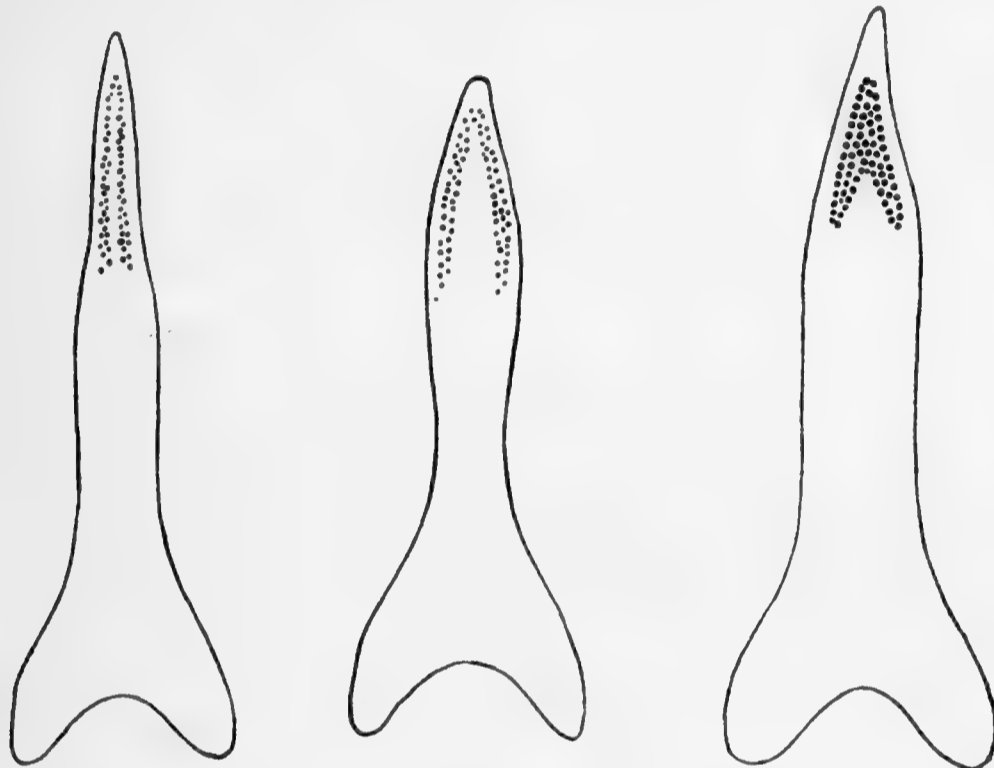
123. I l. 15 f. n. ændres »*suturális*« til: »*humerális*«.

124. L. 1-5 f. o. erstattes af følgende:

37. Kroppen temmelig ligebred. Øjet ikke over dobbelt så langt som tindingen. 9-11 mm 37 a.
- Kroppen noget tenformet. Øjet over dobbelt så langt som tindingen (fig. 49, b, Biller XVI, p. 118). 4-9 mm 38.
- 37 a. Følehornsroden mørk. ♂: Penis bred, kort tilspidset (fig. 46); parameren bred,

44. hispan-
nicus45. mo-
lochinus46. bal-
ticus

Fig. 44–46. Ouedius. Penisspidsen, set fra neden.

47. hispanicus

48. molochinus

49. balticus

Fig. 47–49. Quedius. Parameren, set fra indersiden, hos typiske eksemplarer. Paramerens form viser hos hver af arterne en vis variationsbredde.

næppe indsnævret bag midten, spids-
partiet lidt asymmetrisk (fig. 49)

23b. *bálticus*.

Følehornsroden som regel rødlig. ♂: Penis mindre bred, længere tilspidset (fig. 44–45); parameren enten tydeligt tilsmalnet bag midten (fig. 48) eller smal (fig. 47) 37b.

37b. ♂: Penis ret smal, langt tilspidset (fig. 44); parameren smal, langt tilsmalnet mod

spidsen, næppe indsnævret bag midten, spidspartiet som regel symmetrisk (fig. 47) 23a. *hispanicus*.

♂: Penis bredere, noget kortere tilspidset (fig. 45); parameren noget bredere, udvidet foran midten, indsnævret bag midten, spidspartiet lidt asymmetrisk (fig. 48) 23. *molochinus*.

124. I l. 14 f. o. ændres »*rúfipes*« til: »*semiobscurus*«.

132. *Quedius invreae*. Følehorn og ben er mørkere end hos *puncticollis* og *ochripennis*.

133. I l. 11 f. n. ændres »aug.« til: »juni«.

138–139. *Qu. tenellus* udgår som dansk, idet Bose-rupfundet beror på en fejlbestemmelse. Arten er fundet bl. a. i Skåne og Nordtyskland.

142–143. Arten nr. 23 bør benævnes *molochinus* Grav. (*picipennis* Payk.) og den rødvingede form betragtes som hovedformen. Den sortvingede form, ab. *denudatus* Steph. (*picipennis* Payk.) er, foruden på de p. 143 anførte lokaliteter fundet ved Strandkær (Mols) og i Malmmosen (ved Holte).

143, jfr. Biller XX, p. 230.

Arten nr. 23a bør benævnes *hispanicus* Bernh. (*pállipes* auct. nec Luc.).

143. Efter 23. *molochinus* og 23a *hispanicus* indføjes:

23b. *Q. bálticus* Korge. Nærstående til de 2 foregående men adskilt fra dem ved de i oversigten anførte skelnemærker. Arten kendes vistnok hidtil kun i eksemplarer med rødbrune (ikke sorte) vingedækker.

Hidtil kun fundet på stranden ud for Sundby Storskov i og under gammel, fugtig tang, 11/7 1957 (et eks.) og 24/7–29/7 1962 i antal.

145. *Q. marítimus*. Arten bør betegnes *umbrínus* Er. (*marítimus* J. Sahlb.).

146. *Q. umbrínus* bør benævnes *pseudoumbrínus* Lohse. Aedeagus-karaktererne hos denne form og den foregående har vist sig at være så stærkt varierende, at en adskillelse af dem på dette grundlag ofte ikke er mulig, og da sikre ydre kendetegn heller ikke kan konstateres, anses *pseudoumbrínus* af Korge, Fagel og A. Strand ikke for artsforskellig fra *umbrínus*, og Lohse anser artsberettigelsen for tvivlsom. Jfr. A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. 14 (1967), p. 87 og Die Käfer Mitteleuropas bind 4 (1964), p. 215.

148. L. 5 f. n. Arten bør benævnes *humerális* Steph. (*suturális* Kiesw.).

152, l. 6 f. n. Arten bør benævnes *semiobscúrus* Marsh. (*rúfipes* Er.).

154. I l. 7 f. o. udgår lokaliteten Brakør.

154. *Q. semiaeneus*. Som lokaliteter tilføjes: Halk, Brakør, Engestofte.

159. *Heterothops niger* betragtes nu almindelig som artsforskellig fra *praevious*, bl. a. på grund af noget forskellig penisform.

162. *Acylophorus wagenschieberi*. Hjortesøle i Gadevang (Gribskov) i antal forår 1968.

172. I l. 3 f. o. ændres »*bauduéri*« til: »*erichsonánus*« og i l. 7 f. o. ændres »*hellieséni*« til: »*bauduéri*«.

181. L. 3 f. n. Arten bør benævnes *erichsonánus* Fagel (*bauduéri* auct. nec Muls. et Rey).

182. L. 12 f. o. Arten bør benævnes *bauduéri* Muls. et Rey (*hellieséni* Strand).

183-184. *Bryophacis crassicornis*. Asserbo, 2 eks. sigtet under skimlede planterester, 18/10 1962 og 11/5 1963. I Sverige bl. a. fundet under bark af en liggende, trøsket, mosklædt granstamme. Undertiden ketset.

187–188. *Bolitobius striatus*. I udlandet er arten også fundet i paddehatte (*Boletus*, *Agaricus*) ved svampede stubbe, især fra aug.

198. L. 5–8 f. o. erstattes af følgende:

5. 7. følehornsled længere end bredt, 8. og 9. led ikke, 10. led kun svagt tværbrede. Vingedækkerne brunrøde, lysere end hoved og pronotum. Længde 3,6–5 mm.

4. *marshámi*.

7. følehornsled ikke længere end bredt, 8.–10. led tydeligt tværbrede. Vingedækkerne brunsorte eller mørkebrune, som regel ikke lysere end hoved og pronotum. Længde 2,5–4,8 mm 6.

6. Større, 3,5–4,8 mm. Følehornenes endeled noget længere end bredt 4a. *testáceum*.

- Mindre, 2,5–3,2 mm. Følehornenes endeled kun ganske lidt længere end bredt.

5. *immaculátum*.

199. L. 7–3 f. n. ændres til:

»4. *C. marshámi* Steph. Sortbrun eller brun, vingedækkerne lysere, følehornenes rod og spids samt benene rødgyldne. Pronotum yderst fint og ret tæt punkte-«.

200. L. 2 f. o. ændres »4–4,5« til: »3,6–5«.

200. Efter l. 9 f. o. indføjes:

4a. *C. testáceum* Fabr. Meget nærstående til *marshami*, men adskilt fra den ved de i oversigten anførte kendemærker og ved lidt kortere følehorn. Længde 3,5–4,8 mm.

Arten har været sammenblandet med *marshami*. Den er antagelig udbredt som denne. Eksemplarer foreligger fra Skørping, Lindum, Dyrehaven og Asserbo plantage. På alle disse lokaliteter er de to arter fundet sammen.

Jfr. A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. bind 13 (1966), p. 408–411.

200. I l. 15 f. o. ændres »3« til: »3,2«.

202. *Tachyporus*. Om slægten henvises til G. Kerstens i Ent. Blätter 1956, p. 73–87.

207 (jfr. Biller XX, p. 230) *T. scutellaris*. Også i Jylland: Rebild, 1 eks. i opskyl, 17/6 1966.

209. Efter l. 8 f. n. indføjes:

[*T. signifer* Pand. Meget nærstående til *atriceps*, men adskilt fra den ved lidt betydeligere gennemsnitsstørrelse, ganske lidt kortere vingedækker, der er knebent (hos *atriceps* rigeligt) så lange som pronotum, og hvis bagrand i inderste tredjedel er ret eller svagt konkav, medens den hos *atriceps* er ganske svagt konveks i næsten hele sin udstrækning. Endvidere er hannens forfødder meget stærkere udvidede end hos *atriceps*, omtrent så stærkt som hos *ruficollis*, og penis meget bredere, med bred, afstudset, i midten noget fremspringende spids, medens penis hos *atriceps* er slank, langt og stærkt tilspidset. Længde 2,7–3,2 mm.

Fundet i Nordtyskland, bl. a. i Oldenburg, hvor den er sigtet på tør sandbund af mos under lyngbuske, ganske undtagelsesvis i sphagnum i en gammel tørvegrav nær sandbund. I Sverige er den fundet ved Hässleholm på tør morænenemark.]

212. *T. macropterus*. I Oldenburg er arten især fundet på tør, varm bund uden for skov.

212. *T. corpulentus*. I Oldenburg lever arten i fyrreskov og foretrækker tykke lag af fyrrenåle på tør bund uden mos eller anden plantevækst.

225. *Tachinus laticollis* og *marginellus*. De i oversigten p. 218 nederst anførte skelnemærker kan være noget vage og derfor vanskelige at benytte til be-

stemmelsen, og denne bør da kontrolleres ved undersøgelse af de i fig. 92 gengivne sekundære kønsmærker. Til disse kan for hannernes vedkommende føjes, at sidste bugleds bagrand har en indskæring, som hos *marginellus* er vinkelformet, hos *laticollis* derimod bredt rundet og på hver side ved bagranden afsluttet i en lille, spids tand.

Jfr. Gunnar Dahlgren i Svensk Ent. Tidskr. 1956, p. 113–114.

240. *H. pulicarius*. Formen *hanseni* Palm bør vistnok anses for en særskilt art, adskilt fra *pulicarius* ved, at hannen har endnu svagere udvidet 1. forfodsled og en afvigende form af spidspartiet på det

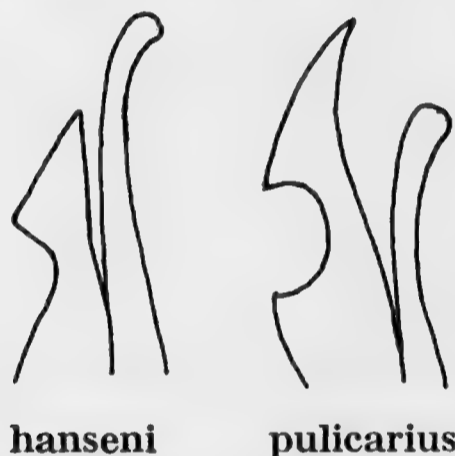

Fig. 50. *Hypocypthus*. Spidspartiet af aedeagus, set fra siden.

lange fremspring langs penis' overside (fig. 50). Tegningen på p. 233, fig. 105 viser *hanseni*.

Af *hanseni* foreligger kun et enkelt eksemplar (♂) fra Ulfslyst ved Haderslev, fundet i skovbunden ved paddehatte 25/9 1948.

Biller XVII, jfr. XX p.231–233.

7. *Deinopsis erosa*. Bregninge på Tåsinge.

9. *Myllaena*. De nordiske arter er behandlet af A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. bind 14 (1967), p.

56-59 (med tegninger af parringsorganer (♂ og ♀) af A. Vik). Jfr. endvidere D. K. Kevan i Ent. Monthly Mag. 1968, p. 183-187.

10. I l. 3 f. n. ændres »*gracilicórnis*« til: »*krāatzi*«.

11. I l. 2 f. o. ændres »*kraatzi*« til: »*elongáta*«.

12. Arten nr. 3 bør benævnes *kraatzi* Sharp (*gracilicórnis* auct.).

13. Arten nr. 4 bør benævnes *elongáta* Matth. (*kraatzi* auct.). Denne og den lige foran nævnte navneændring må tages i betragtning med hensyn til rettelserne i Biller XX, p. 231 ad p. 13.

53. *Gyrophaena joyioides*. Keldskov (1 eks. 23/8), Dyrehaven (i antal 25/7 i paddehatte på bøgestubbe).

Tegningen af hannens parringsorgan p. 37, fig. 48 er uheldig med hensyn til formen af den fremskudte »processus« og erstattes af hosstående fig. 51.

Fig. 51. *Gyrophaena joyioides*. Aedeagus, set fra siden.

59. I l. 9 f. n. udgår ordene: »6. led simpelt hos begge køn«.

60. I l. 7 f. n. tilføjes: 6. frie rygleds bagrand svagt bølgeformet.

61. I l. 3 f. o. tilføjes: I udlandet også fundet under bark af udgået ahorn (flere eks. i april) og under

mør avnbøgebark (juli). Den synes kun at forekomme på løvtræ.

61. Efter l. 6 f. o. indføjes:

♂: Som hos *curtula*, dog har også 6. frie rygled bagtil en lille længdekøl og dets bagrand er stærkere bølget og med 4 eller 6 meget korte tænder mellem indbugtningerne.

61. *Placusa*. Jfr. Colin Johnson i Norsk Ent. Tidskr. bind 15 (1968), p. 90–92.

62. Fig. 59. Tegningen nr. 2 f. o. til venstre anført som *tachyporoides* må henføres til *incompleta*, hos hvilken tænderne udgår et stykke inden for bagranden, jfr. de 2 øverste tegninger.

63–65. Den i teksten og på fig. 60 angivne forskel i penisspidsens form hos *tachyporoides* og *incompleta* kan ikke anses for stabil. Hunnens spermatheca er tydeligt forskellig hos de 2 arter, se fig. 52.

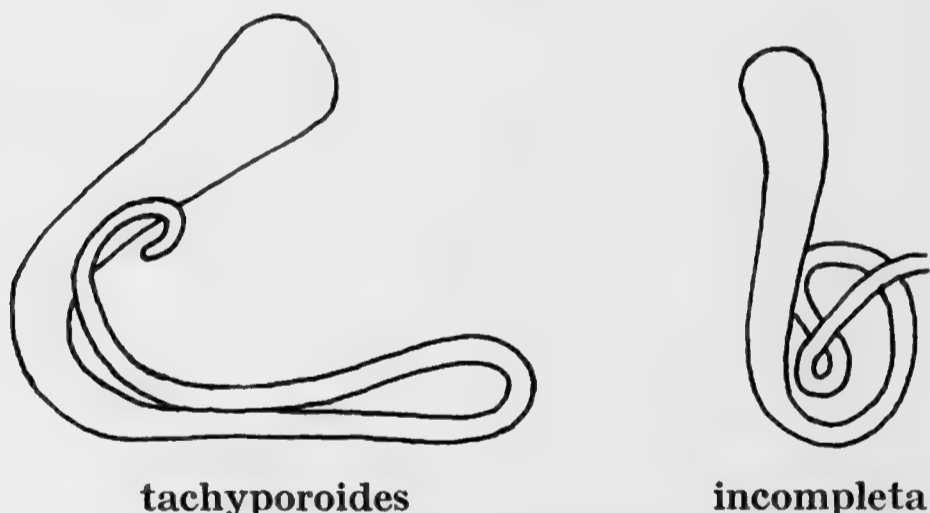

Fig. 52. *Placusa*. Spermatheca.

65–66. *P. pumilio*. Arten er nu fundet i Danmark: Dyrehaven (1 eks. 5/5 1962) og Stampeskov ved Rådvad (i antal maj-juni 1962), begge steder under bark af liggende egegrene med angreb af *Xyloterus domesticus*.

De danske eksemplarer har sort eller brunsort krop med næppe eller noget lysere vingedækker.

72. *Phytosus spinifer*. Ulfshale strand; Arnager strand.

74. *Leptusa pulchella*. Pronotum er bredest foran midten og dets behåring, især bagtil, udadrettet, cfr. nedenfor p. 107 ad p. 440 om *Stichoglossa corticina*, der i habitus kan minde om *L. pulchella* og undertiden træffes sammen med denne.

75. *Leptusa norvegica* er nu fundet i Danmark: Hjorteskov n. f. Assens, i antal under barkbilleangrebet granbark på brændestabler, okt. 1962 og marts-april 1963.

83. I l. 13 f. o. rettes »mørk« til: »mørt«.

90. I l. 13 f. n. ændres »*Bohemiellina*« til: »*Aneuróta*«.

95-96. Slægten bør benævnes *Aneuróta* Casey (*Bohemiellina* Mach.) og arten *súlcifrons* Casey (*paradóxa* Mach.).

122. *Amischa*. Artsproblemet i denne vanskelige slægt kan ikke anses for løst. Der må dog nu gås ud fra, at den hanform, der hos os har været betegnet som *cavifrons*, er hannen til *analís*, og at *cavifrons* Sharp er en anden, selvstændig art, der ikke er fundet hos os, og sandsynlig heller ikke forekommer hos os, men hører hjemme i Skotlands, Nordenglands og Norges bjergegne, jfr. G. Benick i Ent. Blätter 1967, p. 16-17. Indtil videre må vor fauna da antages at omfatte 3 arter: *analís* Grav. ♂ (hos os hidtil med urette benævnt *cavifrons* Sharp) og ♀, *decipiens* Sharp og *soror* Kr. Af de 2 sidstnævnte arter er hidtil hos os kun konstateret hunner.

Hannen er kendelig fra hunnen ved, at hovedet i midten er indtrykt eller fladtrykt, og at 6. bugleds

bagrand har nogle lange børster, der let kan falde af under præparationen og vistnok inden for arten kan variere noget i antal (oftest 6–8).

Oversigten over arterne

affattes således:

1. Hovedet i midten indtrykt..... 1. *anális* ♂¹⁾.
Hovedet uden midterindtryk 2.
2. 6. frie rygleds bagrand jævnt og meget svagt og bredt indbuet(fig. 56). 2. *decipiens* ♀.
6. frie rygleds bagrand i midten med en dybere indbugtning (fig. 54–55) 3.

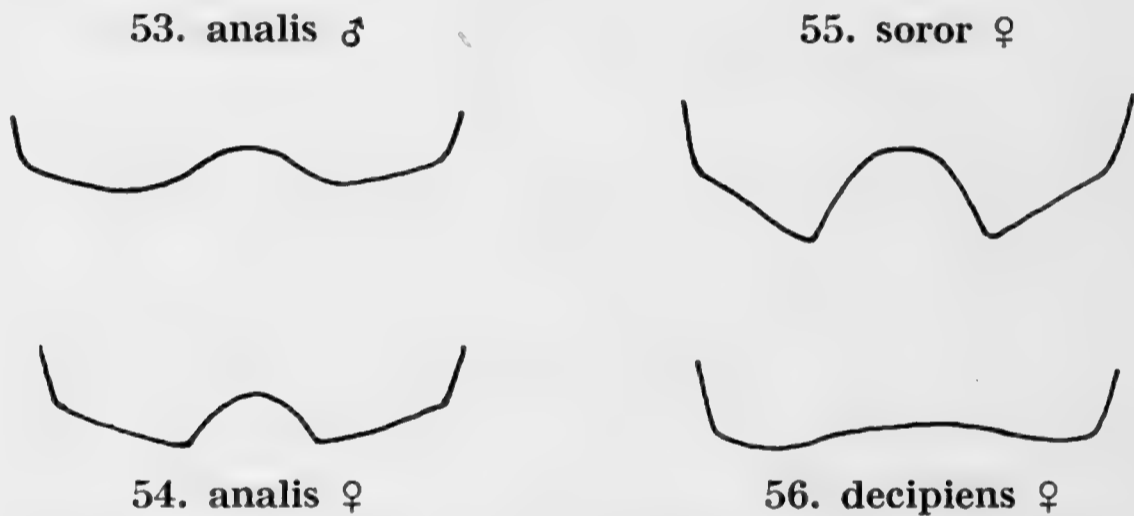

Fig. 53–56. *Amischa*. 6. frie rygleds bagrand hos typiske eksemplarer.

3. 6. frie rygleds indbugtning mindre dyb, på hver side gående over i bagranden i en meget stump vinkel (fig. 54). Gennemgående lidt mindre og ikke så mørkt farvet..... 1. *anális* ♀.

¹⁾ Også hannerne af *decipiens* og *soror* angives at have indtrykt hovedmidtparti, *decipiens* dog vistnok kun svagt. De angives at kunne kendes fra *anális* ♂ ved, at 6. bugleds bagrand er indbuet (ikke blot afstudset), *soror* tillige ved lidt betydeligere gennemsnitsstørrelse og gennemgående mørkere farve.

6. frie rygleds indbugtning dybere, på hver side forenet med bagranden i en skarpere, ofte ca. ret vinkel (fig. 55). Gennemgående lidt større og som regel meget mørkt farvet, sort eller brunsort 3. *sóror* ♀.

1. *A. anális* Grav. (♂: *cávifrons* div. auct. nec Sharp). Der henvises til beskrivelsen p. 122, l. 9–2 f. n.

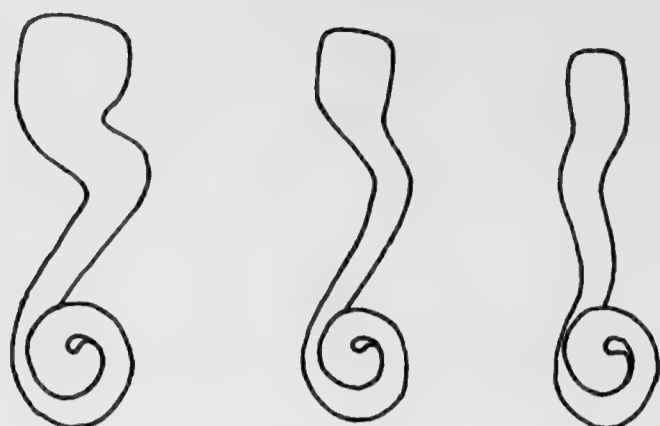
♂: Hovedet i midten med et indtryk. 6. frie rygleds bagrand i midten med en indbugtning, der som regel er lidt bredere, lidt mindre dyb og på hver side mere jævnt gående over i bagranden (fig. 53). Indbugtningen er dog hos begge køn noget varierende, således at der findes hanner og hunner, der på dette punkt ikke er meget forskellige fra hinanden. 6. bugleds bagrand afstudset.

♀: 6. frie rygleds bagrand se fig. 54. 6. bugleds bagrand afstudset, kun sjældent ganske svagt indbuet i midten. Spermathecas hoved som regel lidt tyndere end hos *sóror* og lidt tykkere end hos *decipiens*, se fig. 58.

Almindelig (J, Ø, B). På forskelligartet bund, under løv og mos, i opskyl og kompost. Også fundet i myretuer og i muldvarpe- og musereder. Især forår og efterår. Hannen er måske som regel mindre hyppig end hunnen.

2. *A. decipiens* Sharp. Nærstående til *anális*, men for hunnens vedkommende let adskilt fra denne (såvel som fra *sóror*) ved formen af 6. frie rygleds bagrand, der kun synes at variere ubetydeligt (fig. 56). Længde 2–2,2 mm.

Hannen, der angives at være yderst sjælden, og som ikke er fundet hos os, angives at have panden svagere indtrykt end *anális* og *sóror* og bagranden af

57. *soror*58. *analis*59. *decipiens*Fig. 57–59. *Amischa*. Spermatheca hos typiske eksemplarer.

6. frie rygled bredt og fladt (men dog væsentligt dybere end hos ♀) indbuet.

♀: 6. frie rygleds bagrand se fig. 56. 6. bugleds bagrand afstudset. Spermatheca spinkel, dens hoved tyndere end hos *analis* og *soror*, den første krumning bag hovedet med anden retning end hos disse, se fig. 59.

Hunnen har hos os været sammenblandet med *analis* ♀. Den er vistnok udbredt (Ø, B). Eksemplarer foreligger fra Sundby Storskov, Dyrehaven (sigtet sammen med *analis* af kompost ved Dyrehusene) og Sose.

3. *A. sóror* Kr. (*aráta* Muls. et Rey). Gennemgående lidt større og mørkere farvet end de to foregående, kroppen sort eller brunsort, kun den bageste del af 5. frie rygled lysere. Hunnen kendes iøvrigt ved den dybe, stærkt markerede indbugtning på 6. rygleds bagrand let fra *decipiens* ♀ og som regel også fra *analis* ♀, hvis indbugtning dog varierer en del, og 6. bugleds bagrand er i midten svagt indbuet, hvilket kun sjældent er tilfældet hos de to andre. Endelig er spermatheca som regel kraftigere, med tykkere hoved og bag dette stærkere krumning end hos de to andre. Også spermathecas form varierer dog noget hos arterne. Længde 2–2,4 mm.

Hannen angives at have panden dybt indtrykt i midten, 6. frie rygleds bagrand dybt indbuet og 6. bugleds bagrand let indbuet.

♀: 6. frie rygleds bagrand se fig. 55. 6. bugleds bagrand svagt indbuet. Spermatheca kraftig, hovedet tykt, krumningen lige bag hovedet stærk, se fig. 57.

Arten, der hos os har været sammenblandet med *analis*, er antagelig udbredt (J, Ø, B). Eksemplarer foreligger fra Estrup skov; Sundby Storskov, Engestofte mose, Munkeskov ved Tureby; Sose. Foretrækker måske fugtig skov- og mosebund og forekommer, ligesom de andre arter, i løv, mos, planterester og lign. Hannen er ikke fundet hos os.

126–127. *Pycnota paradoxa*. Også i Jylland: Horsens (1 eks. i kompost).

135. Tegninger af de nordiske *Atheta*-arters parringsorganer (♂ og ♀) er givet af A. Strand og A. Vik i Norsk Ent. Tidsskr. bind XII (1964), p. 327 ff.

145. I l. 2 f. o. rettes »308« til: »310«.

150. Som note til II afsnit (type 2) og III afsnit (type III) indføjes:

57. *A. trinotata* hører i og for sig hjemme under type III, men den fremadrettede del (fortil) af midtliniebehåringen er yderst kort (ca. $\frac{1}{5}$ af hele længden) og lidet iøjnefaldende.

150. I l. 10–12 f. o. ændres »*Bessobia* (undtagen 97 *occulta*)« til: »*Bessobia*: 97 *occulta*«.

150. I l. 9–8 f. n. ændres »*Bessobia*: 97 *occulta*« til: »*Bessobia* (undtagen 97 *occulta*)«.

178. I l. 18 f. o. ændres »4« til: »3a«, og efter l. 18 f. o. indføjes:

3a. Vingedækkernes punktur tydeligt og ret
kraftigt kornet..... 20a. *subgrándis*.

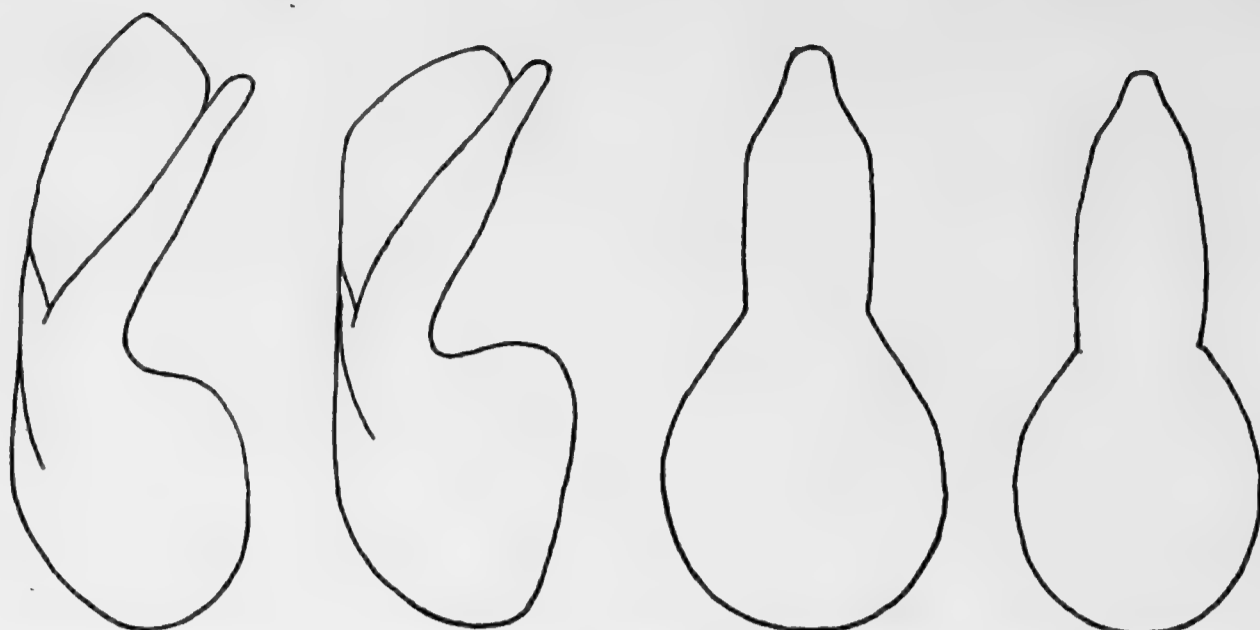
60. *subgrandis*61. *insecta*62. *subgrandis*63. *sulcifrons*

Fig. 60-63. *Atheta*. Aedeagus. Fig. 60 og 61 set fra siden, fig. 62 og 63 set fra neden.

Vingedækkernes punktur yderst fin, ikke eller kun yderst svagt kornet 4.

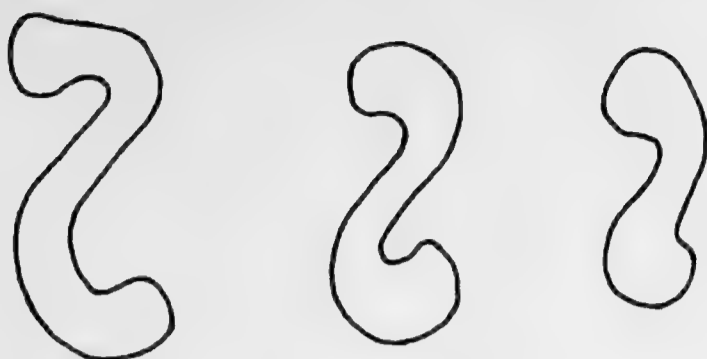
179. Efter l. 6 f. n. indføjes:

20a. *A. subgrándis* Brundin. Yderst nærstående til *insecta*, men adskilt fra den ved, at følehornenes 9. og 10. led er lidt stærkere tværbrede, at vingedækkerne er knapt så lange og brede og deres punktur tydeligt og ret kraftigt kornet, og at parringsorganerne er afvigende formede. Længde 3,5-4 mm.

♂: Parringsorganets apex, set fra siden (fig. 60), betydeligt smallere end hos *insecta* (fig. 61). Iøvrigt som *insecta* ♂.

♀: Spermathecaen større, slankere og stærkere og mere regelmæssigt S-formet bøjet end hos *insecta*, se fig. 64 og 65.

Fra *sulcifrons* adskilles arten ved, at vingedækkerne er ganske lidt bredere og deres punktur betydeligt stærkere kornet. Endvidere adskiller hannen sig fra *sulcifrons* ♂ ved, at aedeagus (som, set fra siden ikke er væsentligt forskellig fra *sulcifrons*') set fra undersiden har næsten rette og parallelle, hos

64. *subgrandis* 65. *insecta* 66. *sulcifrons*

Fig. 64-66. *Atheta*. Spermatheca.

sulcifrons derimod svagt buede sider af midtpartiet, se fig. 62 og 63, og hunnen adskilles let fra *sulcifrons* ♀ ved formen af spermatheca, der afviger endnu stærkere fra formen hos *sulcifrons* end fra *insecta*, se fig. 64 og 66.

Hidtil kun fundet i Dyrehaven: 2 eks. ved sigtning, 30/6 1923 og 25/5 1963. I Norge og Sverige er arten fundet nær elvebredder flyvende og ved ketsning.

Jfr. L. Brundin i Norsk Ent. Tidsskr. bind IX (1953), p. 4-5.

184-185. *A. coulsoni*. Langesø (Fyn), Dyrehaven (Fuglesangssøen).

204. I l. 12 f. o. ændres »*nitidula*« til: »*alpéstris*«.

207. L. 6 f. n. Arten bør benævnes *alpéstris* Heer (*nitidula* Kr.).

207. L. 2 f. n. affattes således: »lidt mere udadrettet behåring på pronotums sider og lidt mere bagudrettet behåring på«.

213. I l. 2 f. n. ændres »n. sp.« til: »*kersténsi*«.

221. L. 9 f. o. 51. *A. n. sp.* Arten er nu beskrevet som *kersténsi* G. Benick i »*Bombus*«, 2. bind, p. 165-166 (1968).

221. I l. 3 f. n. ændres »1,5« til: »1,3-1,6«.

221. L. 2-1 f. n. erstattes af følgende:

♂: 6. frie rygled bredt og ret svagt, lidt stumpvinklet indbuet, 6. bugleds bagrand buet. Penis på

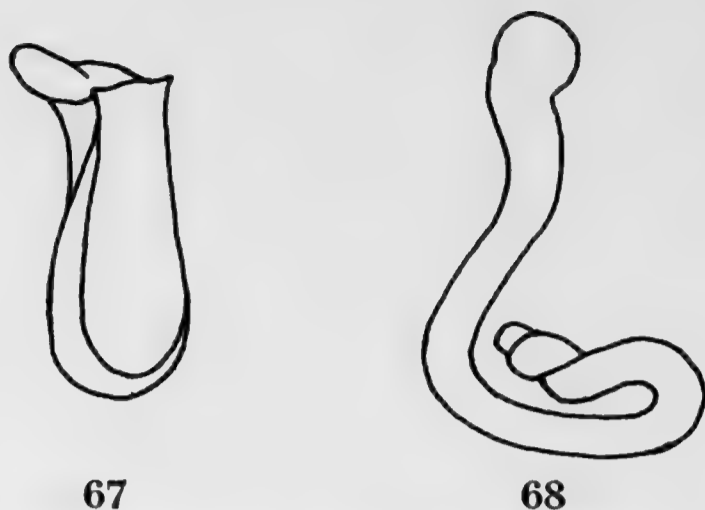

Fig. 67-68. *Atheta kerstensi*. Aedeagus (set skråt fra oven og fra siden) og (til højre) spermatheca.

hver side lige foran spidspartiet med en lille, spids knude (fig. 67).

♀: 6. frie rygleds og 6. bugleds bagrand afstudet. Spermatheca se fig. 68. Denne figur træder i stedet for fig. 165, p. 221, der er blevet uheldig, fordi det tegnede organ var itubruddt.

Arten er i Oldenburg fundet i antal i udlagt hønsegødning i nåleskov i juni-juli, 1 eks. i menneskegødning, 1 eks. på lys og 1 eks. på udlagt kaninådsel i meget tør fyrreskov, 12/9.

227. *A. glabricula*. De talrige danske eksemplarer, der er undersøgt, er alle hunner, og det samme gælder de norske (ca. 100) undersøgte eksemplarer. Imidlertid anser A. Strand det for meget sandsynligt, at den af Brundin som *A. dura* fra Oberbayern beskrevet han i virkeligheden er hannen til *glabricula*, og denne opfattelse har Brundin sluttet sig til.

Herefter må p. 227, l. 5-4 f. n. affattes således:

♂ (dersom *dura* Brundin er = *glabricula* ♂): 6. frie rygleds bagrand smalt afrundet og i midten noget udrandet. Aedeagus med ret lang, ved spidsen bøjet apex (fig. 69).

♀: 6. frie rygleds bagrand omtrent lige afstudet, 6. bugleds bagrand bredt rundet. Spermatheca se fig. 71.

69. *dura*
(*glabricula*?) ♂70. *glabriculo-*
ides ♂71. *glabri-*
cula ♀72. *glabri-*
culoides ♀

Fig. 69–72. *Atheta*. Aedeagus (fig. 69 og 70) og spermatheca (fig. 71 og 72).

228. Efter l. 3 f. o. indføjes:

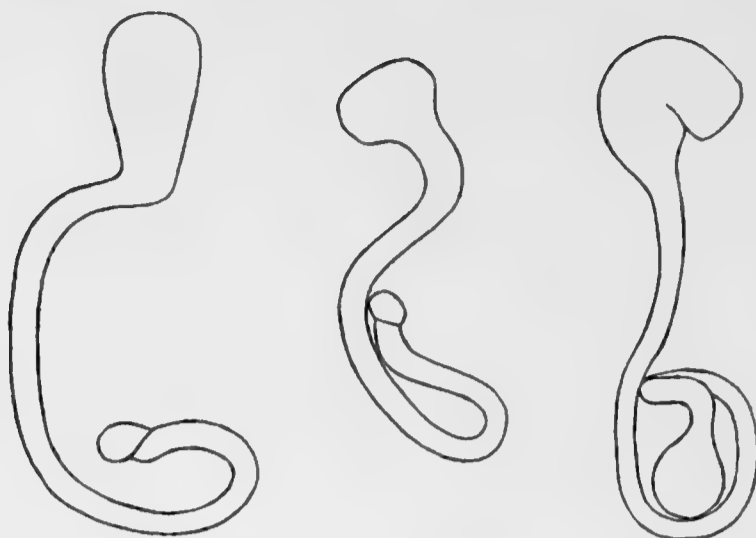
[*A. glabriculoides* A. Strand. Yderst nærstående til *glabricula*, men adskilt fra den ved ganske lidt ringere gennemsnitsstørrelse, gennemgående lidt kraftigere mikrochagrineret og kornet og derfor lidt mindre blankt pronotum og – afgørende – ved helt anderledes formet spermatheca.

♂: 6. frie rygleds bagrand omtrent lige afstudset, uden tydelig udranding i midten, 6. bugleds bagrand ret smalt – yderst svagt stumpvinklet antydet – rundet. Aedeagus med ret kort, ved spidsen ikke bøjet apex (fig. 70).

♀: 6. frie rygled og 6. bugled omtrent som hos *glabricula* ♀. Spermatheca se fig. 72.

Det er denne art, hvis hun er omtalt p. 228 med spermatheca fig. 173, p. 227.

Hidtil foreligger kun et enkelt dansk eksemplar, en han, sigtet i Dyrehaven ved skadeådsel 2/8 1948, sammen med *A. soedermani*. Så længe hunnen, der er let kendelig ved den karakteristiske spermatheca, ikke er fundet i Danmark, synes det forsigtigst ikke at be-

73. *crassicornis* (og *britanniae*) 74. *strandiella* 75. *boleticola*

Fig. 73-75. *Atheta*. Spermatheca.

tragte artens forekomst hos os som endeligt fastslået, idet der om hannerne til *glabricula* og *glabriculoides* hersker nogen tvivl. I Norge er arten taget i antal (begge køn) i udlagt hønse-, due- og svalegødning og i tørre, overvintrede svampe.

Jfr. A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. bind X (1958), p. 187 og XII (1964), p. 328-329 med fig. 99 og 100 og L. Brundin i Sv. Ent. Tidsskr. 1948, p. 60 med fig. 60-62 og 100.]

236. L. 7 f. n. Om *trinotata* se nedenfor ad p. 242, l. 12 f. n.

242. L. 5-18 f. o. (nr. 36-40) erstattes af følgende:

36. Pronotum og vingedækkerne lidet tæt punkterede og behårede, blanke. Længde 3-3,4 mm. ♂: 6. frie rygleds bagrand med 4 butte tænder (omtrent som fig. 188, p. 230). ♀: Spermatheca, se hosstående fig. 75..... *boleticola*.

Pronotum tæt eller ret tæt, vingedækkerne tæt punkterede og behårede, ikke ret blanke. Længde 2,5-3,2 mm. ♂: 6. frie rygleds bagrand mangetakket (jfr. fig.

76. crassi-
cornis77. stran-
diella

Fig. 76-77. Atheta. Penisspidsen, set fra oven.

- 191, p. 230). ♀: Spermatheca helt anderledes formet, se hosstående fig. 73 og 74. 37.
37. 3. følehornsled ikke længere end 2. led. Vingedækkerne betydeligt bredere end pronotum. Længde 2,5-3 mm. ♂: Penisspidsen, set fra oven, langt og stærkt tilsmalnet (hosstående fig. 77). ♀: 6. bugleds bagrand ikke indbuet i midten; spermatheca, se hosstående fig. 74..... 80 a. *strandiella*.
3. følehornsled lidt længere end 2. led. Vingedækkerne lidt bredere end pronotum (fig. 347, p. 259). Længde 2,8-3,2 mm. ♂: Penisspidsen, set fra oven, meget bred, ikke langt og stærkt tilspidset (hosstående fig. 76, og fig. 213 a og 215, p. 233). ♀: Spermatheca helt anderledes formet, se hosstående fig. 73..... 38.
38. ♂: Penis se fig. 213 a, p. 233. ♀: 6. bugleds bagrand ikke indbuet i midten (fig. 192, p. 230)..... 78. *crassicornis*.
- ♂: Penis se fig. 215, p. 233. ♀: 6. bugleds bagrand i midten ret stærkt indbuet (fig. 193, p. 230) med gul hårbrømme.
79. *britanniae*.

242, l. 12 f. n. og 243. *A. trinotata*. Pronotums behåring er i og for sig af type III, men den fremadret-

tede del (fortil) af midtliniebehaaringsen er yderst kort (ca. $\frac{1}{5}$ af hele længden) og lidet iøjnefaldende.

244-245. *A. hybrida*. Sundby Storskov, Dyrehaven.

249. *A. scapularis*. Også på Bornholm. Lyngsbæk på Mols.

249. *A. subterranea*. Korup skov ved Odense, Jydelejet (1 eks. sigtet fra stubbe i egekrat 12/8).

251. 4. gruppe. Jfr. om *trinotata* ovenfor ad p. 242, l. 12 f. n.

251-252. *A. nigritula*. Dyrehaven (i *Polyporus squamosus*).

255. I l. 6 f. n. ændres »brunlige med lysere rod« til: »sortbrune med lidt lysere rod«.

255-256. *A. boletophila*. Arten er nu fundet i Danmark: Dyrehaven, i *Polyporus sulphureus* ved foden af gammel eg og i *P. squamosus* på elm og på bøg, juni, først i juli og sidst i aug.

260. *A. paracrassicornis*. Hunnen er vistnok kendelig fra *crassicornis* ♀ ved, at 6. bugleds bagrand er ganske svagt indbuet.

261. Efter *A. fungicola* indføjes:

80a. *A. strandiella* Brundin. Ligner *crassicornis*, men adskiller sig fra den og *britanniae* ved de i oversigten nævnte kendemærker samt ved, at pronotums behaarings på siderne er stærkere udadrettet. Sort, vingedækkerne, ofte bortset fra partiet omkring scutellum og baghjørnerne, lidt lysere, brunlige, følehornene sorte, roden som regel lidt lysere, benene rødgule. Længde 2,5-3 mm.

♂: 6. frie rygled og 6. bugled omtrent som hos *crassicornis* ♂. Penisspiden se fig. 77.

♀: 6. frie rygleds bagrand lige afstudset. 6. bugleds bagrand bredt, fladt, svagt stumpvinklet rundet. Spermatheca se fig. 74.

Hidtil kun fundet i Lyngby Åmose: nogle eksemplarer sigtet på Sphagnumbund, især ved udlagt fiskeaffald og hønsegødning, 31/7 1961 og 15/9–5/11 1962. I Skandinavien er arten fundet dels på lignende måde, dels ved saftende birkestubbe og i nåleskov på tør bund i hestegødning.

Jfr. L. Brundin i Norsk Ent. Tidsskr. bind IX (1953), p. 8–12.

271. *A. angusticollis form. ravilla*. Munkeskov ved Tureby (1 eks. 13/10 1954), Ryget skov (1 eks. 6/7 1931).

272. I l. 12 f. o. ændres »slægter« til: »arter«.

283. *A. excellens*. Også på Bornholm.

294. I l. 1 f. n. ændres »rygleds bagrand« til: »rygled«.

297. I l. 5 f. o. rettes »166« til: »266«.

301. I l. 10 f. o. ændres »*arenicola*« til: »*celáta*« og i l. 12 f. o. »*celáta*« til: »*dadópora*«.

303. Arten nr. 115 bør benævnes *celáta* Er. (*arenicola* Thoms.), og arten nr. 116 bør benævnes *dadópora* Thoms.

306. I l. 2 f. o. ændres »ikke« til: »yderst svagt«.

307. I l. 4 f. o. ændres »bagkroppens yderst tæt tværridset« til: »bagkroppen uden synlig mikroskulptur«.

314. I l. 3–1 f. n. udgår: »Mellem- og . . . skinnebreds-bredde«.

315. I l. 3–5 f. o. udgår: »Mellemskinnebenenes . . . skinnebreds-bredde«, og *obfuscáta*« ændres til: »*convérgens*«.

320. I l. 5–4 f. n. udgår punktummet »1. bagfodsled . . . 3. led«. (se l. 15–14 f. n.).

323. Arten nr. 130 bør benævnes *convérgens* A. Strand (*obfuscáta* Brundin nec Williams).

Jfr. A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. X (1958), p. 187–188.

323. I l. 14–17 f. o. ændres »♂ og ♀: . . . to arter.« til: ♂ og ♀: 6. frie rygled og 6. bugled omtrent som hos *pygmaea*.«

326. *A. pusilla*. Også fundet i Holsten og Hamburgegnen.

358. Efter l. 3 f. o. indføjes:

15. Kroppen helt sort, følehorn og ben sorte, knæ og fødder lidt lysere. Mindre, 1,8–2,1 mm 16a. *Eurymniúsa*.
Kroppen delvis lysere, følehorn og ben rødlige. Større, 2–3,5 mm 15a.

358. I l. 4 f. o. ændres »15« til: »15a«.

361. L. 15–19 f. o. erstattes af følgende:

For- og mellemskinnebenenes yderside kun med den sædvanlige fine behåring. 13a.

- 13a. Kroppen helt sort, følehorn og ben sorte, knæ og fødder lidt lysere. Vingedækkernes behåring nedliggende. Mindre, 1,8–2,1 mm 16a. *Eurymniúsa*.
Kroppen delvis lysere, følehorn og ben rødlige. Vingedækkernes behåring tydeligt opstående. Større, 2,5–3 mm

16. *Cratarāea*.

366. *Phloeopora angustiformis*. Samsø (under bark af barkbilleangrebet tyr i plantagen »Trekanten«).

391. I l. 5 f. o. ændres »*exilis*« til: »*apicalis*« og i l. 8 f. o. ændres »*exiliformis*« til: »*exilis*«.

391 og **393.** Arten nr. 1 bør benævnes: *apicalis* G. Benick (*exilis* div. auct. nec Er.) og arten nr. 2: *exilis* Er. (*exiliformis* Joy). Jfr. G. Benick i Norsk Ent. Tidsskr. bind 15 (1968), p. 84–85.

397–398. *Ocyusa procidua*. Arten udgår som dansk,

idet fundet fra Store Dyrehave har vist sig at angå *Eurymniusa crassa* (se nedenfor p. 109). *Ocyusa procidua* er bl. a. fundet i Sydnorge og i Nordtyskland (dog ikke Slesvig-Holsten eller Hamburgegnen) og i Sverige ikke sydligere end Upland. Dens forekomst hos os er ikke særlig sandsynlig.

401. *Oxypoda*. Tegninger af de nordiske arters parningsorganer (♂ og ♀) er givet af A. Strand og A. Vik i Norsk Ent. Tidsskr. bind 13 (1966), p. 169 ff. Jfr. endvidere Scheerpeltz i Norsk Ent. Tidsskr. X (1957) p. 136–152.

412–413. *Oxypoda lividipennis*, *vittata* og *longipes*. *O. lividipennis* har stærkere tværbredt pronotum end de to andre, *longipes* mindre stærkt tværbredt pronotum end de to andre; *lividipennis* har rødgyldne, de to andre brunlige kæbepalper.

416–417. *O. lucens*. Dyrehaven (nogle eks. sigtet enkeltvis fra foden af gamle ege ved nedfaldne *Polyporus sulphureus* og musegange 25/6–20/7.

424. Arten nr. 15 er ikke den rigtige *abdominalis* Mann., men enten *strandii* Scheerp. eller en denne meget nærstående, måske ubeskrevet art.

Lokaliteten Thorsager henføres til nr. 14 *vicina*.

426. *O. rugulosa*. Om denne forms navn og artsberettigelse se A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. 13 (1956), p. 170–171.

439. I l. 6–5 f. n. ændres »meget svag« til: »svagere«. Også hunnen har midtkøl på 5. frie rygled.

440. *Stichoglossa corticina*. Pronotum er bredest bag midten og dets behåring bagudrettet, cfr. ovenfor p. 93 ad p. 74 om *Leptusa pulchella*.

441. I l. 5 f. n. udgår »svagt«.

442. Efter l. 1 f. o. indføres i begyndelsen af oversigten:

1. Pronotum tydeligt over $1/2$ gang bredere end langt, blankt, fint og ikke ret tæt kornetpunkteret. Følehornene rødgyule, ret slanke, 5. led ikke eller kun ganske lidt bredere end langt 4. *wockéi*.

Pronotum ikke over ca. $1/2$ gang bredere end langt, i modsat fald (*inquilina*) er pronotum lidet blankt, tæt og kraftigt kornetpunkteret, følehornene brunrøde med lysere rod og endeled og deres 5. led betydeligt bredere end langt..... 1 a.

442. I l. 2 f. o. ændres »1« til: »1 a«.

444. Efter l. 7 f. n. indføjes:

4. *Th. wockéi* G. W. Schneider (*nitescens* Fauv.). Kendetegnet ved det store, brede, stærkt hvælvede, blanke pronotum og ensfarvet rødgyule følehorn. Kroppens farve omtrent som hos *angulata*, følehorn og ben rødgyule. 6.–10. følehornsled ikke nær så stærkt tværbrede som hos *inquilina*, 3. led ca. så langt som 2. Pronotum ca. eller rigeligt så bredt som vingedækkerne, stærkt tilsmalnet fremefter, bagranden på hver side kun meget svagt indbuet. Vingedækkerne bagud næppe udvidede, ret fint og ret tæt kornetpunkterede. Længde 2,8–3,2 mm.

♂: Efter Bernhauer har hannen til *nitescens*, der antages at være identisk med *wockei*, på 5. frie rygled lidt foran bagranden en lille tydelig knude og 6. frie rygled indskåret og yderst fint karvet bagrand. Haner med disse kendetegn er ikke konstateret blandt nordiske eksemplarer af *wockei*.

Hidtil kun fundet i Asserbo plantage: Nogle eksemplarer ved sigtning fra to gamle, liggende stammer, den ene birk, den anden gran, begge beboede af myren *Camponotus herculeanus* (der er kendt som artens værtmyre) 22–27/7 1965 og 31/5 1966.

445. Efter l. 7 f. n. indføjes:

16a. *Eurymniúsa* Ganglb.

Nærstående til *Microglotta* og i kropsform min-
dende om denne slægt og ligesom denne og *Crataraea*
med uspaltet tunge, men adskilt fra de to slægter
ved, at læbepalperne, hvis 3 led hos disse er jævnt
aftagende i længde og bredde, har et meget stort
1. led, der er længere end 2. + 3. led, et yderst kort,
bredt 2. led og et meget smallere 3. led. Følehornene
korte, med stærkt tværbrede ydre led. For- og mel-
lemskinnebenene ikke tornklædte. Vingedækkernes
behåring nedliggende. Bagkroppen meget bred. 1. bag-
fodsled ca. så langt som 2. + 3. led og som kloleddet.

1. *E. crássa* Epp. Dybt sort, fint gråt behåret, knæ
og fødder lidt lysere. Hovedet tæt og groft punkteret.
9. og 10. følehornsled omtrent dobbelt så brede som
lange. Pronotum og vingedækkerne meget tæt punk-
terede, tydeligt finere end hovedet. Pronotum ca. $\frac{1}{2}$
gang bredere end langt. Vingedækkerne rigeligt så
brede som pronotum, bagranden inden for baghjør-
nerne tydeligt indbuet. Bagkroppen ret fint og ret
tæt punkteret. Længde 1,8–2,1 mm.

♂: 6. bugleds bagrand på hver side af det fremstå-
ende midtparti tydeligt (hos ♀ kun yderst svagt eller
næppe) indbuet.

Kun fundet i Store Dyrehave (i fugtigt løv ved
skovsumpe, bl. a. ved Sortedam, maj) og i Strøgårds-
vang i Gribskov (i antal ved en skovsø i fugtigt løv,
især ved græstuer, juni).

450. *Aleochara*. Tegninger af de nordiske arters
parringsorganer (♂ og ♀) er givet af A. Strand og
A. Vik i Norsk Ent. Tidsskr. bind 15 (1968), p. 105–
111.

455. L. 12 f. o. *maculata*: Jfr. også 8. *lanuginosa*
(eks. med mere udbredt lys tegning end normalt).

461 og 466. *A. sparsa* og *diversa*. Som anført p. 466 ligner disse to arter hinanden stærkt, men kan normalt adskilles ved hjælp af den karakteristiske form af kæbepalpernes 3. og 4. led hos *sparsa* (fig. 353 p. 452). Imidlertid varierer *sparsa* vistnok noget på dette punkt og adskillelse af de to arter ved hjælp af ydre kendetegn kan da volde vanskeligheder. Disse vanskeligheder forøges ved, at Likovský i 1965 fra *sparsa* har udskilt en ny art, *stichai* Lik., der væsentligt kun afviger fra *sparsa* ved noget afvigende form af aedeagus, og nu også har adskilt *diversa* i 2 arter, nemlig den rigtige *diversa*, der kun afviger fra *stichai* ved formen af præputialsækkens torn, og den art, der hos os hidtil har været benævnt *diversa*, men hvis rette navn er *albovillosa* Bernh.

Om vi hos os har mere end 2 arter af dette vanskelige artskompleks, lader sig ikke sige for tiden. Der tiltrænges en indsamling og undersøgelse af dansk materiale med dissektion både af aedeagus (med præputialsæk) og spermatheca, og spørgsmålet om, hvorvidt de karakterer, der danner grundlaget for opstilling af 4 arter, er tilstrækkeligt holdbare, er måske endnu ikke endelig løst.

Jfr. A. Strand og A. Vik i Norsk Ent. Tidsskr. bind 13 (1966), p. 167–168 og bind 15 (1968), p. 105–111 med fig. 8, 9 og 15.

[*A. peeziána* Lohse. Yderst nærstående til *lanuginosa*, men adskilt fra den ved, at hoved (næsten altid) og pronotum i bunden er fint mikropunkterede (hos *lanuginosa* glatte), vingedækkerne finere og mindre tæt punkterede og bagkroppens rygled i deres bageste halvdel finere og mindre tæt punkterede. Penis' spidsparti er betydeligt længere.

Arten er fundet i Skåne (Hässleholm) i gødning,

undertiden sammen med *lanuginosa*. I Nordtyskland er arten endnu ikke konstateret. I det østlige Mellem-europa er den udbredt og ofte fundet i, men dog ikke bundet til, bjergegne. Fra Norge er arten ikke kendt, bortset fra et enkelt, måske usikkert fund i Nordnorge (Sydvaranger).

Jfr. A. Strand og A. Vik i Norsk Ent. Tidsskr. bind 15 (1968), p. 105 med fig. 11 og 12.]

475. *A. verna*. Da såvel hannens som hunnens paringsorgan viser nogen forskel fra organerne hos *bi-pustulata*, må det, såfremt disse forskelle er stabile, antages, at *verna* er en selvstændig art.

Barkbiller.

Biller XVIII og XX, p. 233.

11. I l. 10 f. n. rettes »♀« til: »♂«.
13. *Scolytus scolytus*. Vejrhøj.
15. *Sc. intricatus*. Også fundet på Bornholm (Ekko-dalen).
- 23-24. *Hylesinus oleiperda*. I Sverige fundet i gamle asketræers fine, ca. centimetertykke, nedhængende grene og i nedfaldne, tørre grene.
31. *Hylurgops palliatus*. Også fundet på Bornholm.
- 34-36. *Hylastes ater*. Frøslev plantage, Feldballe, Nystrup klitplantage; Ulfshale, Tisvilde; Blykobbe, Dueodde.
42. *Hylurgus ligniperda*. Dueodde, 1 eks. banket af fyr 8/6 1954.
47. *Crypturgus subcribrosus*. Også under bark af lærk.
60. *Cryphalus abietis*. Også fundet på Bornholm.
- 76-77. *Pityophthorus lichtensteini*. Asserbo plantage, enkeltvis.

Almindelig del.

Biller XIX.

11. I l. 3 f. n. ændres »pronotum« til: »prothorax«.
48, l. 3-2 f. n. Om *Dascilloidea* henvises nu til
Biller XXV, p. 131.

50. I l. 15 f. n. indføres efter »I section«: »(*Clavicornia*)«.

50. I l. 9 f. n. indføres efter »II section«: »(*Heteromera*)«.

54. I l. 9-6 f. n. ændres »som regel . . . yderrand (fig. 7)« til: »som regel af Staphylinoidea-type eller en blanding af denne og Cantharide-type, jfr. foran p. 12«.

78. I l. 8 f. n. indføres efter »ikke«: »(bortset fra *Denticollis*)«.

80. I l. 10 f. o. indføres efter »Følehornene«: »(hos vore arter)«.

Snudebiller.

(Rhynchopora).

Biller XXI.

19. *Choragus*. Jfr. Kymorek i Ent. Bl. 1967: 151-161 og Palm i Sv. Ent. Tidskr. 1964: 42-43.

27. I l. 2 f. o. ændres »9« til: »8a« og efter l. 3 f. o. indføjes:

8a. Vingedækkernes afvekslende sribemellemrum stærkt kølformet hvælvede, hvert med en række kraftige knuder, der hver bærer en meget fin og kort bagudrettet børste..... 3a. *porcátus*.

Vingedækkernes afvekslende sribemellemrum ikke stærkere hvælvede, i modsat fald (*scaber*) hvert med en række lange, kraftige, mod spidsen stærkt udvidede børster, men uden knuder..... 9.

28. *O. dubius*. Ullerup ved Thisted, 1 eks. 28/4 1889.

29. Efter l. 11 f. o. indføjes:

3a. *O. porcátus* Hbst. Sort eller brun, oversiden med yderst små, aflange, grågule skæl. Snuden med en bred længdemidtfure. Pronotum med spredte, kraftige knuder og svagt længdemidterindtryk. Vingedækkerne mellem de ophøjede længdekøle med 2 kraftige, grove punktrækker. Længde 4,5-5,2 mm.

♂: Bugens rod og sidste bugled med et svagt indtryk.

Arten ligner mest *scaber*, men adskilles let fra denne ved de i oversigten angivne kendetegn samt

ved snudens længdefure, pronotums kraftige knuder og oversidens spredte, meget utydelige skælklædning, bestående af yderst små, aflange skæl.

Fundet i antal dels i en have i Grejsdalen (aug. 1968, maj 1969, især ved roden af *Primula*), dels i en have i Rosenvænget, Kbh. (maj–juni 1969, især ved roden af bregner, på undersiden af udlagte skiferplader). Arten er bl. a. fundet i Skåne, Nordtyskland (Hamburg, Holsten) og Nordnorge. Den er antagelig overvejende et natdyr og forekommer især i bjergegne, men dog også i lavlandet. Den er fundet under sten, ved planterødder (bl. a. af *Plantago* og *Primula*) og i mos, især tørt mos på åben bund, f. eks. ved markskel eller på bredskrænter. Ofte er den taget krybende fremme især om aftenen. Hyppigst fundet i april–juni og aug.–sept. Overvintrer som imago og antagelig også som larve.

62. *Barypithes mollicomus*. Også i Jylland: Grejsdalen.

108. I l. 6–5 f. n. udgår ordene »behåringen ... fremad«.

108. I l. 2–1 f. n. udgår ordene »behåringen ... bagud«.

186–187. *B. curtus*. 5 eks. af hovedformen er fundet ved Sletterhage fyr, nedfaldne i et lille sandhul på meget tør bund, 6/5 1962. Var. *diglyptus* er også fundet på Bornholm (Hammeren).

241. I l. 3 f. n. udgår »I Skåne på *Thlaspi arvense*«.

255, øverst. *Ceuthorrhynchus millefolii* er nu fundet på Ærø: Vodrup klint, 1 eks. 24.8.1961.

257. *Ceuthorrhynchus chrysanthemi*. Genfundet ved Tankefuld: nogle eks. banket af *Artemisia vulgaris* 12/8 1967.

Formen *chrysanthemi* må anses for artsforskellig

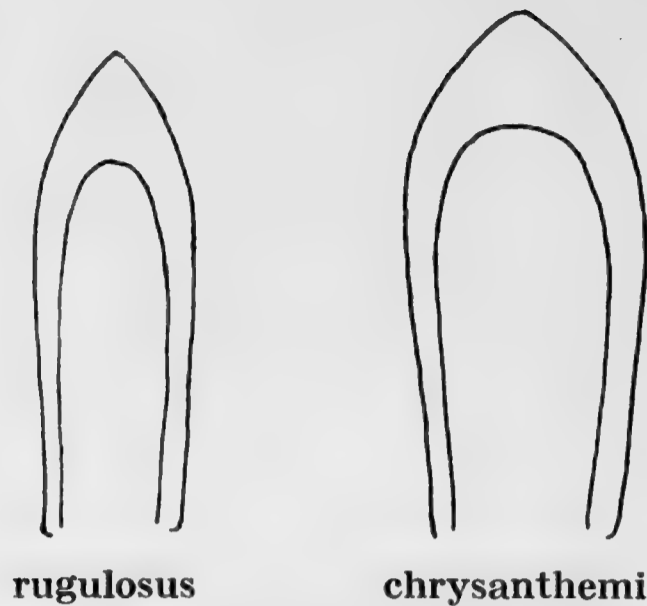

Fig. 78. *Ceuthorrhynchus*. Penis.

fra *rugulosus*, navnlig fordi penis er tydeligt forskellig hos de to former, se fig. 78.

406. *Apion columbinum*. Høbbet vest for Gerup skov, i antal på *Lathyrus silvestris* ved en vejkant 13/6 1966, 25/6 og 10/8 1967. I juni fandtes overvintrede og friskklækkede imagines samt larver og pupper (i sammenrullede blade) og i aug. friskklækkede, overvejende udhærdede imagines.

435. *A. flavofemoratum*. Hov hede sydvest for Ålestrup, i antal på *Genista tinctoria*, juni 1968.

Træbukke.

Biller XXII.

33-34. *Tetropium castaneum*. Også fundet på Bornholm.

118-120. *Acanthocinus aedilis*. Også fundet i Jylland (Vejers plantage) og på Bornholm (Dueodde).

145-147. *Tetrops praeusta*. Jfr. A. Strand i Norsk Ent. Tidsskr. 15 (1968): 47-48.

Smældere og pragtbiller.

Biller XXIII.

74. *Elater sanguineus*. Stensbæk plantage, 3 eks. i en på jorden liggende, rødmuldet fyrregren, 3/6 1962.

81-82. *E. erythrogonus*. Draved skov, 1 eks. i den øverste tørre del af en rødmuldet ellestub sammen med mange *E. nigrinus*, 24/5 1964.

113. *Habroloma nana*. Helgenæs.

143. *Cardiophorus*. Om larven se T.-E. Leiler i Svensk Ent. Tidskr. 1967, p. 89-109.

Sandspringere og løbebiller.

Biller XXIV.

89. *Bembidion nigricorne*. Fasterholt ved Brande, på sandbund, afskrælet for lyng i forbindelse med brunkulsgravning, i antal under jordklumper o. lign. 13/8 1964, enkeltvis april 1968. Karup (1 eks.).

103. *B. humerale*. Svanemose syd for Kolding, Sandfeld ved Brande.

110. *B. quinquestriatum*. Grejs (på en husmur).

115. *Trechus micros* og *discus*. Grejsdalen, *discus* tillige Olstrup skov.

118. *Tr. rubens*. Nørholm skov.

158. *Agonum ericeti*. Svanemose syd for Kolding (1 eks.); Give nær Karstoft å, løbende fremme i antal på vådt sphagnum 25/5; ved Karup by i sphagnum, Sandfeld ved Brande.

174. *Pterostichus angustatus*. Gribskov (Haragerhegn).

232. *Harpalus rufitarsis*. Også fundet i Jylland (Mols).

266–267. *Dromius longiceps*. Nivå strand (1 eks. løbende fremme 12/9 1967).

276–277. *Cymindis vaporariorum* og *angularis*. Karup.

442. Efter l. 9 f. n. tilføjes: B. Schjötz-Christensen i *Natura Jutlandica* Vol. 12 (1966), p. 225–234 (*Harpalus*, *Bradycellus*) og Vol. 14 (1968), p. 127–151 (*Carabus hortensis*).

Ådselbiller, stumpbiller m. m.

Biller XXV.

65-66. *Catops dorni*. Grejs, 1 eks. (♂) på engbund med mange muldvarpe- eller vandrottegange, 18/7 1968.

68. *C. subfuscus*. Assendrup, 1 eks. 22/8 1965.

69. *C. neglectus*. Assendrup, 1 eks. i bøgeskov ved rester af et fugleådsel, 4/2 1967.

144. Efter l. 6 f. n. indføjes:

Oversigt over arterne.

1. Vingedækkernes bagrand lidt skråt afstudsset ind mod sømhjørnet (fig. 79). Prono-

79. *gallicum*

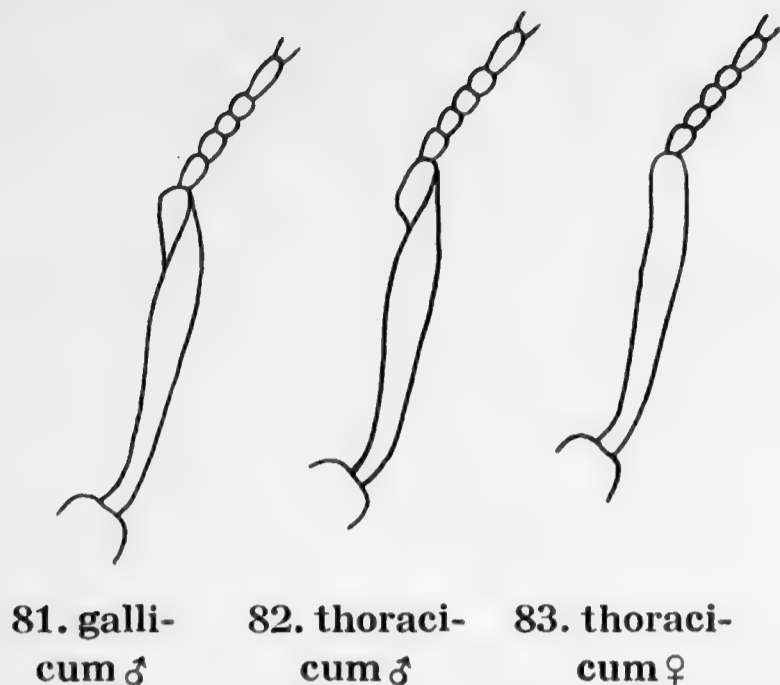

80. *thoracicum*

Fig. 79-80. *Cephennium*. Vingedækkernes spidsparti.

tums rod i midten med en ret kraftig og ret høj knude. ♂: Forskinnebenenes inderside i yderste tredjedel kun svagt indbuet (fig. 81) 1. *gallicum*.

Vingedækkernes bagrand ret jævnt rundet (fig. 80). Pronotums rod i midten med en svagere eller utydelig knude. ♂: Forskinnebenenes inderside i yderste tredjedel stærkt indskåret (fig. 82).. 2. *thoracicum*.

81. galli-
cum ♂82. thoraci-
cum ♂83. thoraci-
cum ♀Fig. 81–83. *Cephennium*. Højre forben.

145. Efter l. 7 f. o. indføjes:

2. *C. thoracicum* M. & K. Meget nærstående til *gallicum*, men adskilt fra den ved de i oversigten nævnte kendetegn. Endvidere er som regel kroppen ganske lidt smallere, vingedækkernes sider fortil ganske lidt svagere rundede og deres punktur oftest ganske lidt tættere og stærkere. Hannerne af de 2 arter er lette at adskille ved forskinnebenenes helt forskellige form (fig. 81 og 82) og ved, at metasternum i midten har stor, hos *gallicum* yderst svag, hos *thoracicum* ret dyb grube. Længde 1,05–1,15 mm (hos *gallicum* 1,1–1,2 mm).

Hidtil kun fundet i en have i Rosenvænget i København, ved sigtning af jord og planterester især ved roden af et æbletræ og af bregner, okt.-nov. 1968 og maj-juni 1969.

149. *Neuraphes minutus*. Stampeskov, 1 eks. ved sigtning fra gammel eg, 8/7 1968.

244. I l. 9 f. o. rettes »5 bugled med« til: »6 bugled med«.

Alle afbildninger, undtagen fig. 33–38 og 69, er originale,
tegnet efter naturen af forfatteren.

Litteratur.

De litteraturcitater, der er givet i dette bind under de enkelte familier, slægter eller arter, er ikke medtaget her.

Endvidere henvises til litteraturcitaterne i de enkelte bind af Danmarks Fauna og i fortegnelsen over Danmarks biller dels p. 469–474, dels de pågældende steder i fortegnelsens tekst.

Catalogus Coleopterorum Fennoscandiae et Daniae auct. Victor Hansen, Einar Klefbeck & Oscar Sjöberg, Gunnar Stenius, Andreas Strand, redig. cur. Carl H. Lindroth. 1960. Lund.
Danmarks Fauna, Biller, VI–X og XII–XX, af Victor Hansen, se indholdsfortegnelsen foran p. 3.

Die Käfer Mitteleuropas af Heinz Freude, Karl Wilhelm Harde og Gustav-Adolf Lohse:

Bd. 1. Almindelig del. 1965.

» 4. Staphylinidae I (Micropeplinae bis Tachyporinae). 1964.

» 7. Ostomidae bis Cisidae. 1967.

» 9. Cerambycidae bis Chrysomelidae. 1966.

(Bd. 8: Lyctidae bis Lucanidae vil komme i nær fremtid.)

Freude, se *Die Käfer Mitteleuropas*.

Handbooks for the identification of British insects Vol. IV, Part 1 (Introduction and key to families, 1956, af R. A. Crowson), Part 3 (Hydrodephaga, 1953, af F. Balfour-Browne), Part 6(a) (Clambidae, 1966, af C. Johnson), Part 8(a) (Staphylinidae (part.), 1954, af C. E. Tottenham), Part 9 (Pselaphidae, 1957, af E. J. Pearce), Part 10 (Histeroidea, 1963, af D. G. H. Halstead). — Vol. V, Part 5(b) (Phalacridae, 1958, af R. T. Thompson), Part 7 (Coccinellidae and Sphindidae, 1951, af R. D. Pope), Part 9 (Lagriidae-Meloidae, 1954, af F. D. Buck), Part 11 (Scarabaeoidea, 1956, af E. B. Britton), Part 12 (Cerambycidae, 1952, af E. A. J. Duffy), Part 15 (Scolytidae and Platypodidae, 1952, af E. A. J. Duffy).

Victor Hansen: Danmarks Fauna, se indholdsfortegnelsen foran p. 3.

— : Fortegnelse over Danmarks biller. Ent. Medd. bind XXXIII, 1964.

— : Tillæg til fortegnelsen for årene 1964–1967. Ent. Medd., bind 34, p. 123–124 og 264–268, bind 35, p. 218–222 og bind 36, p. 409–413.

— : Danmarks Fauna, Biller. Et tilbageblik og et blik fremefter. Ent. Medd., bind XXVIII, p. 161–168.

— : Se endvidere *Catalogus* 1960.

Harde, se Die Käfer Mitteleuropas.

A. Horion: Faunistik der deutschen Käfer:

- Bd. I: Adepnaga, Caraboidea. 1941. Wien.
 » II: Palpicornia, Staphylinoidea (ausser Staphylinidae). 1949. Frankfurt a.M.
 » III: Malacodermata, Sternoxia. 1953. München.
 » IV: Sternoxia, Fossipedes, Macroductylia, Brachymera. 1955. Tutsing bei München.
 » V: Heteromera. 1955. Tutsing bei München.
 » VI: Lamellicornia. 1958. Überlingen Bds.
 » VII: Clavicornia 1. 1960. Überlingen Bds.
 » VIII: Clavicornia 2. Teredilia, Coccinellidae. 1961. Überlingen Bds.
 » IX: Staphylinidae 1 (Micropeplinae bis Euaestethinae). 1963. Überlingen Bds.
 » X: Staphylinidae 2. Paederinae bis Staphylininae. 1965. Überlingen Bds.
 » XI: Staphylinidae 3. Habrocerinae bis Aleocharinae (ohne Subtribus Athetae). 1967. Überlingen Bds.

Klefbeck, se Catalogus 1960.

Landin, se Svensk Insektfauna nr. 46.

Lindroth, se Catalogus 1960.

— : Se endvidere Svensk Insektfauna nr. 27 og 35.

Lohse, se Die Käfer Mitteleuropas.

Thure Palm: Die Holz- und Rinden-Käfer der nordschwedischen Laubbäume. — Medd. från Statens Skogsforskningsinstitut, bd. 40, nr. 2. 1951. Stockholm.

— : Die Holz- und Rinden-Käfer der Süd- und Mittelschwedischen Laubbäume. Opusc. Entom. Supplementum XVI. 1959. Lund.

Sjöberg, se Catalogus 1960.

Spessivtseff, se Svensk Insektfauna nr. 28.

Stenius, se Catalogus 1960.

Strand, se Catalogus 1960.

Svensk Insektfauna, udgivet af Entomologiska Föreningen i Stockholm. 9. Coleoptera.

Nr. 27. Heteromera af Carl H. Lindroth 1933.

- » 28. Scolytidae af H. Spessivtseff. 1925.
 » 35. Carabidae af Carl H. Lindroth (2. oplag). 1961.
 » 38. Staphylinidae 1 af Thure Palm. 1948.
 » 46. Lamellicornia af B.-O. Landin. 1957.
 » 48. Staphylinidae 2 af Thure Palm. 1961.
 » 49. Staphylinidae 3 af Thure Palm. 1963.
 » 50. Staphylinidae 4 af Thure Palm. 1966.
 » 51. Staphylinidae 5 af Thure Palm. 1968.

Navnefortegnelse¹⁾.

1. Familier, underfamilier og slægter.

	Side		Side		Side
Aleochara	109	Epuraea	31	Oxypoda	107
Amischa	93	Eurymniusa . 106, 109		Philonthus	78
Aneurota	93	Gabrius	83	Placusa	92
Aphodiini	7	Georyssidae	19	Quedius	84
Atheta	97	Gyrinus	17	Scopaeus	69
Bohemiellina	93	Halplus	17	Scymnus	50
Bradycellus	119	Haltica	13	Sphaeritidae	31
Caenoscelis	37	Harpalus	119	Tachyporus	89
Cardiophorus	118	Helophorus	19	Thinobius	61
Choragus	114	Hyperaspis	50	Thylocladia	24, 26
Cisidae	50	Longitarsus	15	Vincenzellus	28
Cryptophagus	35	Meligethes	31	Xantholinus	71
Dascilloidea	113	Myllaena	90		

2. Arter, aberrationer og varieteter.

	Side		Side		Side
abdominalis	107	arenicola	105	boleticola	102
abietis	112	aridella	12, 13	boletophila	104
aedilis	117	aridula	12	brachyelytrata	70
aequalis	19	arietinus	27	brachypterum	60
aestivalis	7	asper	7	brevicauda	29
affinis	20	ater	112	brevicollis	14
albovillosa	110	atomarius	24	brevicornis	28
allardi	58	atra	15	brevipenne	70
alpestris	99	atricapillus	22	brevipennis (Th.)	61
alpinus	79	atriceps	44, 47	brevipennis (St.)	69
analis	94, 95	audrasi	73, 75, 76	britteni	14
angularis	119	balticus	85, 86	brunneus	25
angustatus	119	barani	40	caesum	58, 59
angusticollis	41, 44	baudueri	87	castaneum	117
angustiformis	106	bicornis	66	castaneus	56
angustum	26	bidentatus	35	cautus	67
anthracinus	43, 45	bifasciatus	26	celata	105
apicalis	106	biguttatus	11	chrysanthemi	115
appendiculatus	83	bohémica	30	clairei	75
arenarius	7, 10	bohémicus	68	clavigera	41

¹⁾ En samlet fortegnelse over familier, underfamilier, slægtsgrupper, slægter og underslægter i billebindene VI–XVIII findes i bind XIX, p. 230–248.

	Side		Side		Side
columbinum.....	115	excubitor.....	66, 67	intricatus.....	112
comptus.....	54	exiliformis.....	106	invreae.....	86
concinna.....	11, 12	exilis.....	106	jacquemarti... 52,	53
confinis.....	81	fagi (Diph.).....	35	joyioides.....	91
confusa.....	12	fagi (Cis).....	56	jurgans.....	81
connexus.....	49	fairmairei.....	65	kerstensi.....	99
conspurcatus....	8, 9	falcozi.....	35, 36	kokujewi.....	41, 44
constrictus.....	45	farinosa.....	10	kraatzi.....	91
contractus.....	27	fasciatus.....	7, 8	laevigatus.....	72, 74
convergens.....	105	femoralis.....	24	laeviuscula.....	31
corpulentus.....	89	fennicum.....	69	laminatus (Hal.) .	17
corticina.....	107	ferruginea.....	37	laminatus (Cerc.)	21
coulsoni.....	99	flavimanus....	32, 33	lapponica.....	49
crassa.....	109	flavipes.....	50	laticollis.....	89
crassicornis.....	87	flavofemoratum..	116	lewisi.....	41
crassus.....	68	fleischeri.....	37, 38	lichtensteini....	112
cribricollis.....	66	foetens.....	7, 8	ligniperda.....	112
crinifer.....	61, 62	foetidus.....	7, 8	limbata.....	24
cruciferae.....	15	fracticornis....	72, 75	limbatus.....	50
curtus.....	115	fronticornis.....	56	limonii.....	50
dadopora.....	105	fusciclavis.....	56	linearis... 73,	74, 76
decipiens.....	94, 95	gagatinus.....	32, 33	lineatocribratus..	
declaratus.....	67	gallicus.....	66	50, 54	
denticulatus... 32,	33	geniculatus.....	69	littorale.....	58, 60
denudatus.....	86	germanicus.....	65	lividipennis.....	107
deubeli.....	31	gibbula.....	40, 41	lividus.....	23
diademata.....	15	glabratus.....	52, 53	longiceps.....	119
dichrous.....	60	glabricula.....	100	longicornis.....	25
diglyptus.....	115	glabriculoides....	101	longipennis.....	62
dimidiaticornis ..	84	gracilicornis.....	91	longipes.....	107
diversa.....	110	grandis.....	38	longitarsis.....	20
dorsalis.....	36	griseus (Heloph.).	20	longiventris 73,	75, 77
dubius.....	114	griseus (Heloch.).	23	longulum.....	70
dulcamarae.....	34	hanseni (Cis) ..	51, 53	lucens.....	107
duodecimguttata.	50	hanseni (Hyp.)... 90		lugubris.....	32, 33
duodecimstriatus.	50	hebes.....	32, 33	lumbaris.....	32, 33
dura.....	100	heikertingeri ..	11, 12	lythri.....	14
elongata (Cart.) 48,	49	hellieseni.....	87	macropterus.....	89
elongata (Myll.)..	91	helmi.....	25	marginellus.....	89
ericeti.....	119	hispanicus.....	85	maritimus.....	87
erichsonianus....	87	hortensis.....	119	marshami.....	88
erichsoni.....	20	humerale.....	119	megatoma.....	25
erosa.....	90	humeralis.....	84, 87	melanura.....	28
erythrogonus....	118	hybrida.....	104	micans.....	82
europaeus.....	67	ibericus.....	68	micantoides.....	82
excellens.....	105	incompleta.....	92	micros.....	119

	Side		Side		Side
<i>minimus</i>	69	<i>perforatus</i>	34	<i>reppensis</i>	108
<i>minutus</i> (Dict.) . . .	24	<i>piceus</i>	25	<i>rhenanus</i>	77
<i>minutus</i> (Lathr.) 43, 46		<i>picipennis</i> (St.) . . .	68	<i>rhododactylus</i>	55
<i>minutus</i> (Neur.) . . .	121	<i>picipennis</i> (Qu.) . . .	86	<i>riparium</i>	58
<i>mollicomus</i>	115	<i>picipes</i>	33	<i>ripicola</i>	70
<i>molochinus</i>	86	<i>pictus</i>	8	<i>robusta</i>	47
<i>mutator</i>	64	<i>piliger</i>	83, 84	<i>roubali</i>	73, 75, 78
<i>nana</i>	118	<i>pilosus</i>	56	<i>rubens</i>	119
<i>nanus</i>	67	<i>planata</i>	35	<i>rubricollis</i>	40, 41
<i>neglectus</i>	120	<i>populneus</i>	28	<i>ruficollis</i>	28
<i>nemoralis</i>	7, 8	<i>porcatus</i>	114	<i>rufipes</i>	86, 87
<i>nidicola</i>	42, 46	<i>postpositus</i>	35, 36	<i>rufitarsis</i>	119
<i>niger</i> (Longi- tarsus)	16	<i>praetor</i>	61, 62	<i>rugatum</i>	58, 59
<i>niger</i> (Het.)	87	<i>praeusta</i>	117	<i>rugulosa</i>	107
<i>nigrescens</i>	33	<i>problematicus</i>	68	<i>rugulosus</i>	55
<i>nigriceps</i>	22	<i>procerulus</i>	78	<i>sanguineus</i>	118
<i>nigricorne</i>	119	<i>procidua</i>	106	<i>scanicus</i>	36
<i>nigritula</i>	104	<i>pseudominutus</i> 43, 46		<i>scapularis</i>	104
<i>nigromaculatus</i> . . .	50	<i>pseudopubescens</i> . . .	68	<i>schreberi</i>	10
<i>nitens</i>	67	<i>pseudopumila</i>	29	<i>scolytus</i>	112
<i>nitescens</i>	108	<i>pseudopustulata</i> . . .	50	<i>scrutator</i>	66
<i>nitidula</i>	99	<i>pseudoumbrinus</i> . . .	87	<i>scutellaris</i>	89
<i>nitidus</i> (Limn.) . . .	18	<i>pseudovarians</i>	81	<i>scybalarius</i>	7, 8
<i>nitidus</i> (Cis)	51, 52	<i>psylloides</i>	56	<i>sellatus</i>	28
<i>norvegica</i>	93	<i>pulchella</i>	93	<i>semiaeneus</i>	87
<i>obesus</i>	63	<i>pulicarius</i>	90	<i>semifulgens</i>	20
<i>obfuscata</i>	105	<i>pumila</i>	29	<i>semiobscurus</i>	86, 87
<i>obscurus</i>	23	<i>pumilio</i>	92	<i>separanda</i>	48, 49
<i>occulta</i>	97	<i>puncticollis</i>	40	<i>serratus</i>	35
<i>oleiperda</i>	112	<i>punctillum</i>	50	<i>signifer</i>	89
<i>oleracea</i>	14	<i>punctulatus</i> (Cis). . .	56	<i>silacea</i>	31
<i>oscillator</i>	68	<i>punctulatus</i> (Xanth.)	72	<i>silesiacus</i>	67
<i>palliatus</i>	112	<i>purpureonigrans</i> . . .	29	<i>sordidus</i>	80
<i>pallidus</i>	36	<i>pusilla</i>	106	<i>soror</i>	95, 96
<i>pallipes</i>	86	<i>pusillimus</i>	62	<i>sparsa</i>	110
<i>paracrassicornis</i> . . .	104	<i>putridus</i>	7, 8, 10	<i>sparsus</i>	80
<i>paradoxa</i> (An., Boh.)	93	<i>pygmaeus</i>	55	<i>spectabilis</i>	65
<i>paradoxa</i> (Pycn.) . . .	97	<i>quadriguttatus</i> (Aph.)	9	<i>spinifer</i>	93
<i>parcus</i>	80	<i>quadriguttatus</i> (Gl.)	34	<i>sternalis</i>	22
<i>parumtomentosus</i> . . .	84	<i>quadrinaculatus</i> . . .	50	<i>stichai</i>	110
<i>paykulli</i>	9	<i>quercetorum</i>	14	<i>stipes</i>	83, 84
<i>peziana</i>	110	<i>quinquestriatum</i> . . .	117	<i>strandii</i>	107
<i>pentas</i>	30	<i>ravilla</i>	105	<i>strandiella</i>	103, 104
<i>pentatomus</i>	28			<i>striatus</i>	88
				<i>subcribrosus</i>	112
				<i>subdeplanata</i>	37, 39

	Side		Side		Side
subfuscus	120	szekessyi	24, 25	triguttata	30
subgrandis	97, 98	tachyporoides	92	trinotata	93
subnigritulus	83	tamaricis	14	umbratilis	68
substriatus	54	tarsalis	68	umbrinus	87
subsulcatus	22	tectum	60	vafellus	67
subterranea	104	tenellus	86	vaporariorum	119
subtile	22	tenue	60	varians	81
subtilicornis	63	tesserula	57	verna	111
sulcicollis	7	tessulatus	9	villosus	18
sulcifrons (Lept.)	71	testaceus	50	viridicollis	28
sulcifrons (Boh., An.)	93	testudinarius	10	vittata	107
sulculus	57	thomsoni	11	wagenschieberi	87
suturalis (Long.)	15, 16	thoracicum	120, 121	walkeri	19
suturalis (Qu.)	84, 87	tobias	28, 29	westi	35, 36
		toxotes	83	wockei	108

